Rapport Annwali 2004

Uffiċċju tal-Kummissarju għat-tfal

Rapport Annwali 2004

Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal

Palazzo Ferreria, 310, Triq ir-Repubblika, Valletta, Malta
Tel: (+356) 2590 3105 • Fax: (+356) 2590 3101
Email: sonia.camilleri@gov.mt

Frar 2005

Werrej

i Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal — vii

i.a Introduzzjoni — vii
i.b Il-ħatra tal-Kummissarju għat-Tfal — ix
i.c Għanijiet — ix
i.d Il-Perjodu ta' dan ir-Rapport — ix
i.e Il-Kunsill għat-Tfal — ix
i.f L-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal — x

1 Rapport ta' l-Attivitajiet tal-Kummissarju — 1

1.1 Edukazzjoni u Informazzjoni Pubblika — 3
- 1.1.1 Televiżjoni — 4
- 1.1.2 Programmi Radju — 4
- 1.1.3 Gazzetti — 5
- 1.1.4 Parteċipazzjoni f'seminars, etc. — 8
- 1.1.5 Żjarat u laqgħat ma' entitajiet pubbliċi, u mhux governattiv — 9
- 1.1.6 Id-Drittjiet tat-Tfal għal adulti, professjonisti, għaqdiet, u oħrajn — 10

1.2 Parteċipazzjoni u Konsultazzjoni tat-Tfal u ż-Żgħażagħ fix-Xogħol ta' l-Uffiċċju — 11
- 1.2.1 Laqgħat fl-iskejjel — 11
- 1.2.2 Laqgħat mat-tfal u maż-żgħażagħ — 13
- 1.2.3 Ambaxxaturi tad-Drittijiet tat-Tfal — 14
- 1.2.4 Għażla tar-rappreżentanti fuq il-Kunsill għat-Tfal — 15

1.3 Jum il-ħajja 2004 — 16

1.4 Proġett tal-Logo tal-Kummissarju għat-Tfal — 16

1.5 Jum Dinji tat-Tfal, 20 ta' Novembru 2004 — 17

1.6 Qasam Internazzjonali 18

1.7 Qasam tar-Riċerka u Policy 21

2 Deskrizzjoni ġenerali tal-qagħda tat-tfal f'Malta u survey ta' l-iżviluppi li laqtuhom 23

2.a It-tfal u l-edukazzjoni 25
2a.1 L-eżamijiet 28
2a.2 L-istreaming 29
2a.3 Iċ-ċertifikati 29
2a.4 Il-Kurrikulu... u l-Privat 30
2a.5 L-Illitteriżmu 33
2a.6 Ghajnuna lill-istudenti li jehtieġuha 33
2a.7 Bullying 34
2a.8 Servizzi soċjali fl-iskejjel 35
2a.9 Konklużjoni 36

2.b. It-tfal u l-ġustizzja 37
2b.1 Il-Qorti tal-Minorenni (Juvenile Court) 37
2b.2 Il-Qorti Kriminali 38
2b.3 Il-Qorti tal-Familja 38
2b.4 Is-Sezzjoni għat-tfal u żgħażagħ ġewwa il-Faċilità Korrettiva ta' Kordin (YOURS) 39
2b.5 Sistemi alternattivi għar-riabilitazzjoni ta' "young offenders" 40

2.c. It-tfal u s-saħħa 41
2c.1 Tipjip 41
2c.2 It-Tarbija fil-Ġuf 41
2c.3 Il-Breastfeeding 42
2c.4 Is-saħħa tat-tfal u ż-żgħażagħ ta' l-iskola (Rapport imħejji mill-WHO) 42
2c.5 Iż-Żgħażagħ u d-droga 44
2c.6 L-Imġieba Sesswali 45
2c.7 Il-Qasam taż-Żgħażagħ fl-iSptar Monte Karmeli (YPU) 46

d. It-tfal u s-servizzi li jeħtieġu 49

3. Rakkommandazzjonijiet dwar il-ħtieġa ta' bidla ta' leġiżlazzjoni u policies 53

3.a. Il-Liġi tat-Tfal (Children Act) 55

3.b. It-tfal u ż-żgħażagħ immigranti 57

3b.1 Is-sitwazzjoni preżenti, u l-iżviluppi li saru f'dan il-qasam

3b.1.1 Minuri mhux akkumpanjati mill-familja tagħhom (Unaccompanied Minors) 57

3b.1.2 Minuri akkumpanjati 59

3b.2 Reazzjonijiet tal-Kummissarju għat-Tfal għad-dokument 'Il-Politika tal-Gvern dwar l-Immigranti Irregolari, Refuġjati u Integrazzjoni' 61

4. Reazzjonijiet li saru lill-Uffiċċju tal-Kummissarju skond l-Att dwar il-Kummissarju għat-Tfal 63

Referenzi 67

Appendiċi 68

Dokument A Preżentazzjoni tal-Logo tal-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004, minn Francesca Bezzina 68

Dokument B Messaġġ tal-Kummissarju għat-Tfal għall-Jum Dinji tat-Tfal 2004 69

Dokument Ċi Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004 għall-iskejjel Sekondarji 71

Dokument Ċii Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004 għall-iskejjel Primarji 73

Dokument D Messaġġ għall-Jum Dinji tat-Tfal, minn Mark Anthony Sammut 75

Dokument E Liġijiet u Politika Internazzjonali li ntużaw fil-kapitlu 3b: it-tfal u żgħażagħ immigranti 76

i. Messaġġ mill-**Kummissarju**

i.a Introduzzjoni

Għadni kif spiċċajt l-ewwel sena tiegħi bħala l-ewwel Kummissarju għat-Tfal f'Malta.

Kienet sena sabiħa ħafna, sena fejn iltqajt ma' ħafna tfal fl-iskejjel, fid-djar tat-tfal, fl-isptar, fl-uffiċċju tiegħi, fl-għaqdiet tat-tfal u ż-żgħażagħ, fil-Kunsilli Lokali, kif ukoll fid-detenzjoni u fiċ-ċentri miftuħa ta' l-immigranti.

It-tfal u ż-żgħażagħ huma sbieħ kullimkien, u laqgħuni bi tbissima kull fejn mort!

Kelli dejjem nispjegalhom illi jiena mhux pulizija… (ħaġa li huma jassoċjaw mal-kelma 'kummissarju'), u li x-xogħol tiegħi hu li nkabbar l-għarfien dwar id-drittijiet tat-tfal kollha li hawn f'Malta, sakemm huma jagħlqu t-tmintax-il sena, u nara li jiġu mħarsa.

Dejjem semgħu bl-akbar attenzjoni dak li kelli x'ngħidilhom dwar il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal, u fejn kellna l-ħin, huma kienu lesti jiddiskutu bl-akbar serjetà t-tifsira ta' diversi drittijiet u kif dawn jiġu affermati f'kuntest fejn kulħadd għandu d-drittijiet tiegħu, inkluż il-ġenituri u l-għalliema tagħhom.

Kienet sena sabiħa wkoll għaliex iltqajt ma' ħafna nies, f'kull settur, illi jaħdmu mat-tfal, u fost dawn sibt ħafna dedikazzjoni, impenn, u mħabba. Tassew illi l-akbar riżors li għandna f'Malta huwa l-ħaddiema Maltin stess. Għad għandna ħafna għalliema, reliġjużi, ħaddiema soċjali, counsellors, tobba u nfermiera, ħaddiema fil-korp tal-pulizija u fil-qrati, kif ukoll voluntiera, illi lesti joffru lit-tfal servizz mill-aqwa.

Naturalment ma jistax jonqos illi ltqajt ukoll ma' strutturi, servizzi, programmi u liġijiet illi għadhom lura ħafna minn dak illi jixirqilhom it-tfal, speċjalment fid-dawl ta' dak li titlob il-Konvenzjoni. Iltqajt ukoll ma' min qed jisfrutta lit-tfal f'kull aspett ta' ħajjithom; kultant dawn kienu l-ġenituri taghhom stess.

Forsi kien għalhekk illi nħass il-bżonn ta' Kummissarju għat-Tfal.

Issa li dan ix-xogħol qed jindara, tajjeb ngħid illi hawn min għadu ma fehemx il-kariga tiegħi u jistenna illi noffri servizzi illi m'humiex imsemmijja fil-Liġi. Huwa għalhekk illi tul din is-sena jiena ħassejt il-bżonn illi jkun hawn Dipartiment tat-Tfal, fi ħdan il-Ministeru tal-Familja, illi jkun inkarigat jiġbor u joffri kull informazzjoni u statistika dwar it-tfal f'Malta, u jikkoordina ħafna xogħol simili illi qed isir minn numru ta' NGOs, il-Knisja u Dipartimenti tal-Gvern. Mudell ta' dan jista' jkun in-National Children's Office ta' l-Irlanda li joffri servizz differenti minn dak tal-Kummissarju tat-Tfal.

Żewġ affarijiet oħra illi hemm bżonn huma:

- illi jiġi rimedjat in-nuqqas ta' provvediment fil-Liġi tal-Kummissarju għat-Tfal, għal Segretarjat għall-istess Kummissarju. Dan tħalla barra kompletament, bil-konsegwenza illi qed ikun diffiċli ħafna għalija illi ngħaqqad ma' l-Uffiċċju tiegħi tim ta' persuni illi hemm bżonn.

- Illi jingħata' lill-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal budget realistiku. Bir-riżorsi li hemm bħalissa m'hemmx flus għall-istaff, għall-ispejjes ta' l-Uffiċċju, u fuq kollox għal dawk il-proġetti li jridu jsiru biex l-għarfien tad-Drittijiet tat-Tfal u l-ħarsien tagħhom ikun jista' jitwettaq. S'issa dak li għamilna sar bl-għajnuna loġistika u finanzjarja tal-Ministeru tal-Familja u Solidarjetà Soċjali. Din id-dipendenza però ma tgħinx biex il-Kummissarju jkollu l-awtonomija mixtieqa fil-qadi ta' dmirijietu.

Nirringrazzja lil kull min ħadem biex tinħoloq il-kariga ta' Kummissarju għat-Tfal u lil dawk illi matul din is-sena offrew l-għajnuna tagħhom.

Nirringrazzja fuq kollox lil dawk li ħadmu miegħi minn Mejju li għadda meta ftaħna l-Uffiċċju tagħna, sew iż-żewġ impjegati, l-għalliem li ġie misluf ġentilment mid-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni, il-konsulent legali u d-diversi voluntiera li tawna x-xogħol tagħhom.

Huwa b'entużjażmu illi issa nibda t-tieni sena tiegħi f'din il-pożizzjoni.

Sonia Camilleri

Sonia Camilleri
Kummissarju għat-Tfal

i.b Il-ħatra tal-Kummissarju għat-Tfal

Il-Liġi tal-Kummissarju għat-Tfal għaddiet mill-Parlament u daħlet fis-seħħ fil-5 ta' Diċembru 2003. Is-Sinjura Sonia Camilleri ġiet maħtura bħala l-ewwel Kummissarju għat-Tfal fid-19 ta' Diċembru 2003.

i.c Għanijiet

Ix-xogħol tal-Kummissarju għat-Tfal huwa mqassam f'erbgħa:

1. Protezzjoni tat-tfal u żgħażagħ
2. Promozzjoni tad-drittijiet tat-tfal
3. Proviżjoni ta' servizzi għat-tfal u żgħażagħ
4. Parteċipazzjoni tat-tfal u żgħażagħ

Il-Kummissarju għat-Tfal għandha wkoll il-kompitu li tagħmel monitoring ta' l-iżviluppi fil-qasam tat-tfal f'Malta.

i.d Il-Perjodu ta' dan ir-Rapport

Dan ir-rapport ikopri s-sena 2004, li hija l-ewwel sena ta' operat tal-Kummissarju għat-Tfal.

F'Mejju 2004 beda jiġi stabbilit l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal f' Palazzo Ferreria, Valletta.

i.e Il-Kunsill għat-Tfal

Il-membri tal-Kunsill għat-Tfal huma:

- il-Kummissarju għat-Tfal, li hija c-Chairperson ta' dan il-Kunsill
- sitt membri appuntati minn Ministri differenti u mill-Kumitat tal-Parlament għall-Affarijiet Soċjali

- żewġ membri oħra li huma esperti u għandhom esperjenza fil-qasam tat-tfal u ż-żgħażagħ u li ġew co-opted mill-Kunsill
- żewġt itfal u żgħażagħ ta' 11 u 14-il sena eletti mill-grupp ta' l-Ambaxxaturi tad-Drittijiet tat-Tfal u li ġew co-opted mill-Kunsill
- żagħżugħa ta' 16-il sena nominata mill-Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabilità, u li ġiet co-opted mill-Kunsill.

i.f L-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal minn Mejju 2004 huwa magħmul minn:

Daniela DeBono	Uffiċjal fuq ir-Riċerka, Żvillupp u Relazzjonijiet Internazzjonali
Carmen Cassar	Segretarja
Manuel Fenech [1]	Uffiċjal fuq l-Edukazzjoni
Dr Ruth Farrugia	hija l-konsulent legali tal-Kummissarju u tiġi l-Uffiċċju għal sagħtejn fil-ġimgħa.

[1] Jaħdem b'mod part time ma' l-Uffiċċju u huwa misluf mill-Ministeru ta' l-Edukazzjoni, Żgħażagħ u Impjiegi

1. Rapport ta' l-**attivitajiet** tal-**Kummissarju**

1. Rapport ta' l-**Attivitajiet** tal-**Kummissarju**

1.1 Edukazzjoni u Informazzjoni Pubblika

L-edukazzjoni u l-informazzjoni pubblika huwa qasam importanti għall-Kummissarju għat-Tfal. Dan għaliex, skond il-liġi, il-Kummissarju għandha tippromwovi kull għarfien tad-drittijiet tat-tfal kif ukoll tippromwovi għarfien tal-ħidma tal-Kummissarju għat-Tfal.

Għaldaqstant fl-ewwel sena ta' operat tal-Kummissarju għat-Tfal, ir-relazzjonijiet pubbliċi kienu mogħtija importanza. Partikolarment biex it-tfal, iż-żgħażagħ u persuni oħra speċjalment dawk involuti f'xogħol mat-tfal u għat-tfal, isiru jafu bil-Kummissarju għat-Tfal u l-irwol tagħha. Ġew ippubblikati stickers bil-logo tal-Kummissarju għat-Tfal inkluż in-numru tat-telefon u l-indirizz ta' l-email biex inħeġġu lit-tfal u żgħażagħ jikkorrispondu mal-Kummissarju. Ms. Camilleri ipparteċipat f'seminars u konferenzi, għamlet taħdidiet u mexxiet diskussjonijiet fost tfal, żgħażagħ u adulti, kemm fl-iskejjel kif ukoll fil-komunità.

F'din l-ewwel sena wkoll, hija żammet preżenza kontinwa fuq il-medja (TV, Radju, Gazzetti u Fuljetti tat-Tfal). Il-Kummissarju ħarġet ukoll diversi stqarrijiet għall-istampa u kienu organizzati wkoll konferenzi stampa. Il-Medja kienet mistiedna għall-attivitatjiet partikolari organizzati mill-Kummissarju. Uffiċjali oħra mill-Uffiċċju u membri mill-Kunsill għat-Tfal ukoll ħadu sehem f'diversi programmi fuq il-mezzi tax-xandir.

1.1.1 Televiżjoni

17.01.04	Bla Agenda	Super One TV
10.02.04	Xarabank	TVM
04.03.04	Mini Bugz	Net TV
13.03.04	Bang!	Super One
15.04.04	Mill-Parroċċi	Smash TV
19.08.04	Sajf Flimkien	Super One
06.09.04	Minn ġidd għal ġidd	Net TV
02.11.04	Siesta	Net TV
09.11.04	Siesta	Net TV
10.11.04	Owkej?	TVM
17.11.04	Sijju	Net TV
17.11.04	A70	Net TV
20.11.04	Taf x'Niftakar Jien?	Net TV
22.11.04	Croatian National TV	
14.12.04	L-Istrina	TVM

1.1.2 Programmi Radju

24.01.05	Mhux kelma bejn tnejn — L-irwol tal-Kummissarju għat-Tfal Radju Malta	
17.08.04	Nitgħallmu bl-avventura	RTK
16.09.04	Għalina Lkoll	RTK
23.09.04	Għalina Lkoll	RTK
06.10.04	Bieb Miftuħ – Id-Drittijiet tat-Tfal	RTK
20.10.04	Bieb Miftuħ – Child Labour	RTK
03.11.04	Bieb Miftuħ – Id-Dritt għall-Logħob	RTK
17.11.04	Bieb Miftuħ – Il-Jum Dinji tat-Tfal	RTK
01.12.04	Bieb Miftuħ – Id-Dritt għall-Edukazzjoni	RTK
03.12.04	Love and Salvation	Bastjaniżi FM
15.12.04	Bieb Miftuħ – Id-Dritt tal-Parteċipazzjoni	RTK
15.12.04	Love and Salvation	Bastjanizi FM
29.12.04	Bieb Miftuħ – Id-Dritt għal postijiet xierqa ta' rikrejazzjoni	RTK

1.1.3 Gazzetti

Artikli mibgħuta mill-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal:

Marzu 2004	Ħatra ġdida fl-Interess tat-Tfal		Saghtar
18.10.04	L-Oriġini tal-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal u x-Xogħol tal-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal	Manuel Fenech	In-Nazzjon
31.10.04	Child Commissioner at ENOC meeting in Cardiff	Sonia Camilleri	Sunday Times of Malta
Ottubru 2004	Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal	Sonia Camilleri	Taghna t-Tfal
12.11.04	Il-Konvenzjoni tad Drittijiet tat-Tfal: Stedina biex inħarsu lejn it-Tfal minn lenti differenti	Manuel Fenech	In-Nazzjon
20.11.04	L-Edukazzjoni – Dritt Fundamentali tat-Tfal	Manuel Fenech	Orizzont
20.11.04	Children's Participation: A Learning Process	Marianne Muscat Azzopardi	Times of Malta
21.11.04	World Children's Day and Welfare Reform	Marianne Muscat Azzopardi	The Sunday Times
03.12.04	Il-Pedamenti li fuqhom hija mibnija l-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal	Manuel Fenech	In-Nazzjon
30.12.04	Children in Need	Marie Testa	Times of Malta

Rappurtaġġ fuq il-Kummissarju għat-Tfal

11.01.04	Children, here's your representative	The Malta Independent
23.01.04	Children's Commissioner outlines plans	Times of Malta
25.01.04	Children's Commissioner invites young citizens for discussion on life	The Malta Independent
12.01.04	Għat-Tfal Biss	L-Orizzont
26.01.04	Il-Ħajja Sabiħa	Fuq ix-Xarabank
31.01.04	Ghada Malta tiċċelebra Jum il-Hajja	Il-Gens illum
02.02.04	Malta tiċċelebra Jum il-ħajja	In-Nazzjon
02.02.04	Life Celebrated	Times of Malta
02.02.04	Protecting the young against smoking	Times of Malta
23.02.04	A breath of fresh air	Times of Malta

Marzu 2004	Ħatra ġdida fl-interess tat-tfal	Saghtar
04.03.04	APCCS back child commissioner on smoking ban	The Malta Independent
19.04.04	Beyond the smoke	Times of Malta
08.05.04	Il-Kummissarju għat-Tfal u ta' Kana	Il-ġens illum
09.05.04	To thine own self be true	Times of Malta
10.05.04	Il-Kummissarju għat-Tfal	Times of Malta
15.05.04	Il-Kummissarju titlob 'feedback' mill-ġenituri	In-Nazzjon
15.05.04	Children's Commissioner visits college	Times of Malta
20.05.04	Il-Kummissarju għat-Tfal u l-Moviment ta' Kana	In-Nazzjon
27.06.04	Nevitaw it-Traġedji	It-Torċa
28.06.04	Konferenza dwar id-drittijiet, il-protezzjoni u l-iżvilupp tat-tarbija fil-ġuf ta' l-omm	In-Nazzjon
28.06.04	Conference discusses the Unborn Child	Times of Malta
02.07.04	Children must be supervised at all times	The Malta Independent
12.07.04	Children Corner	Times of Malta
19.07.04	Selection procedures for Children Council	Di-ve
20.07.04	Boy and girl elected to Children's Council	Times of Malta
20.07.04	Studenti fuq il-Kunsill tat-Tfal: Apatija mill-Iskejjel Governattivi	L-Orizzont
20.07.04	Eletti fil-Kunsill tat-Tfal	In-Nazzjon
28.07.04	Children's Participation	Junior News, Times of Malta
29.07.04	Appell f'Waqtu	Kulħadd
01.08.04	Rights of the Unborn Child	Sunday Times of Malta
04.08.04	The Children's Champion	Junior News, Times of Malta
14.08.04	Saqaf diċenti għall-immigranti illegali	Il-ġens illum
13.08.04	Volunteers create summer of fun for refugee children	Times of Malta
13.08.04	Mingħajr post fejn inpoġġu tfal klandestini	L-Orizzont
26.08.04	VAT għat-tfal li jmorru l-iskola tas-sajf	L-Orizzont
14.09.04	Children's Commissioner heaps praise on Caritas	The Malta
	Independent	
18.09.04	The Children's Protector	Child Magazine
25.09.04	Imnedija kompetizzjoni ta' disinn ta' logo mit-tfal għat-tfal	L-Orizzont
25.09.04	Society 'failing' youths with antisocial behaviour	Times of Malta
29.09.04	Design a logo competition	Times of Malta
30.09.04	School counselling	Times of Malta

28.09.04	Kompetizzjoni għall-aħjar 'logo'	In-Nazzjon
06.10.04	Design a logo competition	Junior News, Times of Malta
13.10.04	Signs of the times	Times of Malta
13.10.04	Intervista mal-Kummissarju għat-Tfal	In-Nazzjon
20.10.04	Kompetizzjoni fost it-tfal biex jintgħażel 'logo' għall-Kummissarju għat-Tfal	In-Nazzjon
31.10.04	Child Commissioner at ENOC meeting in Cardiff	The Sunday Times
07.11.04	New logo for Commissioner for Children	The Malta Independent
07.11.04	600 children compete for best logo	The Sunday Times
07.11.04	Saret il-votazzjoni għal-aħjar 'logo' tal-Kummissarju għat-Tfal	In-Nazzjon
10.11.04	Call for action plan to curb human trafficking	Times of Malta
10.11.04	600 parteċipant – riżultat fl-20 ta' Novembru	In-Nazzjon
14.11.04	An invitation for children and young people	The Malta Independent on Sunday
14.11.04	Combating violence and trafficking	The Malta Independent on Sunday
14.11.04	Alcohol abuse more problematic than drug abuse	The Malta Independent on Sunday
17.11.04	Stedina biex inħarsu lejn it-tfal minn lenti differenti	In-Nazzjon
17.11.04	Lots of logos	Junior News, Times of Malta
8.11.04	Children have rights too	Times of Malta
20.11.04	Young students celebrate World Children's Day	Times of Malta
20.11.04	Il-Jum Dinji tat-Tfal	In-Nazzjon
20.11.04	Overwhelming attendance at World Children's Day concert	The Malta Independent
20.11.04	Ħsibijiet għall-Jum it-Tfal	Għalik Tfal, L-Orizzont
21.11.04	Fl-interess tat-Tfal	Il-Mument
21.11.04	Ghandhom ikunu diskussi proposti għal-Liġi tat-Tfal	Il-Mument
21.11.04	Launch of Official Logo for Commissioner for Children	The Malta Independent on Sunday
21.11.04	Children's Commissioner calls for second Family Court judge	The Sunday Times
21.11.04	Imfakkar il-Jum Universali tat-Tfal	It-Torċa
23.11.04	Malta wkoll iċċelebrat il-Jum Dinji tat-Tfal	In-Nazzjon
Diċembru 2004	Il-Jum Dinji tat-Tfal	Saghtar
01.12.04	A sign to inspire	Junior News, Times of Malta

01.12.04	How the logo developed	Junior News, Times of Malta
12.12.04	Mixja biex titqajjem kuxjenza fil-Jum tad-Drittijiet tal-Bniedem	Il-Mument
15.12.04	Daqqa Kultant: Tfal	L-Orizzont

1.1.4 Parteċipazzjoni f'seminars, etc.

20.01.04	Family and Work — Kummissjoni Nazzjonali Familja
28.01.04	Substance Abuse Awareness — St. Joseph School, Blata l-Bajda
31.01.04	Senza Figli non c'è Futuro — Dar Gużeppa Debono
04.03.04	Fl-Interess tat-Tfal — Għaqda Nisa Giljaniżi
05.04.04	How does the world treat our children? — Dr Applevard, Medical School, University of Malta
12.04.04	Iż-Żgħażagħ u l-Kriminalità — Fondazzjoni Mikiel Anton Vassalli
27.04.04	Help Against Illiteracy — Poalo Freire Institute
29.04.04	Protecting Abused Children: The Maltese Context — APPOĠĠ
21.05.2004	Forum ta' Riċerka. L-Apprendistat f'Malta — Korporazzjoni tax-Xogħol u t-Taħriġ
24.05.04	Lejn Appoġġ Aħjar għal Tfal bi Problemi — Fondazzjoni Mikiel Anton Vassalli
07.07.04	Drugs and Children's Rights — SEDQA
21.07.04	Attachment, Trauma and Resilience: therapeutic caring for children — APPOĠĠ
23.07.04	Varar tal-Proġett Pilota: Kunsilli Lokali taż-Żgħażagħ — Kunsill Nazzjonali taż-Żgħażagħ
24.07.04	Contact 2004: The Illegal Odyssey Workshop:Refugee Women and Children — Pulse
02.09.2004	Exclusive Breastfeeding: The Golden Standard: Safe, Sound and Sustainable — Dipartiment għall-Promozzjoni tas-Saħħa
03.09.04	Refugees in Malta: Forward Together — APPOĠĠ
24.09.04	Young People with Anti-Social Behaviour — APPOĠĠ
30.09.04	Forum ta' Diskussjoni fuq Proposta ta' Linji Gwida għall-Persuni Vulnerabbli — PBS u Awtorita' tax-Xandir
02.10.04	Counselling Young People – the Ethical Issues — Malta Association for the Counselling Profession
10.11.04	Drug Trafficking and Drug Sharing — Sessjoni tal-Kumitat għall-Affarijiet Soċjali tal-Parlament
11.11.04	Victims of Crime in Malta — Criminal Justice Bureau
17.11.04	Laqgħa tas-Sotto Kumitat tal-Familja — Kunsill Lokali Żejtun

1.1.5 Żjarat u laqgħat ma' entitajiet pubblici, u mhux governattiv

16.01.04	Laqgħa	YMCA – Valletta
19.01.04	Laqgħa	Institute of Health Care, University of Malta
21.01.04	Laqgħa	Kumitat ta' l-Affarijiet Soċjali, Parlament
23.01.04	Laqgħa	Moviment għad-Drittijiet tal-Persuni b'Diżabilità
30.01.04	Laqgħa	Dar l-Emigrant
02.02.04	Laqgħa	Childcare Technical Committee
02.02.04	Laqgħa	Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabilità
11.02.04	Laqgħa	Democracy in Schools
11.02.04	Laqgħa	Kunsill Nazzjonali taż-Żgħażagħ
13.02.04	Laqgħa	Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni
16.02.04	Laqgħa	ETC (Skemi ta' Apprendistat)
18.02.04	Laqgħa	Dipartiment għall-ħarsien tal-Familja
18.02.04	Laqgħa	APPOGG
18.02.04	Laqgħa	Kunsill Nazzjonali tan-Nisa
25.02.04	Laqgħa	Malta Union of Teachers
01.03.04	Laqgħa	Anti-Bullying Section
08.03.04	Laqgħa	ETC – Gender Issues
17.03.04	Laqgħa	Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabilità
19.03.04	Laqgħa	Indirizz lill-Girl Guides — Professionalism, Team Work & Dedication
22.03.04	Gozo Education Day	Secretariat for Catholic Education, Commissioner for Children, Association of Parents of Children in Church Schools
26.03.04	Laqgħa	Dipartiment Ħarsien tal-Familja
30.03.04	Laqgħa	Kunsill Lokali tat-Tfal, Kunsill Lokali, Pietà
31.03.04	Laqgħa	Role of the Commissioner for Children, Porziuncola Retreat House, San Girgor Catechists
06.04.04	Laqgħa	Kummissjoni Nazzjonali Familja
07.04.04	Laqgħa	Ir-Riforma tal-Welfare, Ċentru Fidi u Ġustizzja
26.04.04	Żjara	Dar is-Sliem, Fejda, Jeanne Antide, Fondazzjoni Vincenzo Bugeja
28.04.04	Żjara waqt Attività	Dipartiment għall-Promozzjoni tas-Saħħa
01.05.04	Żjara	Dar San Ġużepp, Sta Venera
02.05.04	Laqgħa	Social Programme for Teens, Dar San Ġużepp
03.05.04	Żjara waqt Attività	Dipartiment għall-Promozzjoni tas-Saħħa
04.05.04	Laqgħa	Fostering - APPOĠĠ

13.05.04	Laqgħa	Department of Social Policy & Social Work, University of Malta
21.05.04	Laqgħa	European Unit Programmes Unit
27.05.04	Żjara	Angela House, Ursuline Sisters, G'Mangia
27.05.04	Laqgħa għal koppji separati	Grupp ta' Kana
31.05.04	Laqgħa	Uffiċċju ta' l-Ombudsman
09.06.04	Żjara	Il-Kamp ta' Detenzjoni ta' Safi u Lyster Barracks
08.07.04	Smigħ ta' seduta	Juvenile Court
14.07.04	Żjara	Il-Kurja ta' l-Isqof ta' Għawdex
29.07.04	Osservazzjoni ta' Case Conference	Family Court
12.08.04	Skola tas-Sajf għal tfal immigranti	Servizz tal-Ġiżwiti għar-Rifuġjati
13.08.04	Osservazzjoni ta' Intervista għall-Verifika ta' l-Età	Ċentru ta' Detenzjoni ta' Ħal Safi
25.08.04	Laqgħa	EU Affairs Directorate on Audio Visuals
15.09.04	Żjara	YOURS, Faċilità Korrettiva ta' Kordin
29.09.04	Laqgħa	Cares for Children
09.10.04	Żjara	Dar Merħba Bik
20.10.04	Laqgħa	Youth Section, Ministeru għall-Edukazzjoni, Żgħażagħ u Impjiegi
26.10.04	Żjara	Dar San Ġużepp
27.10.04	Żjara	Young People's Unit (YPU), Sptar Monte Karmeli, Attard
08.12.04	Laqgħa	Kunsill Lokali taż-Żgħażagħ, Żejtun
10.12.04	Żjara	Young People's Unit (YPU), Sptar Monte Karmeli, Attard
22.12.04	Laqgħa	Fakultà ta' l-Edukazzjoni, Università ta' Malta

1.1.6 Id-Drittjiet tat-Tfal għal adulti, professjonisti, għaqdiet, u oħrajn

Fuq quddiem fl-aġenda tal-Kummissarju għat-Tfal hemm il-kuntatt ma' dawk kollha li jaħdmu mat-tfal. Ghalhekk l-Uffiċċju ħadem biex ikun hemm opportunita' li jsiru laqgħat ma' l-għalliema u nitkellmu ma' xi wħud minnhom dwar l-idea tad-Drittijiet għat-Tfal. Xi wħud minnhom deheru perplessi quddiem l-idea li nitkellmu dwar id-"drittijiet" tat-tfal. Madankollu ħareġ ċar ħafna li l-mod kif wieħed jispjega d-drittijiet huwa ta' importanza kbira. Meta nippreżentaw id-drittijiet tat-tfal aħna nfehmu li kulħadd ghandu d-drittijiet. Ghaldaqstant il-kunċetti ta' rispett u responsabilità jmorru id f'id mad-drittijiet.

Dawn l-istess reazzjonijiet ħarġu matul ħafna mill-laqgħat li l-Kummissarju għat-Tfal u uffiċjali oħra kellhom mal-ġenituri kif ukoll ma' persuni oħra li jaħdmu mat-tfal u ż-żgħażagħ.

Jidher ċar li trid issir ħafna aktar ħidma ma' l-adulti biex nedukaw għal stil ta' ħajja fejn it-tfal ikunu mismugħa aktar, meħuda b'aktar serjeta' u mogħtija ċ-ċans li jipparteċipaw f'dak kollu li jirrigwarda lilhom.

1.2 Parteċipazzjoni u Konsultazzjoni tat-Tfal u ż-Żgħażagħ fix-Xogħol ta' l-Uffiċċju

Matul din is-sena l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal impenja ruħu biex it-tfal ikollhom leħen u jkollhom sehem attiv f'ħafna mill-għażliet u d-deċiżjonijiet li ttieħdu mill-Uffiċċju. Il-ħtieġa ta' dan l-impenn tidher ċar f'artikli 12 u 13 ta Konvenzjoni li jeżiġu li t-tfal ikunu meħuda bis-serjetà mismugħa tajjeb u mogħtija l-ispazju mistħoqq biex jitkellmu fuq affarijiet li jirrigwardaw lilhom.

1.2.1 Laqgħat fl-iskejjel

Xi wħud mill-iskejjel kienu minn ta' quddiem nett li stiednu lill-Kummissarju għat-Tfal biex iżżur l-iskola. Din kienet opportunita fejn il-Kummissarju mhux biss rat l-ambjent li fih qed jgħixu għal ħin twil il-maġġor parti tat-tfal, imma wkoll kellha ċ-ċans titkellem mat-tfal.

Il-laqgħat u l-istediniet li l-Kummissarju u xi uffiċjali oħra kellhom fl-iskejjel ħadu diversi xejriet. Minn dawk fejn konna mistiedna għal xi preżentazzjoni jew jum il-premjazzjoni, għal oħrajn fejn kellna ċ-ċans nindirizzaw lit-tfal u ż-żgħażagħ u nwieġbu għall-mistoqsijiet tagħhom. Dawn ta' l-aħħar kienu ferm aktar effettivi.

Iż-żjajjar tal-Kummissarju u xi uffiċjali oħra fl-iskejjel tawna wkoll iċ-ċans biex inkunu nistgħu nitkellmu mal-kunsill ta' l-istudenti. Stajna nindunaw kemm għandna tfal u żgħażagħ li minkejja d-diffikultajiet li xi drabi jkunu qed jiltaqgħu magħhom huma stess kemm fid-dar kif ukoll fl-iskola, fl-istess ħin ikunu kapaċi joffru mill-ħin tagħhom biex ikunu ta' servizz għal sħabhom. Dan huwa ġest verament mill-isbaħ.

Żjajjar fl-iskejjel

28.01.04	St. Joseph School — Blata l-Bajda
30.01.04	Għożża, Schoolgirl's Mothers Unit — Floriana
04.02.04	Skola Sekondarja tas-Subien Vincenzo Bugeja — Sta. Venera
09.02.04	Skola Primarja Dom Mauro Inguanez — Isla
11.02.04	Skola Maria Tereża Nuzzo — Ħamrun
08.03.04	De La Salle College — Bormla
10.03.04	Skola Primarja — Mqabba
23.03.04	MCAST – School of Art and Design — Mosta
30.03.04	Skola San Miguel — Pembroke
01.04.04	Junior Lyceum u Skola Sekondarja tat-Tfajliet Agius de Soldanis — Għawdex
19.04.04	St. Monica School — Gżira
26.04.04	St. Monica School — Gżira
05.05.04	St. Edward's College — Bormla
11.05.04	Skola Primarja A — Mosta
12.05.04	St.Edward's College — Isla
21.05.04	St. Monica School — Gżira
24.05.04	Skola Primarja B Santa Bernardette — San Ġwann
04.06.04	Skola Primarja — Għaxaq
15.06.04	Skola San Miguel — Pembroke
22.06.04	Skola Primarja San Pawl il-Baħar — San Pawl il-Baħar
22.06.04	St. Patrick's School — Sliema
25.08.04	Junior Lyceum tal-Bniet Sta. Theresa — Imrieħel
25.08.04	Skola Primarja Dun Xand Cortis — Sta. Venera
27.09.04	Skola Primarja A Carmela Sammut — Mosta
28.09.04	Junior Lyceum tal-Bniet Carlo Diacono — Żejtun
05.10.04	Skola Primarja Birżebbuġa — Birżebbuġa
06.10.04	Skola Primarja San Ġorġ — Qormi
06.10.04	Skola Primarja San Bastjan — Qormi
11.10.04	Kulleġġ San Elija — Sta. Venera
11.10.04	Skola Primarja Dun Xand Cortis — Sta Venera
11.10.04	Skola Sekondarja tas-Subien Vincenzo Borg Brared — Sta. Venera
13.10.04	Kulleġġ San Albert il-Kbir — Valletta
15.10.04	Skola Sekondarja tal-Bniet Maria Regina — Blata l-Bajda
27.10.04	Skola Sekondarja tas-Subien Ġużè Galea — Qormi
28.10.04	Garendon School — Żebbuġ
28.10.04	MCAST — Raħal Ġdid
08.11.04	Skola Sekondarja tal-Bniet Erin Serracino Inglott — Bormla
12.11.04	Skola Primarja Dun Frans Camilleri — Ħamrun

18.11.04	Sacred Heart Minor Seminary — Għawdex
22.11.04	Skola Mater Dei — Msida
22.11.04	Kulleġġ San Elija — Sta. Venera
26.11.04	Skola Sekondarja tal-Bniet Sir Luigi Preziosi — St. Andrews
06.12.04	Skola Sekondarja tal-Bniet Maria Regina — Blata l-Bajda
21.12.04	Skola San Miguel — Pembroke

Jum il-Premjazzjoni

25.03.04	St. Monica School — Birkirkara
26.03.04	St. Joseph School — Blata l-Bajda
29.04.04	Skola Sekondarja għas-Subien Vincenzo Bugeja — Sta. Venera
17.06.04	Skola Primarja Patri ġuże Delia — Siġġiewi
27.11.04	Kulleġġ San Alwiġi — Birkirkara
10.12.04	St. Monica School — Gżira
15.12.04	Skola Primarja Carmelo Caruana — Safi
21.12.04	St. Martin School — Imselliet

1.2.2 Laqgħat mat-tfal u maż-żgħażagħ

Minn dawn il-laqgħat ħareġ ċar kemm it-tfal u żgħażagħ, meta jkollhom iċ-ċans li jesprimu ruħhom u jkollhom min jgħinhom, jafu jitkellmu b'mod ċar fuq dak li jkunu għaddejjin minnu.

Dawn il-laqgħat servew mhux biss biex nidentifikaw x'inhuma x-xewqat l-aktar profondi ta' xi wħud mit-tfal, imma wkoll biex nindunaw bil-potenzjal li għandna f'ħafna mit-tfal u ż-żgħażagħ ta' pajjiżna.

Saħansitra għandna tfal u żgħażagħ li fl-għaqdiet rispettivi tagħhom qed jaħdmu biex iġibu 'l quddiem l-istess drittijiet għat-tfal, waqt li oħrajn għandhom id-determinazzjoni li jorganizzaw u jmexxu l-post li jista' joffrilhom rikrejazzjoni.

Kienu diversi l-inizjattivi li wasslu biex inħolqu rabtiet bejn l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal u t-tfal.

Malta Skaters United (MSU)

Il-Malta Skaters United hija għaqda ta' skateboarders. Il-membri tagħha huma fil-maġġoranza tagħhom tfal u żgħażagħ ta' bejn il-11 u s-17-il sena. Huma jiltaqgħu regolarment fis-Subway ta' l-Imsida biex jipprattikaw dan l-isport fuq rampi li tellgħu huma stess.

Ix-xogħol ta' l-għaqda MSU jikkonsisti ukoll f'tindif regolari tal-post fejn jagħmlu skateboarding, jiżbgħu fuq kliem ħażin u graffiti li minn żmien għal żmien jagħmlulhom persuni oħra (is-Subway ta' l-Imsida miftuħ għal kulħadd), u jorganizzaw attivitajiet biex ikabbru l-għarfien ta' skateboarding bħala sport u mezz ta' rikrejazzjoni alternattiva.

L-MSU bħalissa qed tistenna risposta mingħand l-awtorijiet konċernati tal-gvern għal talba li għamlet biex tiżviluppa s-Subway ta' l-imsida f'post li huwa aktar adattat għal tfal u żgħażagħ li jixtiequ jipprattikaw dan l-isport.

L-MSU kienu l-ewwel għaqda taż-żgħażagħ li ġiet titlob l-għajnuna lill-Kummissarju uffiċjalment. Il-Kummissarju għat-Tfal għenet lil MSU fejn kien hemm bżonn f'diversi aspetti organizzativi, partikolarment fl-indikazzjoni ta' l-uffiċċji rilevanti tal-gvern sabiex japplikaw għal permessi meħtieġa.

Iżjed informazzjoni fuq l-għaqda u l-proġett tagħhom jista' jinkiseb minn fuq il-website www.maltaskatersunited.org

Girl Guides Association

Il-Girl Guides Association fis-sena 2003 ingħaqdu mal-World Girl Guides Association f'kampanja internazzjonali ta' promozzjoni tad-drittijiet ta-tfal li qed issir fuq medda ta' tlett snin: Our Rights, Our Responsibilities. Il-Kummissarju għat-Tfal tat is-sapport kollu tagħha lil din il-kampanja li qed titħaddem f'kuntest lokali u għaliha qed jipparteċipaw kemm il-leaders kif ukoll il-memberi kollha b'diversi attivitajiet li qed jorganiżżaw. Il-Kummissarju pparteċipat f'seminars u programm tar-radju, fuq l-istedina ta' l-Għaqda, filwaqt li għenet fit-tfassil ta' kodiċi ta' etika tal-Malta Girl Guides Association.

1.2.3 Ambaxxaturi tad-Drittijiet tat-Tfal

Il-kuntatt mat-tfal u żgħażagħ li applikaw għall-Kunsill għat-Tfal wassal biex l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal jibda ħidma ma' l-ewwel grupp ta' tfal u żgħażagħ, tant li ġew organizzati żewġ laqgħat. L-għan ta' dawn il-laqgħat kien kemm biex noħolqu forum ta' diskussjoni dwar

id-Drittijiet għat-Tfal, imma wkoll biex nibdew nedukaw l-ewwel grupp ta' tfal u żgħażagħ li jistgħu jkunu ambaxxaturi tat-tfal fl-iskejjel u fl-irħula rispettivi tagħhom.

Fl-ewwel laqgħa saru diskussjonijiet mat-tfal dwar il-bullying fl-iskejjel. ġew ippreżentati tlett stejjer ta' tfal u żgħażagħ li għaddew minn sitwazzjoni simili u flimkien identifikajna liema drittijiet kienu qegħdin jinkisru. Waqt din il-laqgħa ħareġ ċar kemm il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal tgħin biex it-tfal u ż-żgħażagħ isibu l-forza ħalli jieħdu diversi deċiżjonijiet li jtejbu kemm il-ħajja tagħhom kif ukoll l-ambjent li jgħixu fih.

Fit-tieni laqgħa saret diskussjoni biex jiġu magħżula t-tfal u ż-żgħażagħ għal fuq il-Kunsill għat-Tfal. Wara li ġew identifikati min huma dawk li jistgħu jkunu fuq il-Kunsill għat-tfal, bdiet diskussjoni fejn it-tfal u ż-żgħażgħ tkellmu ma' sħabhom qabel ma vvutaw għal tlieta minnhom biex ikunu fuq il-Kunsill imsemmi. Mill-mistoqsijiet li għamlu xi wħud minnhom ġie identifikat kemm dawn it-tfal u ż-żgħażagħ, minkejja l-limitazzjonijiet ta' l-Uffiċċju, kienu assimilaw il-mod ta' ħsieb ta' kif iħarsu lejn id-Drittijiet tat-Tfal. Wara saret l-elezzjoni bejniethom. Il-proċess ta' l-elezzjoni mexxewh kollu huma b'ħafna maturita' u serjeta'.

L-għażla tal-Logo għall-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal kienet opportunita' oħra biex il-Kummissarju u l-Uffiċjal inkarigat mill-affarijiet ta' l-edukazzjoni jiltaqgħu ma'diversi tfal u żgħażagħ fi skejjel differenti. Ma' dawn it-tfal ġew diskussi d-Drittijiet tat-Tfal u x-xogħol tal-Kummissarju għat-Tfal. Matul dawn iż-żjajjar ġie diskuss ukoll l-oriġini tal-konvenzjoni u kif Malta waslet biex irratifikat l-istess Konvenzjoni għad-Drittijiet tat-Tfal.

1.2.4 Għażla tar-rapprezentanti fuq il-Kunsill għat-Tfal

L-ewwel inizjattiva kienet meta it-tfal u ż-żgħażgħ ta' Malta ġew mistiedna biex japplikaw sabiex ikunu membri tal-Kunsill għat-Tfal. Applikaw madwar 40 tifel u tifla. Parti kbira mill-applikanti kienu bniet u ġejjin minn skejjel tal-Knisja waqt li l-etajiet kienu varji.

Matul l-ewwel laqgħa saru jafu lil xulxin u ġiet miftehma data għat-tieni laqgħa sabiex issir l-għażla tal-membri tal-Kunsill għat-Tfal. F'dan il-perjodu kemm il-Kummissarju kif ukoll l-uffiċjali kellhom iċ-ċans li jaraw l-applikazzjonijiet tat-tfal fid-dettal, jisimgħuhom jitkellmu u jagħżlu xi wħud minnhom li jkunu tajba għal fuq il-Kunsill għat-Tfal.

Madankollu l-enfasi kienet li jkunu t-tfal u ż-żgħażagħ stess li jagħżlu min minnhom ser ikun fuq il-Kunsill. Għalhekk fit-tieni laqgħa it-tfal stess ħatru membri minn fosthom li mexxew elezzjoni biex jiġu maħtura dawk li ser ikunu fuq il-Kunsill għat-Tfal. Minn fost it-tfal ġew magħżula Annabelle Muscat ta' 14-il sena u Mark Anthony ta' 11-il sena.

Maria Seguna hi t-tielet żagħżugħa li giet co-opted fuq il-Kunsill għat-Tfal billi kienet innominata mill-Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabilità.

1.3 Jum il-ħajja 2004

Għal Jum il-ħajja li jiġi ċċelebrat fl-1 ta' Frar 2004, il-Kummissarju għat-Tfal, flimkien mal-Onorevoli Ministru Dolores Cristina, marret iżżur lit-trabi li kienu għadhom kif twieldu fl-Isptar San Luqa, u lill-ommijiethom.

Il-Kummissarju ukoll ħadet din l-okkażjoni biex tiltaqa mat-tfal u żgħażagħ u tisma' l-ħsibijiet tagħhom fuq is-suġġett. Għalhekk hija stiednet lil numru ta' studenti minn skejjel differenti biex jipparteċipaw f'forum ta' diskussjoni ġewwa il-Kavallier ta' San ġakbu fejn ġew diskussi diversi aspetti ta' Jum il-ħajja.

1.4 Proġett tal-Logo tal-Kummissarju għat-Tfal

Il-prinċipju gwida ta' dan il-proġett kienu l-parteċipazzjoni tat-tfal u żgħażagħ f'kull stadju tal-kompetizzjoni – fid-disinn, għażla u tmexxija tal-votazzjoni nnifisha.

F'Settembru 2004, il-Kummissarju għat-Tfal nediet kompetizzjoni pubblika għal tfal u żgħażagħ ta' taħt it-18 il sena sabiex joħorġu b'disinn għall-logo tal-'Kummissarju għat-Tfal'. Din il-kompetizzjoni ġiet miftuħa u mfissra waqt konferenza stampa fis-27 ta' Settembru 2004. Il-konferenza stampa kienet indirizzata mill-Kummissarju kif ukoll mit-tfal li qegħdin fuq il-Kunsill għat-Tfal li fissru l-importanza ta' l-irwol tal-Kummissarju għat-Tfal mill–perspettiva tagħhom u ħeġġew lit-tfal u żgħażagħ kollha sabiex jipparteċipaw. Waqt il-konferenza stampa ġie ppreżentat ukoll il-poster li ġie mqassam fl-iskejjel, Kunsilli Lokali u għaqdiet tat-tfal u ż-żgħażagħ kollha.

Din il-kompetizzjoni qajjmet ħafna interess fid-drittijiet tat-tfal. Kien hemm ukoll xi għaxar skejjel, primarji u sekondarji, li stiednu lill-Kummissarju sabiex tmur fl-iskejjel tispjega x-xogħol tagħha u d-drittijiet tat-tfal. Kien hemm diversi għalliema fi skejjel oħra li ċemplu u ġew l-Uffiċċju għal aktar informazzjoni fuq id-drittijiet tat-tfal, u ddiskutew magħna l-aħjar mod kif jippreżentaw id-drittijiet tat-tfal. Kellna ukoll persuni minn għaqdiet mhux governattivi li jaħdmu mat-tfal u ż-żgħażagħ, kif ukoll ġenituri u żgħażagħ individwali li ġew jitolbu iżjed tagħrif dwar il-Kummissarju. Għalhekk din il-kompetizzjoni ħadet iżjed sura ta' proġett milli kompetizzjoni ta' disinn. Il-parteċipanti kellhom jifhmu x'inhuwa ir-rwol tal-Kummissarju u d-Drittijiet tat-Tfal

biex jipparteċipaw, minħabba li ma' kull disinn li bagħtu kellhom jiktbu wkoll it-tifsira tiegħu. Għal din il-kompetizzjoni ħadu sehem madwar 650 parteċipant minn Malta u Għawdex. Minn fost dawn it-tpinġijiet intgħażlu numru iżgħar biex jiffaċilita' il-votazzjoni mit-tfal u ż-żgħażagħ, minn Bord ad hoc imexxi mill-Kummissarju.

Is-Sibt, 6 ta' Novembru 2004, it-tfal u ż-żgħażagħ kollha li pparteċipaw fil-kompetizzjoni ġew mistiedna personalment biex jiġu jivvutaw għat-tpinġija li l-aktar tolqothom. Il-proċess kollu tal-votazzjoni, mill-ispjega tal-karta tal-vot sa l-għadd tal-voti, kien immexxi minn grupp ta' tfal u żgħażagħ bl-għajnuna tal-membri ta' l-Uffiċċju.

It-tpingija li rebħet kienet ta' żagħżugħa ta' 14-il sena, Francesca Bezzina, li ppreżentat il-ħsieb wara l-logo fil-Konferenza Stampa fl-okkazzjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal.

L-ispjega tal-Logo kif ġiet ippreżentatat minn Francesca Bezzina fil-konferenza stampa fl-okkazzjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal hija annessa ma' dan ir-Rapport, Dok. A.

1.5 Jum Dinji tat-Tfal, 20 ta' Novembru 2004

Intbagħtet ittra theġġeġ lill-għaqdiet tat-tfal u ż-żgħażagħ u kunsilli lokali biex jorganizzaw attivitajiet fl-okkazzjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal, bil-parteċipazzjoni sħiħa tat-tfal u ż-żgħażagħ.

Il-Kummissarju għat-Tfal ħejjiet sensiela ta' laqgħat ma' tfal vulnerabbli propju fil-ġimgħa ta' qabel il-Jum Dinji tat-Tfal. Hija kellha l-opportunità tgħaddi ftit żmien magħhom u tisma' lilhom. Hija kellha laqgħa mat-tfal li joqgħodu d-Dar tal-Providenza u ma' tfal fostered f'Dar San Gużepp. Hija wkoll attendiet għal ċelebrazzjoni tat-Tfal fl-okkażjoni ta' Kristu Re, li ħabtet ukoll fil-Jum Dinji tat-Tfal. Din l-attività kienet organizzata mid-Djoċesi fl-Istitut Kattoliku l-Furjana.

Messaġġ tal-Kummissarju għat-Tfal lill-iSkejjel

Il-Kummissarju għat-Tfal ħarġet żewġ messaġġi għat-tfal biex jinqraw fl-iskejjel. Dawn il-messaġġi, wieħed għall-istudenti tal-Primarja u ieħor għall-istudenti tas-sekondarja, intbagħatu fl-iskejjel kollha ta' Malta u Għawdex inkluż dawk privati, tal-knisja, skejjel speċjali u skejjel post-sekondarji. (Ara l-messaġġi annessi, Dok. B u Ċ).

Attività għall-iStudenti fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal b'kollaborazzjoni ma' l-Aġenzija APPOĠĠ u entitajiet oħra

Il-messaġġ ewlieni li f'din l-attività kien 'It-Tfal għandhom id-Drittijiet Ukoll!' (Children Have Rights too!). Attendew 'il fuq minn 1000 student għal din l-attivita fis-Sala tal-Kulleġġ tas-Soċjetà Missjunarja ta' San Pawl.

Il-programm kien jikkonsisti f'kunċert ta' siegħa u nofs ta' kant, żfin u reċtar fejn l-atturi prinċipal kienu tfal ta' etajiet differenti. Wara l-kunċert, l-istudenti kienu mistiedna jieħdu sehem f'attività Ċaqlaq għal Saħħtek, organizzata mid-Dipartiment għall-Promozzjoni tas-Saħħa u l-Kunsill Malti għall-Isport.

Għaqdiet oħra li taw is-sehem tagħhom f'din l-attività kienu Sedqa, l-iScouts Association u l-Girl Guides Association

Programm għall-Jum Dinji tat-Tfal b'kollaborazzjoni ma' Poeżija Plus

Saru workshops ta' kreattività għal tfal u żgħażagħ. L-għan ta' dawn il-workshops kienu li jistiednu lit-tfal u ż-żgħażagħ jesprimu b'mod krejattiv il-ħsibijiet tagħhom dwar id-drittijiet tat-tfal.

Konferenza Stampa

L-20 ta' Novembru huwa l-Jum Dinji tat-Tfal. Għal din l-okkażjoni l-Kummissarju għat-Tfal flimkien ma' żewġt itfal indirizzaw l-istampa bil-messaġġi tagħhom għan-nazzjon.

It-tlett messaġġi għall-okkażjoni ta' Jum it-Tfal kienu dak tal-Kummissarju għat-Tfal, messaġġ ieħor minn Marc Anthony Sammut [ara dokument D], tifel ta' ħdax-il sena li kien elett mill-Ambaxxaturi tad-Drittijiet tat-Tfal biex ikun ir-rappreżentant tat-tfal fuq il-Kunsill għat-Tfal, u Francesca Bezzina li spjegat il-logo [ara dokument A].

1.6 Qasam Internazzjonali

Dan il-qasam huwa importanti għall-Uffiċċju tagħna sabiex:

- l-Uffiċċju jżomm ruħu nfurmat fuq kif Kummissarji għat-Tfal ta' pajjiżi oħra qed joperaw, u l-isfidi li qed jiffaċċjaw;
- l-Uffiċċju jippromwovi iżjed għarfien tar-realitajiet tat-tfal u ż-żgħażagħ f'pajjiżi oħra;
- l-Uffiċċju jżomm ruħu aġġornat ma' issues u ksur tad-drittijiet tat-tfal fil-qasam internazzjonali;
- l-Uffiċċju jżomm ħaj l-aspett universali tal-Konvenzjoni u tad-drittijiet tat-tfal.

Parteċipazzjoni f'attivitajiet internazzjonali

- L'Europe de l'Enfance
  Permanent Intergovernmental Group
  EU Irish Presidency in collaboration with the Irish National Children's Office
  Dublin, Ireland
  22 sa 24 ta' Marzu, 2004

L-għan tal-grupp L'Europe de l'Enfance huwa li jipprovdi struttura fejn l-istati membri ta' l-Unjoni Ewropea jistgħu jaqsmu l-esperjenzi tagħhom u informazzjoni relatata ma' policies li jaffettwaw lit-tfal fl-Unjoni Ewropea.

F'din il-laqgħa li għaliha attendiet Ms. Sonia Camilleri, Kummissarju għat-Tfal, ġew diskussi primarjament:

a) il-parteċipazzjoni tat-tfal f'oqsma differenti
b) il-vuċi tat-tfal fi proċeduri legali, u
c) l-iżvilupp ta' politika nazzjonali tal-logħob u rikrejazzjoni.

Għal din il-laqgħa kienu mistiedna ukoll il-grupp ChildONEurope li għamlu preżentazzjoni ta' l-attivitajiet tagħhom.

- Żjajjar lill-UNICEF u għaqdiet internazzjonali oħra
  Londra, Ingilterra
  21 – 23 Ġunju 2004

Bejn il-21 u t-23 ta' ġunju 2004, Manuel Fenech, li huwa l-uffiċjal responsabbli għall-affarijiet ta' Edukazzjoni fl-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal, ġie mistieden biex jattendi programm ta' laqgħat ma' diversi persuni li jaħdmu mat-tfal f'Londra.

Il-kuntatti li għamilna f'dawn il-ġranet għenuna biex nifhmu il-mod kif jaħdmu wħud mill-aġenziji u l-materjal varjat li jipproduċu biex jippromwovu l-istess drittijiet. Fost l-organiżżazzjonijiet li ltqajna magħhom tkellimna mal-Kap fuq l-Edukazzjoni tal-Unicef f'Londra, mal-persuna nkarigata biex tipproduċi programmi għall-kampanja tad-Drittijiet tat-Tfal fuq il-BBC, u wkoll ma' persuni oħra nvoluti fit-tfassil ta' politka favur it-tfal.

Il-Unicef tawna wkoll l-opportunita' li nsegwu 'Programm ta' Żvilupp għall-Għalliema' minn wieħed mill-uffiċjali tal-Unicef bil-għan li dawn l-għalliema jkunu konxji tad-Drittijiet għat-Tfal u japplikawhom fil-mod kif jitrattaw mat-tfal fl-iskola tagħhom.

Il-kuntatti, it-tfassil u l-finanzjament ta' dan il-programm sar mill-Aġenzija APPOĠĠ.

▶ ENOC (European Network of Ombudsmen for Children) Annual Meeting
Welsh Commissioner for Children
Cardiff, Wales
12 – 15 Ottubru 2004

Il-Kummissarju għat-tfal, Ms. Sonia Camilleri, flimkien ma' l-assistenta tagħha, Ms. Daniela DeBono, kellhom laqgħa ta' tlett ijiem ġewwa Cardiff, fejn huma ltaqgħu għall-ewwel darba mal-Kummissarju għat-Tfal ta' 25 pajjiż ieħor fl-Ewropa. L-HSBC Cares for Children Fund ħa ħsieb l-iffinanzjar tal-parteċipazzjoni ta' Ms. Daniela DeBono.

Malta, flimkien ma' l-Irlanda, ingħaqdu mall-grupp għall-ewwel darba. Kienu milqugħa b'mod tajjeb u pparteċipaw kemm fl-iskambju ta' idejat kif ukoll fil-preżentazzjoni tar-rapporti ta' ħidma.

Huwa nteressanti li d-diffikultajiet li għaddejjin minnhom it-tfal Maltin jixbħu ħafna dawk ta' tfal f'pajjiżi oħra. Dawn huma: bullying, tbatijiet fi ħdan familji separati, programmi ta' studju fl-iskejjel li ma jinteressawhomx, mezzi tax-xandir li jisfruttawhom, moda li tkaxkarhom, u oħrajn.

L-esperjenzi li għaddew minnhom pajjiżi oħra, però, kienu ta' għajnuna kbira għal min kien qed ifittex tweġibiet għal dawn il-problemi. Kienet ħaġa sabiħa fil-fatt, illi l-materjal li nġabar mill-pajjiżi kollha dwar kwistjonijiet li jkunu ħadmu fuqhom huma, tqiegħed għad-dispożizzjoni ta' kulħadd, kemm waqt il-laqgħa kif ukoll permezz tal-website ta' l-ENOC www.ombudsnet.org.

Ma setax jonqos li tfal u żgħażagħ ikunu preżenti għall-laqgħa. Fil-fatt, il-kummissarji ltaqgħu ma' rappreżentanti mill-assemblea tat-tfal ta' Wales magħrufa bħala l-'Funky Dragon', li ppreparawlhom xi attivitajiet biex jieħdu sehem fihom.

▶ Children and forms of Violence: Integrated policies and local authorities in Europe
French National Commission for UNESCO & Council of Europe
Strasbourg, France
29 – 30 ta' Diċembru 2004

Dan is-seminar ittella' b'kollaborazzjoni bejn il-Kummissjoni Nazzjonali Franċiża ta' l-UNESCO u l-Kunsill ta' l-Ewropa bħala parti mill-proġett integrat tal-Kunsill ta' l-Ewropa stess, 'Responses to violence in everyday life in a democratic society'.

L-għanijiet prinċipali tas-seminar kienu:

- li jkattru l-informazzjoni ta' policies fil-pajjiżi Ewropej u l-ħidma li qed issir fil-qasam tal-prevenzjoni ta', u protezzjoni minn, forom differenti ta' vjolenza li jiffaċċjaw persuni minuri, kemm minn adulti kif ukoll minn persuni minuri oħra;

- li jigi eżaminat l-impatt ta' linji ta' gwida Ewropej u nazzjonali fuq komunitajiet lokali;
- li tigi eżaminata r-relazzjoni bejn l-implimentazzjoni ta' policies integrati u kemm jiġu preservati r-relazzjoni soċjali;
- li jinkoraġġixxi skambju ta' informazzjoni u ta' miżuri proposti għall-bidla f'dan il-qasam.

Wieħed mill-iżjed punti interessanti li ħarġu minn dan is-seminar huwa in-nuqqas u/jew l-inadegwatezza tal-liġijiet, policies u servizzi tal-pajjiżi Ewropej rappreżentati f'din il-laqgħa meta jiġu biex jittrattaw każijiet ta' vjolenza mwettqa fuq persuna minuri minn persuna minuri oħra.

Ms. Daniela DeBono ġiet nominata bħala esperta indipendenti mis-Sezzjoni taż-Żgħażagħ fi ħdan il-Ministeru għall-Edukazzjoni, Żgħażagħ u Impjiegi maċ-Ċentru Ewropew taż-Żgħażagħ (European Youth Centre) tal-Kunsill ta' l-Ewropa, u ġiet magħżula bħala rappreżentanta ta' l-istess Ċentru f'dan is-seminar.

1.7 Qasam tar-Riċerka u Policy

L-Użu ta' l-Internet mit-Tfal u ż-Żgħażagħ

L-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal ġie mistieden mill-Uffiċċju ta' l-Istatistika Nazzjonali biex jifforma parti minn working group biex tiġi ppjanata riċerka dwar l-użu ta' l-internet mit-tfal u ż-żgħażagħ.

Din ir-riċerka ġiet żviluppata mill-Uffiċċju Nazzjonali ta' l-Istatistika bil-kollaborazzjoni tal-Ministeru ta' l-Edukazzjoni, il-Ministeru għall-Informazzjoni, Teknoloġija u Investiment, l-Awtorita' Maltija għall-Komunikazzjoni, id-Dipartiment tal-Pulizija u l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal.

Wara diversi laqgħat u korrispondenza mal-partijiet kollha bejn Marzu u Settembru 2004, ġie mfassal l-istħarriġ li kellu jitqassam lil grupp ta' madwar 5,000 student minn 59 skola differenti madwar Malta u Għawdex.

Dan l-istħarriġ tmexxa fl-iskejjel magħżula mill-għalliema ta' l-Informazzjoni Teknoloġika. Ir-riżultati ta' dan l-istħarriġ waslu biex jiġu ppublikati.

Il-Tfal u l-Media

Dan il-working group li huwa magħmul minn uffiċjal ta' l-Awtorita' tax-Xandir u minn persuni mill-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal, beda jiltaqa' bil-għan li jiddiskuti l-Att dwar il-Protezzjoni tal-Minuri fil-Media. Mid-diskussjonijiet ħargu żewġ mistoqsijiet:

- Ir-regolamenti u liġijiet eżistenti tal-media kemm qegħdin verament jipproteġu lil minuri minn sfruttament ta' diversi tipi?
- Għaliex il-kwalita' ta' programmi tat-tfal u żgħażagħ hija daqshekk baxxa fuq l-istazzjonijiet tat-televiżjoni?

Wara diversi laqgħat ma' professjonisti fil-qasam, il-grupp iddeċieda li l-ewwel jiffoka il-ħidma tiegħu fuq il-kwalita' ta' programmi għat-tfal u żgħażagħ f'Malta. Dan għaliex kemm il-professjonisti, studji li saru dawn l-aħħar snin kif ukoll reazzjonijet ta' tfal, żgħażagħ u ġenituri, urew ix-xewqa li jkun hemm programmi ta' kwalita aħjar speċjalment minħabba l-potenzjal edukattiv (fis-sens wiesgħa) li għandhom dawn il-programmi. Għalhekk il-grupp qed jesplora possibilitajiet differenti ta' riċerka fuq dawn il-programmi bil-għan li joħorgu linji gwida għal min jipproduċi dawn il-programmi.

2

Deskrizzjoni ġenerali tal-**qagħda tat-tfal** f'Malta u survey ta' **l-iżviluppi li laqtuhom**

2. Deskrizzjoni ġenerali tal-**qagħda** tat-tfal f'Malta u **survey** ta' l-**iżviluppi li laqtuhom**

a. It-**tfal** u l-**edukazzjon**i

L-Artiklu 29 tal-Konvenzjoni dwar id-Drittijiet tat-Tfal jgħid li t-tfal kollha għandhom dritt għal edukazzjoni ħolistika, jiġifieri illi kull tifel u tifla jkollhom mezz kif jiżviluppaw b'mod l-aktar sħiħ l-intelliġenza u kull talent u kapaċità li għandhom.

L-artiklu jgħid ukoll illi l-edukazzjoni li jirċievu għandha tippreparahom għall-ħajja.

Il-KMN (Kurrikulu Minimu Nazzjonali) jafferma bil-kbir dawn id-drittijiet. Fl-istess dokument taħt it-titlu 'It-Tweġiba Edukattiva Għall-Isfidi Kulturali, Soċjali u Ekonomiċi' nsibu li:

> *Il-validità ta' l-esperjenza kurrikulari tistrieħ fuq kemm is-sistema edukattiva jirnexxilha twieġeb għar-realtajiet u l-isfidi tas-soċjetà Maltija f'dinja li kull ma tmur qiegħda ssir aktar*

kumplessa, globali u interdipendenti. Mill-proċess ta' konsultazzjoni, jidher li hemm qbil fost il-komunità edukattiva dwar x'għandhom ikunu l-parametri ta' sistema edukattiva li tħejji lill-istudenti biex jgħixu u jaħdmu f'dinja li qiegħda tinbidel b'ritmu daqshekk mgħaġġel. B'mod ġenerali, il-komunità edukattiva qiegħda taqbel li kurrikulu dinamiku u ħaj għandu jipprovdi esperjenza edukattiva li:

1. *tħarreġ lill-istudenti f'valuri fundamentali;*
2. *tgħinhom jiżviluppaw b'mod sħiħ;*
3. *timmotivahom u tħejjihom biex ikunu jistgħu jkomplu l-vjaġġ edukattiv tul ħajjithom;*
4. *tgħinhom jgħixu b'mod produttiv f'dinja li qed issir "raħal wieħed"; u*
5. *tħejjihom għad-dinja tax-xogħol, fejn il-bidla hija parti mid-diskors ta' kuljum.*

(KMN pġ 23)

Matul dawn l-aħħar snin kien hemm diversi inizjattivi pożittivi fis-sistema edukattiva ta' pajjiżna, kemm dawk li wasslu għat-tfassil tad-dokument tal-Kurrikulu Minimu Nazzjonali fl-1999, kif ukoll dawk li saru b'riżultat ta' l-impenn li hemm marbut ma t-twettieq ta' dan id-dokument.

Minn dawn l-inizjattivi ggwadanjaw t-tfal.

Fost dawn ta' min isemmi l-impenn li sar u li għadu jsir biex f'pajjiżna t-tfal u ż-żgħażagħ ikollhom:

- skejjel li joffru l-protezzjoni meħtieġa u ambjent li jikkontribwixxi għat-tagħlim u l-iżvilupp sħiħ tagħhom
- programmi w inizattivi li jkunu qed iwieġbu għall-bżonnijiet speċifiċi tat-tfal u ż-żgħażagħ, f'dik il-komunità partikolari
- għalliema aġġornati u ppreparati mhux biss biex jgħallmu f'setturi u livelli differenti s-suġġett tagħhom, imma wkoll li jkunu lesti li b'kuraġġ u kura jindirizzaw il-problemi soċjali li t-tfal u ż-żgħażagħ qed jieħdu magħhom fl-iskejjel u l-istituzzjonijiet edukattivi
- servizzi professjonali li matul il-proċess edukattiv ikunu qed joffru gwida jew għajnuna lil dawk kollha li jitolbuha.

B'mod partikolari dan l-isforz jidher ċar fid-dokumenti u r-rapporti li ġew ippublikati matul din is-sena. Dawn jinkludu:

- Early Childhood Development and Care, 2004
- Knowing Our Schools, 2004, materjal intenzjonat li jiffaċilita l-evalwazzjoni ta' l-iskola biex jiġi mplimentat il-pjan ta' żvilupp għall-iskola.
- Quality Education for All, The Realities and Challenges facing Boys' and Girls' Secondary Schools in Malta, 2004

- Strategic Master Plan, State School Buildings, Extensions, Upgrading and Refurbishment, including High Level Cash Flow Projections, 2004
- Understanding Social Studies, A Guide to Social Studies at SECE Level, 2004
- The Realities and Challenges facing Boys' and Girls' Secondary Schools in Malta, 2004
- National Action Plan on Employment, 2004
- Annual Reports of the Departments in the Education Division
- Junior Lyceum Entrance Examinations Report, pubblikazzjoni annwali
- Student Tracer Study Report, pubblikazzjoni annwali
- Ministry for Education, Youth and Employment web-site - Materjal informattiv maħruġ minn diversi dipartimenti u sezzjonijiet tad-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni.

Pubblikazzjonijiet oħra:

- Eduforum
- Resources
- Mathsline
- Lo Stivale

Madankollu waqt li għaddejjin dawn l-inizjattivi kollha, ma nistax ma nikkummentax fuq ir-realtajiet illi t-tfal u ż-żgħażagħ ta' pajjiżna qed jesperjenzaw fl-iskejjel u jgħixu ta' kuljum.

L-KMN ta spinta sew f'din id-direzzjoni lill-edukazzjoni f'Malta. Madankollu ħafna mill-prinċipji u għanijiet li nsibu f'dan id-dokument għadhom mhux qed jiġu mplimentati b'mod sħiħ.

Min-naħa l-oħra, f'dawn l-aħħar snin, iddaħħlu diversi programmi ġodda sew lokali, kif ukoll Ewropej, illi qed jgħinu lill-istudenti, kemm f'xi diffikultajiet li jista' jkollhom, (bħal ngħidu aħna dak fil-qari u l-kitba) kif ukoll biex ikollhom l-opportunità jaħdmu ma' studenti ta' pajjiżi oħra fuq proġetti illi huma ta' interess għalihom ilkoll. Eżempju ta' dan huma l-programmi edukattivi bħal Comenius u oħrajn li qed jagħtu l-opportunità lill-istudenti biex saħansitra jkollhom esperjenzi ta' tagħlim barra minn pajjiżna.

Madankollu, minkejja li l-istudenti f'Malta għandhom diversi għajnuniet u opportunitajiet ġodda, fil-kuntatt personali li kelli ma' studenti ta' etajiet differenti, minn dawk tal-kindergartens, sa dawk ta' skejjel post-sekondarji, kif ukoll mal-ġenituri u għalliema tagħhom, rajt illi hemm diversi affarijiet illi għadhom qed jitolbu soluzzjoni.

2a.1 L-eżamijiet

Fit-taqsima tad-dokument tal-KMN li titkellem dwar 'Il-Livelli Differenti Tas-Sistema Edukattiva' insibu mniżżel b'mod ċar li kemm fuq livell Primarju kif ukoll f'dak Sekondarju, il-politika ta' l-assessjar tkun taqbel mal-prinċipji ta' l-edukazzjoni ħolistika u dak ta' l-edukazzjoni għad-diversità (KMN pġ 78 u 82). F'dan ir-rigward id-dokument jissuġerixxi li jkun hemm it-tiżwiġ tas-sistema summattiva ma' sistema formattiva.

Sa llum, l-eżami tal-Junior Lyceum, kif ukoll dak tal-Common Entrance, huma magħrufin għall-istress kbir li jġibu fuq it-tfal u l-familji tagħhom. L-eta ta' 10 snin saret waħda li l-familji jibżgħu minnha, għax ifisser li wasal l-eżami. Sena minn ħajjet it-tfal tagħna qed tiġi miċħuda lilhom hekk kif ikollhom jinqatgħu minn sports, logħob u attivitajiet oħra f'età hekk żgħira, biex jistudjaw, jekk mhux ukoll biex imorru l-privatijiet.

Huma kkunsidrati xxurtjati dawk it-tfal li laħqu għaddew għal skola tal-Knisja jew daħlu f'waħda privata fejn jistgħu jgħaddu mingħajr l-eżami.

Sistema alternattiva għal dan l-eżami għada ma nstabitx, pero xorta ma nistgħux nibqgħu b'dak li għandna, mhux biss minħabba l-pressjoni li ġġib fuq it-tfal, imma wkoll minħabba li r-riżultat jittimbra lit-tfal għal għomorhom, u jiddetermina l-futur akkademiku, soċjali u psikoloġiku tagħhom. F'dan il-kuntest il-ġenituri għandhom parti mportanti ħafna, fis-sens li jridu jkunu minn ta' quddiem li ma jżidux pressjoni fuq it-tfal.

Jiena nfurmata li bħalissa għaddejjin diskussjonijiet dwar riforma fis-sistema edukattiva u għandi fiduċja illi l-awtoritajiet kompetenti ser jindirizzaw u jevalwaw is-sitwazzjoni u l-effetti tagħha.

L-Eżami tas-SEC qed jiġi kmieni wisq fil-ħames sena tas-sekondarja, tant li qed nisirqu terz mill-aħħar sena ta' l-iskola ta' l-istudenti. Barra minn hekk, minħabba li l-ħames sena tas-sekondarja spiċċat tant qasira, ħafna għalliema mhux qed jilħqu jlestu s-sillabu, u parti kbira mill-istudenti jkollhom imorru għall-privat.

Is-sistema ta' l-eżamijiet qed tkompli tgħarraq ż-żgħożija tat-tfal tagħna b'xogħol esaġerat, illi pajjiżi oħra jiskantaw bih. Dan ħareġ ċar ħafna mir-rapport ta' l-Għaqda Dinjija tas-Saħħa (WHO, Nov 2004) dwar it tfal ta' 11, 13 u 15-il sena. Malta ġiet fost l-ewwel tlett pajjiżi fejn it-tfal iħossuhom 'stressed' bix-xogħol ta' l-iskola, u l-aktar li jingħataw xogħol ta' l-iskola għad-dar.

Is-sistema ta' l-għażla bejn li jersqu għal Paper A jew Paper B, ukoll tidher li mhux qiegħda tkun ġusta għal kollox, speċjalment meta jiġri li ż-żewġ karti jkunu qrib ħafna ta' xulxin fil-livell.

2a.2 L-istreaming

Din hija sistema illi l-iskejjel tal-Knisja u xi skejjel indipendenti sejrin tajjeb mingħajra. Ma narax għalfejn allura sa minn eta ta' 8 snin it-tfal fl-iskejjel ta' l-istat qed jgħaddu minn dan il-proċess b'dannu għal mod kif jibdew iħarsu lejhom infushom, lejn sħabhom, u anke kif il-ġenituri tagħhom stess iħarsu lejhom.

Hija kontradizzjoni illi lil dawn it-tfal inkellmuhom fuq l-importanza ta' "self-estem" u mbagħad nittimbrawhom aħna meta jkunu għadhom qed jiżviluppaw. L-istreaming imur kontra d-drittijiet tagħhom u, fl-opinjoni tiegħi, għandu jitneħħa. Fl-istess waqt, l-istreaming qiegħed jikkontradixxi dak li hemm imniżżel fil-KMN, fejn dan id-dokument ipoġġi bħala wieħed mill-prinċipji l-'Edukazzjoni Inklussiva' u fejn kontinwament jisħaq dwar sistema li tirrispetta il-kapaċità ta' kull persuna f'kuntest inklużiv.

2a.3 Iċ-ċertifikati

Waqt li lkoll nieħdu pjaċir meta studenti li huma ntellettwalment kapaċi, u li jkunu studjaw ukoll, jgħaddu minn ħafna eżamijiet u jġibu ċ-ċertifikati tagħhom, ma nistax inħalli barra lil numru sew ta' studenti, li qed jispiċċaw biss bi 'School Leaving Certificate'. Il-parti l-kbira ta' dawn l-istudenti ġejjin l-aktar minn skejjel 'area secondary'.

Dan iċ-ċertifikat bl-ebda mod ma jkun qiegħed jirrifletti l-ħiliet li kisbu l-istudenti. Għalhekk dan iċ-ċertifikat waħdu ftit li xejn għandu siwi. Ħadd ma jitlobulhom meta japplikaw għax-xogħol, avolja huwa meqjus bħala neċessarju biex jidħlu għal korsijiet l-aktar bażiċi.

Quddiem din is-sitwazzjoni inħoss li għandna ssir valutazzjoni serja ta' x'qed iwassal biex numru daqstant konsiderevoli ta' studenti fl-'area secondary' ma jgħaddu minn ebda eżami jew iġibu marki relattivament baxxi.

Huwa pass ferm pożittiv li ser issir valutazzjoni mill-'Matsec Review Board' u li l-konklużjonijiet se jkunu ppubblikati f'Novembru 2005. F'dan ir-rapport għandu jkun hemm identifikata, fost oħrajn, il-problema taċ-ċertifikazzjoni f'dawn l-iskejjel.

Bħalma hemm indikat fil-KMN is-sistema ta' l-eżamijiet finali ma għandix tibqa' waħda bbażata biss fuq eżamijiet summattivi, imma tajjeb li tingħata kunsiderazzjoni għall-kisbiet li l-istudenti jkunu għamlu bix-xogħol fil-klassi matul is-snin tagħhom fl-iskola.

Importanti wkoll li ssir valutazzjoni tas-suġġetti li l-istudenti qed ikunu mitluba li jistudjaw, il-kontenut li qed jingħata lill-istudenti u l-proċess li bih qiegħed jitwassal dan il-kontenut fil-klassijiet.

Għandi tama illi dawn il-problemi ser jiġu ndirizzati fir-"Review" li qed jitħejja mill-Ministeru u d-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni dwar is-sitwazzjoni edukattiva.

2a.4 Il-Kurrikulu... u l-Privat

Illum l-istudenti tagħna għandhom għażla kbira ta' suġġetti biex jistudjaw. Hija ħasra pero' illi hawn ġenituri li jħeġġu lit-tfal tagħhom jersqu għal 13 jew 14-il eżami fl-eta ta' 15-il sena.

- Fejn marret iż-żgħożija ta' dawn it-tfal?
- X'ser jiftakru meta jikbru?
- Kif ser jitneħħa dan iċ-ċirku vizzjuż ta' lezzjonijiet doppji f'kull suġġett?

Il-lezzjoni tal-klassi qed tiġi ripetuta fil-'privat' li ma jkun privat xejn għax in-numru ta' studenti kultant huwa daqs dawk fil-klassi jew akbar. Kemm-il darba wkoll, ikun l-istess għalliem tal-klassi li jkun qed jagħti l-privat. Jidher li jew il-lezzjoni tal-klassi mhix valida, jew din is-sistema tant drajnieha illi l-ġenituri jibgħatu lit-tfal tagħhom għall-privat sempliċement biex ma jkunux anqas minn sħabhom, bir-riżultat illi l-istudenti tant ikollhom x'jagħmlu illi x-xogħol tal-iskola jispiċċa jbati.

L-artiklu 31 tal-Konvenzjoni għad-Drittijiet tat-Tfal jgħid li t-tfal għandhom dritt għal ħin ta' rikreazzjoni, iżda ta' sikwit ikunu l-għalliema jew il-ġenituri stess illi jħeġġu lit-tfal biex fl-aħħar sentejn tas-sekondarja jaqtgħu kull attività extra-kurrikulari biex "jikkonċentraw fuq l-eżamijiet". Din hija s-sitwazzjoni f'ħafna Junior Lyceums u skejjel tal-Knisja.

IL-PSD (Personal and Social Development)

Il-PSD, lezzjoni li fiha l-istudenti jistgħu jitkellmu fuq dak li għaddej f'ħajjithom, u jitgħallmu kif jaffaċċjaw ir-realtajiet tal-ħajja, mhux qed jingħata l-importanza li tixraqlu, sew mill-għalliema kif ukoll mill-ġenituri. Hawn l-ideja illi t-tagħrif dwar il-ħajja għandu jingħata "across the curriculum". Waqt li naqbel li din l-attitudni hija tajba, u li kull għalliem għandu jkollu l-atteġġament u d-dispożizzjoni għall-PSD f'kull ħin fil-klassi, ma narax kif nistgħu niġġustifikaw li ma jkunx hemm ħin stipulat għall-PSD. Minn studju li sar mill-istess dipartiment tal-PSD, jidher illi l-għalliema tal-primarji m'humiex lesti illi joqgħodu jidħlu fil-"coping skills' illi tant għandhom bżonn t-tfal tagħna. L-għalliema tas-Sekondarja mbagħad jgħidulek illi biex ilaħħqu

s-sillabu m'hemmx ħin li jieqfu fuq sitwazzjonijiet tal-ħajja illi qed jgħixu l-istess studenti li għandhom quddiemhom. Dan juri l-bżonn ta' ħin fil-ġurnata ta' l-iskola meta l-istudenti jistgħu jaqsmu dak li għaddejjin minnu u jitgħallmu l-mod kif jaġixxu f'kull sitwazzjoni, permezz ta' diskussjonijiet, role-plays u oħrajn.

F'dawn l-aħħar tlett snin iddaħħal il-PSD fl-iskejjel primarji tal-Gvern. Dan kien pass 'il quddiem. Għadu ma ddaħħalx fl-iskejjel kollha ta' Malta. Fl-iskejjel sekondarji mbagħad jiġi mgħallem għal siegħa jew tnejn fil-ġimgħa sal Form 4. Hija ħasra li s-sena d-diehla sejra tonqos lezzjoni fil-Form 3 meta dawn l-aktar li għandhom bżonnha. Huwa mportanti illi kapijiet ta' l-iskola jagħtu l-akbar sapport għal dan is-suġġett. Illum l-istudenti ma jistgħux jgħaddu mingħajr il-PSD! X'jiswa li nimlew it-tfal bit-tagħrif akkademiku, meta l-ewwelnett għandhom bżonn ikunu jafu kif jaġixxu quddiem l-isfidi kbar li s-soċjeta qed toffrilhom. Dan ma jsirx 'across the curriculum', imma billi l-istudenti jpoġġu bilqiegħda ma' min huwa ppreparat biex jgħinhom, u jingħataw ħin għad-diskussjoni.

Imur kontra d-drittijiet tagħhom għal edukazzjoni holistika, u allura kontra l-ispirtu tal-KMN, jekk it-tfal tagħna, sew fil-primarja kif ukoll fis-sekondarja, jiċċaħdu mil-lezzjonijiet tal-PSD u minn għalliema mħarrġa apposta f'dan il-qasam.

Media Education

Il-'Media Education' jgħin lill-istudenti jgħarfu dak li hu tajjeb u dak li hu ta' ħsara fil-mezzi tax-xandir. Dan is-suġġett jidher biss f'xi skejjel tal-knisja u oħrajn privati sal-Form 2.

Pajjiżi oħra bħad-Danimarka qed jagħmlu minn kollox biex it-tfal ma jinġarrux mal-kurrent tal-mezzi tax-xandir. F'Malta qed nissugraw li dak kollu li għallimniehom l-iskola u d-dar jisfa' fix-xejn, minħabba li t-tfal jispiċċaw iġibu ruħhom skond dak li jaraw fuq it-TV jew jaqraw fuq l-internet.

Il-Media Education huwa nteressanti ħafna bħala suġġett, speċjalment meta l-istudenti jidħlu fl-aspett prattiku tiegħu u jitgħallmu kif jipproduċu huma stess programmi għal fuq il-mezzi tax-xandir. Huwa wieħed mis-suġġetti illi jqajjem interess ġenwin fl-iskola.

Meta lill-istudenti tagħna qed niċħduhom minn das-suġġett, qegħdin mhux biss naqtgħulhom lezzjoni illi għandha rilevanza diretta mal-ħajja tagħhom, imma mhux qed nippreparawhom għall-forza tremenda illi l-mezzi tax-xandir għandhom fuq ħajjithom. Ikun għalxejn illi ġenituri u għalliema jibgħatuhom għat-tagħlim nisrani, u jgħallmuhom ir-reliġjon fl-iskejjel. Il-Media qed tkun tant qawwija li kapaċi tkaxkar dan kollu, kif diġa qed naraw minn ċerti valuri illi t-tfal tagħna qed iħaddnu, minkejja t-trobbija u l-edukazzjoni tajba illi nippruvaw nagħtuhom.

Suġġetti fl-iSkejjel Sekondarji

Realta oħra li sibt fl-iskejjel illi dort fl-2004 hi l-lista ta' suġġetti li qed nippreżentaw lill-istudenti li jattendu fl-iskejjel ta' l-'area secondary'. Dawn huma l-istess bħal tal-Junior Lyceums. Xi wħud minn dawn is-suġġetti m'hux qed ikunu relevanti għalihom.

Dan ifisser illi lil dawn l-istudenti, wara li nkunu fridnihom minn sħabhom tal-Junior Lyceums u ttimbrajnihom bħala li m'humiex 'tajbin' daqshom, mbagħad nistennew minnhom li jagħmlu l-istess suġġetti u eżamijiet bħal tagħhom mingħajr ma nkunu qed nagħtuhom għajnuna addizzjonali biex jassimilaw dan il-materjal.

L-idea li jkollhom l-istess suġġetti u kurrikulu tal-Junior Lyceum hiwa biex dawk il-ftit studenti li kapaċi jersqu għall-eżamijiet tas-SEC ikollhom iċ-ċans jagħmlu dan. Ir-riżultati pero juru illi ftit huma dawk li jersqu għall-eżamijiet ta' l-aħħar, u allura l-maġġoranza ta' l-istudenti jkunu qattgħu ħames snin jistudjaw suġġetti u jsegwu sillabi li ma jinteressawhomx.

Fl-istess ħin ma tajniehomx iċ-ċans li jinġibdu lejn l-iskola u t-tagħlim, billi noffrulhom suġġetti aktar prattiċi illi mhux biss jogħġbuhom imma kapaċi jġibu xi ċertifikat fihom. Nemmen illi jekk ikollhom sillabu relevanti, jonqsu ħafna mill-problemi ta' dixxiplina illi hemm bħalissa fl-Area Secondaries, għaliex tonqos ħafna mill-frustrazzjoni illi aħna stess qed noħolqulhom.

Dan li għidt huwa mniżżel ċar fit-tieni prinċipju tal-KMN:

> *Il-Kurrikulu Minimu Nazzjonali jimpenja lill-Istat biex jassigura l-aħjar esperjenzi edukattivi possibbli lil istudenti kollha, huma x'inhuma r-realtajiet soċjali u l-ħiliet tagħhom.*
>
> *Kull skola hi mogħnija b'repertorju vast ta' ħiliet, esperjenzi u bżonnijiet. Din id-diversità, mlaqqgħa mad-differenzi individwali u soċjali li jsawru lill-istudenti, titlob pedagoġija li tirrispetta u tiċċelebra l-kalejdoskopju ta' realtajiet u stejjer personali li jiddefinixxu kull klassi f'kull skola f'Malta.*
>
> *Ir-riċerka lokali u internazzjonali tfakkarna li kulfejn kien hemm tentattiv biex ikun standardizzat il-proċess edukattiv li jikkonċentra fuq il-kontenut aktar milli fuq l-istudent, dan dejjem ħoloq leġjuni ta' studenti li nfatmu mis-sistema edukattiva għax ma ħassewhiex relevanti għall-ħtiġijiet tagħhom u spiċċaw mingħajr l-għodda neċessarja biex jgħixu b'mod sħiħ u effettiv fis-soċjetà.*
>
> (KMN pġ 30)

Ħafna mill-istudenti ta' l-'area secondary' qed joħorġu mill-iskejjel mingħajr ċertifikati f'suġġetti akkademiċi, u mingħajr tagħrif bażiku tas-snajja. Konsegwenza t'hekk, la jkunu ppreparati biex jidħlu fid-dinja tax-xogħol u l-anqas ikollhom bażi akkademika tajba biex ikomplu xi programm ta' taħriġ.

Fl-'area secondary' għandna nagħmlu aktar użu mill-assessjar informali. Hemm modi oħra kif nagħtu ċertifikati lil dawn l-istudenti mhux biss fil-ħiliet akkademiċi matul il-ħames snin fis-sekondarja, imma wkoll ħiliet tekniċi, soċjali, artistiċi u oħrajn, bħal fil-volontarjat u għajnuna lil sħabhom jew lis-soċjetà. Dawn għandhom jiġu nkoraġġiti billi jiġu pprovduti ċertifikati għal dawn l-inizjattivi u ħiliet. Xi whud mill-iskejjel diġa qed jieħdu inizjattivi simili.

2a.5 L-Illitteriżmu

Il-persentaġġ ta' l-illitteriżmu f'Malta huwa ta' 11.25% mill-adulti kollha illi spiċċaw l-iskola. Ħafna minn dawn in-nies bdew b'diffikultajiet fil-Primarja u baqgħu tilgħin għas-Sekondarja u saħansitra waslu biex jitilqu l-iskola b'dawn id-diffikultajiet. Dawn il-persuni ġejjin l-aktar mill-familji fqar ta' Malta. (Ara doc.'Il-Faqar u l-Esklużjoni Soċjali, b'enfasi speċjali fuq it-Tfal' ta' Dr. Angela Abela u Dr.Charles Tabone O.P. Diċembru 2004)

Il-fatt li l-ETC, l-Istitut Paolo Freire u għaqdiet volontarji oħra illum qed jorganizzaw korsijiet bażiċi fil-kitba u l-qari għal dawk li jkun għadhom kif ħarġu mill-iskejjel hija ħaġa sabiħa, imma wkoll ta' tħassib. X'ħadu dawn in-nies minn 12-il sena skola?

Naf illi din il-problema hija magħrufa u qed tiġi ndirizzata bi programmi bħal "ħilti" u oħrajn, imma jidher illi għadna mhux qed nilħqu l-istudenti kollha għax għadhom qed jispiċċaw l-iskola ħafna tfal mingħajr ma jkunu jafu jiktbu u jaqraw.

Ir-raġunijiet huma diversi, u waħda minnhom hija l-istess ġenituri li jżommu t-tfal id-dar meta dawn suppost qiegħdin l-iskola. Hawn naraw illi l-illitteriżmu huwa marbut ħafna ma l-assentijiżmu. Ħadt pjaċir naqra illi għadu kif twaqqaf 'taskforce' biex jindirizza l-problema ta' l-assentejiżmu.

2a.6 Għajnuna lill-istudenti li jeħtieġuha

Minn ftit tas-snin il hawn, tfal b'diżabilità qed ikollhom servizz ta' facilitator. Din is-sistema, li ghenet sabiex ħafna tfal ikunu jistgħu jattendu l-iskola, għandha l-limitazzjonijiet tagħha.

Huwa ta' min jara wkoll kemm dawn il-facilitators huma ttrenjati sew biex jieħdu ħsieb lit-tfal afdati f'idejhom, li jista' jkollhom diversi bżonnijiet.

Mill-facilitators li ltqajt magħhom sirt naf li dawn mhux kollha għamlu l-istess kors, u li billi ma ġewx ppreparati għal sitwazzjonijiet differenti, spiss ikollhom jużaw dak li jgħidilhom is-sens komun.

Hija ħasra wkoll illi meta l-facilitator ma tiġix, l-iskola ċċempel lill-familja tal-istudent/a u tgħidilhom biex ma jġibux it-tifel jew lit-tifla l-iskola. B'hekk l-istudenti qatt m'huma ċerti jekk hux sejrin skola jew le, u l-familja tagħhom diffiċli tagħmel pjanijiet sakemm it-tfal jaslu l-iskola.

Xtaqt nikkummenta wkoll fuq ir-regola li l-ebda għalliem jew Kap ta' l-iskola ma għandu jagħti mediċini lill-tfal li jkunu jeħtieġuhom. Dan jista' jsir biss min-Nurse ta' l-iskola meta din ikun imissha żżur dik l-iskola.

F'sitwazzjonijiet bħal dawn, tfal li jkunu jeħtieġu mediċini fuq bażi regolari ma jkollhom lil ħadd biex jgħaddilhom dawn il-mediċini, u jkollhom jibqgħu d-dar jekk ħadd mill-familja tagħhom ma jkun jista' jattendi l-iskola biex jagħti l-mediċina lit-tfal.

Waqt li rrid nirrikonoxxi l-istudji li qed isiru dwar l-edukazzjoni inklussiva fi ħdan id-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni, u l-implikazzjonijiet li jista' jkun hemm meta għalliema jieħdu l-inizjattiva' biex jagħtu mediċini lit-tfal, tajjeb ukoll li nsibu soluzzjoni kif lil dawn it-tfal ma nkunux qed inċaħħduhom mid-dritt għall-edukazzjoni minħabba n-nuqqas ta' linji gwida f'dan ir-rigward.

2a.7 Bullying

Dan il-fenomenu huwa komuni ħafna f'Malta, bħalma hu f'pajjiżi oħrajn.

L-Anti bullying team qed jaħdem bla waqfien u jżur l-iskejjel, kemm biex imexxi programmi ta' prevenzjoni, kif ukoll biex jgħin ħalli jissolvew xi każi diffiċli.

Qed isir ukoll xogħol siewi ħafna mid-Drama Unit, tad-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni, fejn bħalissa qed idur l-iskejjel bi proġett fuq bullying, biex jgħin lill-istudenti permezz ta' role plays u diskussjonijiet.

Jidher ċar li mhux dejjem qed nagħmlu differenza bejn bullying u nuqqas ta' dixxiplina.

Meta jkun hemm nuqqas ta' dixxiplina kemm fil-klassi kif ukoll fl-iskola inkunu qed inħallu spazju biex ikun hemm aktar każi ta' bullying. L-aktar li qed ikun hemm bullying huwa waqt il-ħinijiet tal-brejk, u fuq il-vannijiet u l-coaches li jwasslu t-tfal l-iskola.

Għalhekk jidhirli illi l-amministrazzjoni tal-iskola flimkien ma' l-għalliema għandhom jagħmlu ħilithom kollha biex, barra milli jassiguraw li fl-iskola jkun hemm id-dixxiplina, jippruvaw jintervjenu l-ewwel huma biex isolvu dawn il-problemi, avolja jidher illi qed ikunu spissi. Huwa dnub illi dawn il-każi ta' bullying qed jitħallew jieħdu fit-tul, tant li jaslu biex jindaħlu l-ġenituri, u saħansitra jitkomplew barra l-iskola.

2a.8 Servizzi soċjali fl-iskejjel

Dan is-servizz, li jinkludi fih il-Guidance u l-Counselling, huwa wieħed mill-aktar meħtieġa fl-iskejjel tagħna llum. Dan l-aħħar ilqajna bil-ferħ il-publikazzjoni tal-'Quality Service Charter' kemm tal-Guidance u l-Counselling kif ukoll ta' l-iskola 'Għożża'. Jiena ċerta li meta kulħadd jibda jikkommetti ruħu b'dan il-mod l-istudenti tagħna jkollhom servizz aħjar.

Fl-istess ħin għandna persentaġġ għoli ħafna ta' studenti illi qed jiġu l-iskola minn sitwazzjonijiet diffiċli ħafna fil-familji tagħhom. Ukoll, ma nistgħux inħallu barra lil numru mhux żgħir ta' tfal li jkunu ġejjin mid-djar tat-tfal.

Għandna skejjel fejn 25% tat-tfal fil-klassi jkunu ġejjin minn familji separati. Ħafna mill-ġenituri ta' dawn it-tfal, minkejja li jkunu għaddejjin minn ħafna tbatijiet, jagħmlu ħilithom biex it-tfal ikomplu jgħixu ħajjithom mill-aħjar possibbli. Iżda hemm ħafna ġenituri li bir-rabja li għandhom lejn xulxin, jużaw lit-tfal bħala arma biex iweġġgħu lil xulxin, u kultant jużaw diskors kontra xulxin li ma jkun xejn adattat għal quddiem it-tfal.

Ħafna mit-tmenin każ li ġew l-uffiċċju din is-sena kienu dwar tfal vittmi ta' sitwazzjonijiet familjari. Għandna tfal li qed jinżammu d-dar għax ommhom marida b'dipressjoni jew mard ieħor, oħrajn għax ommhom 'single mother' u jridu jieħdu ħsieb ħuthom sakemm hi toħroġ taħdem. Għandna tfal mbagħad illi huma vittmi ta' abbuż domestiku, u tipi oħrajn ta' abbuż.

Tfal oħra qegħdin jattendu l-iskola minn sitwazzjonijiet familjari fejn hemm abbuż ta' xorb jew droga.

Għandna tfal illi minħabba ħajja xejn regolari tal-ġenituri tagħhom jitilfu l-iskola sikwit, għax il-ġenituri ma jlestulhomx l-uniformi jew jinsew iqajjmuhom għall-iskola.

Għandna tfal ta' kull età u li jattendu kull tip ta' skola, li ma nistgħux nistennew minnhom xogħol ta' l-iskola daqs ta' min ġej minn familja stabbli fejn isib l-għożża u l-imħabba.

Is-Social Workers tad-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni huma dawk li jagħtu għajnuna mmedjata meta jinqala' xi każ serju illi l-guidance teachers u l-counsellors tal-iskola jaraw illi mhux ta' idejhom. Bħalissa pero', tant hemm każijiet soċjali fl-iskejjel illi jridu attenzjoni, illi forsi jkun aħjar jekk kull skola jkollha social worker tagħha, anki biex l-iskola ma jkollhiex għalfejn tirreferi kull każ għall-aġenzija Appoġġ, fejn is-social workers huma limitati wkoll. Huwa importanti wkoll illi dawn il-problemi tat-tfal jiġu ndirizzati minn metà jkunu fil-Primarja, ħalli l-problema ma tilħaqx tikber.

Fejn jidħol it-taħriġ ta' l-għalliema, minkejja li dawn qed joħorġu mill-Università ppreparati u mħarrġa tajjeb fis-suġġett tagħhom, inħoss li minħabba d-diversità ta' problemi soċjali li għandna

fl-iskejjel, mhux dejjem qed jiġu ppreparati biżżejjed biex jifhmu u japprezzaw dak kollu illi għaddejjin minnu l-istudenti tagħhom. .

Dan la jgħin lilhom u wisq anqas lit-tfal afdati f'idejhom, illi jridu min jifhimhom daqs kemm iridu min jgħallimhom.

It-trawmi li jgħaddu minnhom ħafna tfal jidher fix-xogħol tagħhom ta' l-iskola. Ħafna drabi dan jitlob il-bżonn ta' nterventi mill-psikoloġi tad-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni. Preżentament għall-iskejjel ta' l-istat għandna biss 6 psikoloġi, fejn kull wieħed minnhom huwa responsabbli għal madwar 15,000 student.

Ħafna tfal illum, qed ifittxu fl-iskejjel dak li mhux qed isibu d-dar. Għandhom bżonn mhux biss għalliema imma wkoll 'carers'. Dan qed ipoġġi pressjoni qawwija fuq dawk l-iskejjel illi għalihom ir-riżultati akkademiċi għadhom il-kejl ta' kemm huma skejjel tajbin. Iridu jibqgħu għaddejjin bir-ritmu ta' lezzjonijiet qisu kull student quddiemhom m'għandux problemi.

Min-naħa l-oħra ma jistax ikun illi l-kurrikulu jitħalla fil-ġenb u kull skola nagħmluha 'APPOĠĠ' ieħor. Jeħtieġ li nsibu bilanċ, biex dawk li jifilħu jistudjaw isibu t-tagħlim xieraq, waqt li dawk li għandhom bżonn ħafna aktar minn tagħlim akkademiku, isibu it-triq tal-fejqan mill-weġgħat tagħhom, waqt li jkunu ukoll jistgħu ikompli jiżviluppaw l-intelliġenza u t-talenti li għandhom.

2a.9 Konklużjoni

Nagħlaq din il-parti tar-rapport billi nerġa' nirreferi għall-KMN. Għandna dokument sabiħ ħafna li qiegħed joffri sfida lis-sistema edukattiva ta' pajjiżna u li issa ilu li daħal fis-seħħ minn Ottubru 2000.

Fortunatament, xi wħud qed jagħmlu profitt kbir minn dan id-dokument f'diversi aspetti tant li t-tfal u ż-żgħażagħ qed jiggwadanjaw ħafna, madankollu fadal diversi prinċipji u għanijiet li jeħtieġ li jiġu ndirizzati.

Il-KMN m'huwiex biss dokument ta' stqarrija imma fuq kollox huwa dokument ta' mpenn. Fl-isfond tat-tiġdid li nsibu fl-ewwel paġni tal-KMN hemm biċ-ċar id-dmirijiet u d-drittijiet ta' l-istat f'dan ir-rigward.

Huwa pass pożittiv ħafna li l-iskejjel qed jagħmlu l-'Pjan Ta' Żvilupp għall-Iskola', u li dan jintbagħat lid-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni. Tajjeb imma, illi jkun hemm 'monitoring' biżżejjed dwar dak li fil-fatt qed jiġi mplimentat.

Għandi tama sħiħa illi l-pjan ta' tiġdid tas-sistema edukattiva, illi għandu jiġi mħabbar ma jdumx, ser jindirizza l-problemi illi semmejt. Sadattant, nawgura illi l-proġetti validi u nteressanti illi huma maħsuba biex iħajru l-istudenti aktar għall-istudju, u li diġa qed jintużaw fl-iskejjel, jibqgħu jsibu l-istaff u s-sapport meħtieġ.

b. It-**tfal** u l-**ġustizzja**

F'din il-parti tar-rapport, ser nagħti ħarsa lejn aspetti differenti tas-sistema tal-ġustizzja f'Malta u kif din tista' titjieb fl-aħjar interess tat-tfal. Dan qed nagħmlu wara diversi laqgħat mal-Prim Imħallef, ma' l-Imħallef tal-Qorti tal–Familja, mal-Maġistrat tal-Qorti tal-Minorenni, u ma' diversi probation officers u social workers f'dan il-qasam. Għamilt ukoll żjara fil-Qorti tal-Minorenni waqt smigħ ta' diversi każi, u żort ukoll il-Qasam tal-Minorenni fil-Faċilità Korrettiva ta' Kordin.

2b.1 Il-Qorti tal-Minorenni (Juvenile Court)

Fis-sena 2004 ġie appuntat Maġistrat ġdid għall-Qorti tal-Minorenni, li beda jaħdem fil-bidu ta' Marzu. Wara s-sajf, din il-Qorti mxiet minn Santa Venera għall-Belt Valletta, fi ħdan il-Qorti tal-Familja. Mill-49 kas illi nqatgħu fil 2004, 12 inqatgħu f'Santa Venera minn Marzu sa Ġunju, u s-37 l-oħra, inqatgħu l-Belt minn Settembru sa Diċembru. Mill-każijiet tal-2004, baqgħu pendenti biss 2.

Għad hemm però nuqqasijiet illi jridu jiġu ndirizzati:

- Jidher illi diversi każijiet illi tressqu ma kienux serji u għalhekk imisshom ġew solvuti fl-għasses tal-pulizija, ħalli l-Qorti tkun tista' tagħti aktar attenzjoni lill-każijiet gravi.
- Il-Qorti tal-Familja għadu mingħajr faċilità ta' "video conferencing" u tagħmir ieħor bżonnjuż.
- L-istaff jeħtieġ taħriġ dwar kif jaġixxi mat-tfal. Ikun tajjeb ukoll illi jkun hemm spettur u spettura tal-post illi jkunu mħarrġa f'dan il-qasam.

- Tinħass ukoll il-ħtieġa illi meta każ jasal il-Qorti, ikun hemm tim ta' nies professjonisti bħal social workers, psikoloġi, probation officers u oħrajn illi jfornu lill-Maġistrat bir-rapporti tagħhom, ħalli hu diġa' jkollu ħjiel taċ-ċirkustanzi illi wassal il-każ sal-qorti. Dan l-assessment bħalissa qed isir minn social worker waħda biss. Ikun ideali illi l-assessment jibda jsir sew qabel, kif ukoll, waqt u wara is-sentenza.
- Żgħażagħ bejn is-16-il sena u t-18-il sena qed jidhru quddiem il-Qorti tal-Maġistrati, u mhux fil-Qorti tal-Minorenni. Dawn għadhom minorenni kif issostni ukoll il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal.
- F'każijiet fejn tfal ta' diversi etajiet jiġu mixlija bl-istess rejat, tajjeb illi jkun hemm separazzjoni tal-ġudizzju u mhux jispiċċaw iż-żgħar, anke ġieli ta' 14-il sena u iżjed, jidhru fil-qrati ta' l-adulti.
- L-aktar importanti pero' huwa l-bżonn li jiġi rivedut Kapitlu 287 tal-Liġijiet ta' Malta, bi preparazzjoni għal tfassil ta' liġi kompletament ġdida għat-tfal.

2b.2 Il-Qorti Kriminali

Fil-Qorti Kriminali din is-sena kellna progress kbir meta ġiet appuntata l-Maġistrat Padovani Grima biex mit-22 ta' Novembru 2004 tieħu l-każijiet kollha ġodda ta' abbuż fuq it-tfal. Il-Maġistrat saħansitra għandha tagħmel kors apposta dwar każijiet ta' abbuż sesswali fuq tfal u żgħażagħ, u ġiet identifikata Maġistrata oħra biex tieħu l-każijiet meta il-Maġistrat Padovani Grima tkun assenti.

Naturalment, dan mhux ser jgħin lil fuq minn 40 każ ta' abbuż fuq tfal u żgħażagħ li għadhom pendenti l-qorti, uħud minnhom mill-1997.

2b.3 Il-Qorti tal-Familja

Il-Qorti tal-Familja ġiet imwaqqfa fl-2004. Ħadd ma jiddubita li dan kien pass tassew 'il quddiem. Naturalment, billi għadha fil-bidu, hemm ċerti aspetti li għad iridu jiġi indirizzati. Medja ta' 450 każ kull sena jidħlu fil-Qorti tal-Familja. L-Imħallef wieħed li hemm għandu dawn il-każijiet kif ukoll numru konsiderevoli ta' kawżi ċivili, kawżi oħra li kien wiret mill-Imħallef ta' qablu, u r-rikorsi li ta' kull sena jlaħħqu mal-1200.

Issemmiet il-ħtieġa ta' mill-inqas Imħallef ieħor, pero ma jidhirx illi hemm ħsieb għal dan, u hemm dubju dwar jekk l-infrastruttura eżistenti tiflaħx għal ieħor. Barra minn dan, hawnhekk ukoll l-

Imħallef għandu bżonn urġenti ta' "back-up team" magħmul minn psikoloġi, psikjatri tat-tfal, social workers,u nies ċertifikati fid-DNA testing, kif ukoll aktar assistenti ġudizzjarji. Bħalissa minn dan kollu hemm biss żewġ social workers illi naturalment mhux qed ilaħħqu bix-xogħol.

Dan kollu qed jirriżulta f'dewmien eżaġerat ta' kawżi ta' separazzjoni u oħrajn, bil-konsegwenza ta' tbatijiet inimaġinabbli għat-tfal u l-partijiet ikkonċernati. Iħossuhom iddiskriminati wkoll dawk il-koppji illi bdew proċeduri għal separazzjoni qabel it-twaqqif tal-Qorti tal-Familja, fejn ma hemmx servizzi ta' medjaturi. Hemm każijiet minn dawn illi ilhom ukoll snin twal pendenti, b'konsegwenzi iebsin għal kull membru ta' dik li darba kienet familja.

Jidher illi s-servizzi ta' l-Avukat tat-Tfal mhumiex magħrufa mal-pubbliku. Bħalissa hemm tlett avukati li qed joffru dan is-servizz u li jiġu appuntati ġeneralment mill-Imħallef. Tajjeb li jkun hemm aktar tagħrif dwar dan is-servizz.

2b.4 Is-Sezzjoni għat-tfal u żgħażagħ ġewwa il-Faċilità Korrettiva ta' Kordin (YOURS)

Illum hemm sezzjoni ġdida fil-ħabs ta' Kordin fejn jitqiegħdu tfal u żgħażagħ sa 21 sena. Din diġa' tagħti lok biex tfal ta' 14-il sena jkunu ma' persuni ħafna akbar minnhom li jkunu wettqu atti kriminali. Barra minn hekk, ġieli kien hemm każijiet, anke riċenti, fejn inżammu f'din is-sezzjoni rġiel ta' 'l fuq minn 21 sena, minħabba li s-sigurta personali tagħhom setgħet tkun mhedda li kieku tqegħdu f'sezzjonijiet oħra ma' adulti.

Idealment, dawn jinqasmu fi gruppi ta' dawk li għandhom bejn id 9 u 16 il-sena, u dawk li għandhom min 17-il fuq. Il-Correctional Officers li jaħdmu magħhom huma ftit, u mhumiex imħarrġa għal dan ix-xogħol partikolari ma' tfal u żgħażagħ.

Fost iż-żgħażagħ, hemm dawk li diġa' nqatgħetilhom is-sentenza u dawk li għadhom qed jistennewha. Din tagħti lok għal nuqqas ta' interess fil-lezzjonijiet edukattivi li jiġu offruti lilhom. Sfortunatament għal uħud li xtaqu jitgħallmu xi snajja ma nstabux instructors u allura dawn iż-żgħażagħ iqattgħu l-ħin jpejpu u jaraw it-TV, bla ebda riabilitazzjoni ta' xejn. Dan huwa 'l bogħod ħafna mill-kunċett ta' "correctional facility" u jagħti lok għal trawwim ta' kriminali li joħorġu mill-ħabs agħar milli jkunu daħlu.

Ħaġa oħra li Malta għadha ma kkunsidratx huwa dak li ntqal mill-Kumitat tal-Ġnus Magħquda għad-Drittijiet tat-Tfal f'Ġunju 2000 dwar ir-rapport ta' Malta ta' Diċembru 1997 u l-liġijiet nazzjonali li jpoġġu l-età kriminali (mischievous intent) ta' tfal minn 9 snin. Din l-età, jgħid ir-rapport, hija baxxa wisq.

2b.5 Sistemi alternattivi għar-riabilitazzjoni ta' "young offenders"

F'Malta ma jeżistux sistemi alternattivi ta' riabilitazzjoni għal "young offenders", ħlief fil-qasam tad-droga. Xi snin ilu kien hawn il-programm ta' Formula One illi falla għal diversi raġunijiet. Illum f'każ ta' tfal jew żgħażagħ illi għandhom imġieba kriminali, l-alternattivi huma li jitqiegħdu taħt probation jew li jintbagħtu l-ħabs, bil-konsegwenzi li għadni kif semmejt.

Dawn it-tfal u ż-żgħażagħ mhux qed jiġu mgħejjuna jegħlbu t-tendenzi u l-passat li setà kien ikrah tagħhom. Għaldaqstant, meta joħorġu mill-ħabs, ma jkollhom l-ebda ħjiel ta' ħajja differenti minn dik li jkunu ħallew qabel daħlu. Fil-fatt, bħalissa hemm rata ta' reċidiviżmu ta' 87%. Hemm bżonn ninvestu fir-riabilitazzjoni ta' dawn iż-żgħażagħ, l-ewwelnett għall-ġid tagħhom kif ukoll għall-ġid tas-soċjetà li tonfoq Lm150 kuljum meta dawn jerġgħu lura l-ħabs.

C. It-tfal u s-saħħa

2C.1 Tipjip

Din kienet sena tajba għat-tfal u ż-żgħażagħ. Kienet is-sena meta daħlet fis-seħħ il-Liġi biex ma jsirx tipjip f'postijiet pubbliċi, inkluż f'ristoranti u ħwienet tax-xorb. Dan fisser illi t-tfal u żgħażagħ, minn dawk li għadhom f'ġuf ommhom, għal dawk li jżuru postijiet ta' divertiment mal-ġenituri tagħhom, kif ukoll dawk li jkunu ġewwa discos u ħwienet tax-xorb, m'għadhomx iridu jissaportu d-duħħan ta' dawk li jpejjpu, mingħajr ma jistgħu jgħidu xejn. Min jaf kemm tfal u żgħażagħ li jbatu bl-asthma u problemi oħra tan-nifs, ħadu r-ruħ!... u żgur qatt m'aħna ser inkunu nafu kemm tfal evitaw li jimirdu b'xi marda kerha, bis-saħħa ta' din il-liġi. Prosit tassew lill-Ministeru tas-Saħħa u fuq kollox lid-Dipartiment tal-Promozzjoni tas-Saħħa talli baqgħu jistinkaw sakemm għaddiet il-liġi. Issa nittamaw illi min hu nkarigat mill-infurzar jagħmel xogħolu tajjeb. ħafna huma l-istabbilitmenti tad-divertiment li mhux qed isegwu din il-liġi.

2C.2 It-Tarbija fil-Ġuf

Is-sena 2004 wkoll rat bidu ta' kampanja ta' tagħrif dwar id-drittijiet tat-tarbija fil-ġuf. Hija ħaġa tassew li tagħmilna kburin illi Malta tkompli tiddefendi lil dawn it-trabi sew f'Malta u sew fl-Unjoni Ewropea.

Sar pero' pass ieħor 'il quddiem bis-saħħa tal-Moviment għat-Tarbija fil-ġuf, (grupp ta' 36 organizzazzjoni, bil-kollaborazzjoni tal-Uffiċċju tiegħi u tal-Ministeru għall-Familja u Solidarjetà Soċjali). Dan il-Moviment organizza tlett Seminars fuq skala nazzjonali f'Ġunju, Diċembru u Frar 2005, fejn ġew diskussi u studjati l-ħarsien, il-protezzjoni u s-saħħa tat-tarbija fil-ġuf. Il-

Malta Union of Professional Psychologists (MUPP) ingħaqdet ukoll fix-xogħol ta' dan il-grupp u ġabet kelliema minn barra illi taw dawl ġdid fuq l-effetti li jkollha tqala tajba, jew tqala mimlija stress u problemi, fuq l-iżvilupp tat-tfal.

Ftit minnha kienu jafu li "High antenatal maternal anxiety is related to ADHD symptoms, Externalising Problems, and Anxiety in 8 and 9 year-olds" . Tgħid stajna evitajna illi llum ikollna daqstant tfal b'sintomi ta' ADHD, aġir anzjus u problematiku? Ma nħarsux lura, imma 'l quddiem. Issa li nafu b'dan l-istħarriġ, irridu nwassluħ lill kull omm li qed iġġorr tarbija fil-ġuf, u ngħinuha biex ikollha tqala bl-inqas stress possibbli.

Beda wkoll il-proċess ta' tħejjija għal-leġiżlazzjoni biex tħares il-ħajja sa mill-bidunett tagħha. Nawgura illi din ma ddumx ma tkun lesta biex titressaq quddiem il-Parlament.

2C.3 Il-Breastfeeding

L-Organiżżazzjoni Dinjija tas-Saħħa (World Health Organisation – WHO), fuq parir ta' esperti mill-qasam internazzjonali, stqarret illi l-aħjar ikel illi t-trabi jista' jkollhom fl-ewwel 6 xhur huwa l-ħalib tal-omm, u lilu biss. Wara dan iż-żmien jista' jibda jingħata ikel ieħor mingħajr ma' l-omm tieqaf tredda'.

Il-'breastfeeding' f'Malta għadu mhux popolari daqs f'pajjiżi bħall-Olanda u l-Irlanda. Meta jitilqu mill-isptar, 53% biss tal-ommijiet Maltin ikunu qed ireddgħu lit-tarbija tagħhom, u uħud minnhom jieqfu meta ma jsibux l-għajnuna tal-missierijiet, tal-familjari tagħhom, u tat-tobba.

Diversi entitajiet tal-Gvern u privati qed jħeġġu l-ommijiet biex jagħtu dak li hu l-aħjar lit-tfal tagħhom. Dawn l-entitajiet qed jaħdmu biex tinħoloq dejjem aktar "kultura ta' breastfeeding'', u dan qed jagħmluh b'diversi mezzi. Id-deċiżjoni dwar il-breastfeeding tibqa' waħda tal-ġenituri. Fl-istess ħin, irridu nżommu f'moħħna illi xorta hawn żieda fin-numru ta' ommijiet illi jagħżlu l-breastfeeding.

2C.4 Is-saħħa tat-tfal u ż-żgħażagħ ta' l-iskola

(Rapport imħejji mill-WHO)

Fis-sena 2002, saret riċerka internazzjonali dwar is-saħħa fiżika, mentali u psikoloġika tat-tfal li għandhom 11, 13 u 15 il-sena. Ir-rapport li ħareġ jismu : "Young People's Health in Context: Health Behaviour in School-Aged Children". Malta ħadet sehem għall-ewwel darba f'din ir-

riċerka illi ssir kull 4 snin. F'Novembru li għadda, dan ir-rapport ġie pubblikat. Naturalment jagħti stampa tat-tfal Maltin ta' sentejn ilu, pero' hemm indikazzjonijiet ċari dwar dak li għandna nserrħu moħħna fuqu, u dak li għandu jinkwetana u jġegħelna nagħmlu xi ħaġa.

Riżultati pożittivi:

- It-tfal Maltin jieklu kwantità suffiċjenti ta' frott (pġ 113)
- Fil-maġġoranza huma tfal b'saħħithom (pġ 188)
- Huma tfal pjuttost kuntenti (pġ 187)
- Ipejjpu ħafna inqas minn tfal ta' pajjiżi oħra (pġ 65)
- Huma fost l-inqas illi jpejpu l-cannabis (pġ 86)
- Huma fost l-inqas li jaraw siegħat twal ta' televiżjoni (pġ 100)
- M'hawnx numru kbir ta' tfal iffissati fuq il-piż (pġ 122)
- Jużaw il-komputer daqs il-medja tat-tfal l-oħra (pġ 102/103)
- Isibu ħafna għajnuna mingħand sħabhom (pġ 46)
- Ma jbatux minn bullying daqs sħabhom f'pajjiżi oħra (pġ 138)
- Iħobbu l-iskola, speċjalment fil-primarja (pġ 44)
- Jużaw it-telefon, emails u messaġġi bil-telefon ċellulari daqs il-medja ta' l-oħrajn (pġ 41)
- Ma jsibuhiex bi tqila ħafna li jitkellmu b'mod miftuħ ma' l-ommijiet tagħhom (pġ 31)

Riżultati negattivi:

- L-istudenti Maltin huma fost l-aktar illi jħossuhom 'stressed' l-iskola (pġ 48)
- Huma fost l-aktar illi huma mogħtija xogħol għad-dar (pġ 105)
- Il-maġġoranza tat-tfal u ż-żgħażagħ Maltin ma jieħdux breakfast (pġ 112)
- Iż-żgħażagħ Maltin ta' 13-il sena huma fost l-aktar qawwijin (pġ 125)
- Ma jħobbux jieklu il-ħaxix (pġ 114)
- L-inqas li jaħslu snienhom aktar minn darba kuljum (pġ 131)
- Huma fost l-iktar illi jikkunsmaw xorb alkoħoliku (pġ 75)
- Dawk ta' 11 u 13-il sena l-aktar li jieklu ħelu fid-dinja! (pġ 117)
- Huma fost l-inqas li jikkomunikaw ma' missierijiethom (pġ 32)
- Huma fost l-inqas li jagħmlu ftit eżerċizzju kuljum (pġ 93)
- Huma fost l-aktar illi jixorbu soft drinks (pġ 116)

Id-Dipartiment tal-Promozzjoni tas-Saħħa, fi ħdan il-Ministeru tas-Saħħa, qed jaħdem bir-riżultati ta' dan ir-rapport bħala l-bażi għall-ippjanar ta' kampanja favur is-saħħa tat-tfal u ż-żgħażagħ għas-snin li ġejjin. Filwaqt illi qed jipprepara biex jieħu sehem fi stħarriġ ieħor bħal dan fis-sena 2006.

2C.5 Iż-Żgħażagħ u d-droga

Filwaqt li nafu li ż-żgħażagħ fl-iskejjel ma jabbużawx mid-droga daqs żgħażagħ ta' l'eta tagħhom f'pajjiżi oħra, minn records illi Caritas Malta għandha dwar id-droga fost persuni ta' taħt it-18-il sena, jidher illi d-droga hija presenti f'ħafna skejjel, sew dawk ta' l-istat kif ukoll dawk privati u tal-knisja. In-numru ta' studenti li daħlu f'dan il-vizzju qiegħed dejjem jiżdied, u t-tmexxija tad-droga qed issir fl-inħawi viċin ħafna ta' l-iskejjel, fl-istess btieħi ta' l-iskejjel u postijiet oħra.

L-Aġenzija Sedqa, minn statistika li għandha dwar il-klijenti li jużaw id-Detox jew id-Drug Community Centres, din is-sena kellha esperjenza differenti. Kien hemm inqas żgħażagħ ta' taħt it-18-il sena li użaw id-droga fil-2004 milli fil-2003. Lanqas m'għandhom prova li l-età ta' min qed jabbuża mid-droga qegħda tonqos.

Dan jurina bżonn ta' aktar statistika miġbura fuq bażi nazzjonali fejn dawk kollha li jaħdmu f'dan il-qasam jikkontribwixxu l-informazzjoni li jkollhom, sabiex iservi ta' qafas. Iż-żewġ rapporti iżda jikkonfermaw il-fatt illi għandna tfal u żgħażagħ li qegħdin jabbużaw mid-droga.

Hawnhekk jidher kemm hu mportanti li nagħtu kull sapport lill-programmi ta' prevenzjoni illi qed jagħmlu l-Caritas u l-Aġenzija Sedqa fl-iskejjel. Biex wieħed pero jilqa' minn quddiem għall-fatt illi l-età tad-drogati qiegħda dejjem aktar tiċkien, il-Caritas jinsistu illi hemm bżonn ta' programm indirizzat speċjalment għaż-żgħażagħ fejn il-ħtiġijiet tagħhom sew fisiċi, kif ukoll psikoloġiċi, edukattivi, u familjari jiġu ndirizzati. Dan il-programm għandu jiġi mmexxi minn social workers, facilitators, għalliema u psikoloġi li jkunu mħarrġa speċjalment għal maż-żgħażagħ. Huwa ta' tħassib illi minħabba l-età żgħira tagħhom, ħafna miż-żgħażagħ li jabbużaw mid-droga ma jeħdux il-prekawzjonijiet meħtieġa, u ta' sikwit jissellfu labar u ħwejjeġ oħra li jista' jwassalhom biex jimirdu bil-Hepatite jew bil- HIV.

Għalkemm ħafna minn dawk iż-żgħażagħ li jersqu għall-għajnuna jkunu diġa stabbiliti fl-abbuż tagħhom tad-droga, qed jersqu wkoll tfal li jkunu missew mad-droga għall-ewwel darba. Bdiet tidher ukoll il-problema ta' tfal drogati li huma tfal ta'ġenituri li jabbużaw mid-droga, u li allura għandhom bżonn ta' ħafna għajnuna.

Kien għalhekk illi quddiem il-Kumitat tal-Affarijiet Soċjali tal-Kamra tad-Deputati, jien iddefendejt is-suġġeriment illi jkun hemm differenza fil-liġi bejn 'drug trafficking' u 'drug sharing', ħalli

dawk iż-żgħażagħ illi jinqabdu jabbużaw mid-droga għall-ewwel darba meta jkunu ma' sħabhom, ma jintefgħux mill-ewwel fil-ħabs fejn johorġu mbagħad mhux biss drogati imma wkoll kriminali, iżda jkollhom ċans għall-għajnuna u għar-riabilitazzjoni. Jinħass ukoll f'dan il-kamp il-bżonn ta' "drug court" fejn nies minn professjonijiet differenti jaħdmu flimkien għall-ġid tad-drogati. Dan diġa' jsir b'mod informali.

2C.6 L-Imġieba Sesswali

Fis-sena 2003 Roderick Bugeja f'isem id-Dipartiment tal-Promozzjoni tas-Saħħa għamel survey bħala parti minn studju ta' 'Health Behaviour in School-aged Children (HBSC)', dwar l-imġieba sesswali fost tfal ta' 13 sa 15-il sena hawn Malta. Huwa qassam kwestjonarju lill-1310 studenti, 573 subien u 737 bniet.

44.05% tat-tfal kitbu illi huma "sexually active" (għalkemm b'dan ma fissrux li kien hemm bilfors il-penetrazzjoni), u 19% qalu illi bdew meta kellhom minn 11 sa 13 il-sena.

Din is-sitwazzjoni, fi 17.58 mill-każijiet, hija kkumplikata bl-użu tal-alkohol u d-droga. Fuq 65% qalu illi għandhom biżżejjed informazzjoni dwar is-sess, u qalu wkoll illi jippreferu jitgħallmu l-aktar mingħand sħabhom, mbagħad mingħand it-teacher tal-PSD, u fl-aħħar mingħand il-ġenituri.

Xi rakkomandazzjonijiet illi saru huma dawn:

- illi jsiru programmi ta' tagħrif miż-żgħażagħ għaż-żgħażagħ.
- illi l-ġenituri jitgħallmu kif jaġixxu quddiem din ir-realta'
- illi kumpanniji jqisu aktar l-età tal-klijenti tagħhom fil-bejgħ ta'xorb eċċ.
- illi l-organizzazzjonijiet taż-żgħażagħ jaħsbu aktar biex jipprovdu divertiment alternattiv
- illi l-iskejjel iqisu sew ir-rwol tagħhom f'dan il-qasam
- illi l-mezzi tax-xandir jkunu aktar responsabbli fit-tixrid tal-messaġġi tagħhom
- illi jingħataw raġunijiet liż-żgħażagħ għaliex huwa tajjeb illi wieħed jistenna fil-ħajja għal ċerti affarijiet
- illi ż-żgħażagħ jkunu mgħarrfa iżjed dwar il-konsegwenzi ta'attività sesswali, bħalma huma l-STI (sexually transmitted infections).

2c.7 Il-Qasam taż-Żgħażagħ fl-iSptar Monte Karmeli (YPU)

Il-YPU (Young People's Unit), bħalma jindika l-isem tiegħu, huwa l-qasam taż-żgħażagħ u t-tfal tal-isptar li jispeċjalizza fil-kura ta' mard jew disturb mentali.

Il-YPU twaqqaf oriġinarjament biex żgħażagħ bi problemi mentali ma jitħalltux ma' adulti li jkunu għall-kura. Il-YPU jinsab f'waħda mid-djar li hemm fit-triq li tagħti għall-isptar prinċipali. Qiegħed barra mill-ħitan ta' l-isptar, imma viċin biżżejjed biex tobba u professjonisti oħra ta' l-isptar jistgħu jilħquh f'qasir żmien jekk ikun hemm bżonn. Dan igawdi mis-servizzi kollha ta' l-iSptar Monte Carmeli (SMC), inkluż dawk ta' staff, kċina, trasport, u oħrajn.

Illum il-YPU jidher illi kellu jaddatta għall-bżonnijiet tal-preżent, u f'dan il-proċess spiċċajna xorta waħda bi tfal ta'14-il sena jagħmlu perjodi ġewwa l-isptar prinċipali. Ir-raġuni għal dan spjegah Dr. Joe Saliba, direttur tal-SMC, u direttur tal-YPU. Huwa jara differenza kbira naturalment bejn tfal ta' 4 snin li jiġu għall-kura, u dawk ta' 15-il sena. Barra minn hekk il-mard jew disturb jaf ikun differenti ħafna. Hemm biss biss id-differenza bejn, disturb fil kondotta jew fl-emozzjonijiet bħala parti mill-iżvilupp, mard gravi psikotiku, fejn l-individwu jitlef kuntatt mar-realta, dak magħġun ħaġa waħda mal-karattru ta' l-individwu, u dak li mhux, bħal dipressjoni. Jiġifieri, hemm mard u disturb mentali li s-sintomi u l-kura tagħhom huma differenti ħafna. Hemm żvantaġġi, allura li tpoġġi tfal ta' etajiet different, u bi bżonnijiet differenti taħt saqaf wieħed, speċjalment meta fil-YPU hemm biss 8 sodod, 4 għas-subien u 4 għall-bniet. Min-naħa l-oħra, f'pajjiż żgħir bhal Malta, kemm in-numru ta' żagħżagħ t'eta waħda u b'tip wieħed ta' disturb, kif wkoll ir-riżorsi umani huma limitati ħafna biex wieħed iħaddem numru akbar ta' units b'tipi differenti ta' żagħżagħ.

Bħala dar, il-YPU għandha partijiet attraenti, bħall-parti ta' ġewwa fejn bl-għajnuna ta' sponsors ġie miżjud craftsroom ġdid u ġew modernizati u attrezzati aħjar il-klassi u l-ġnien, ta' l-aħħar bi ftit annimali u playground żgħir. Jinħass pero' il-bżonn ta' kamra fejn jistgħu jilgħabu t-tfal, kamra privata fejn jistgħu jiltaqgħu mal-familjari tagħhom, kamra fejn isiru l-case conferences, għamara moderna u sabiħa u, fuq kollox, programmi terapewti_i għat-tfal għal wara nofs in-nhar u fil-għaxija.

Il-YPU għandu konsulent psikjatra ieħor, Dr. Joe Cassar. In-Nursing Officer tħobb ħafna lit-tfal u x-xogħol li tagħmel magħhom, u hemm team ta' tabib, social worker, psychologist, occupational therapist u żewġ teachers. ħlief għan-nurse, pero', dawn mhumiex residenti, u ta' sikwit, bhal fil-weekends u filgħaxija, jekk jkun hemm bżonn ta' team members oħra, dawn ma jkunux hemm. Fil-fatt, fil-YPU ikun hemm biss żewġ nurses, u t-tabib jissejjah jekk hemm bżonn. Dr Saliba infurmani li, f'pajjiżi oħra, units bħal dawn ikollhom intervent aktar intensiv ta' psychologist u occupational therapist iżda f'Malta hija ħaġa tas-soltu li fil-għaxija u fil-weekends jkun hemm biss nurses u jittawwal tabib jekk jinqala l-bżonn.

Kultant, minħabba n-nuqqas ta' post, xi każijiet li jiġu rreferuti għall-YPU jiddaħħlu fuq 'day programmes', jiġifieri jmorru d-dar filgħaxija. Iżda bħala regola, ir-raġuni għad-"day programme" tkun waħda pjanata biex iż-żagħżugħ ma' jinqatax mid-dar. Kemm jista' jkun, it-tfal ikomplu jmorru l-iskola regolari tagħhom minn hemmhekk, iżda jkun hemm ħafna każijiet fejn parti integrali mit-terapija tirrikjedi perjodu ta' osservazzjoni u intervent fil-klassi tal-YPU bħala mudell ta' "total environment".

Matul l-2004, smajt b'ħafna każijiet illi ġew irreferuti għall-YPU. Iltqajt ma' tifel hemmhekk li kellu biss 5 snin. ħafna mit-tfal qed jintbagħtu hemm meta l-familji, l-iskejjel, u anke id-djar tat-tfal ma jsibux tarfhom minħabba aġir aggressiv. ġewwa l-YPU jsirilhom programm bil-għan li titjieb l-imġieba tagħhom. Dan għalija juri diversi fatturi:

1. Il YPU mhux qiegħed jitratta biss tfal strettament morda, imma huwa mistenni li jilqa' għandu tfal ukoll b'imġieba diffiċli. L-ispjegazzjoni li ingħatajt hija li dawn iż-żgħażagħ isofru min disturb mentali li jaqa taħt dijanjożi bħal "Conduct Disorder", "Hyperkinetic Conduct Disorder" u "Mixed Conduct and Emotional Disorder" (WHO International Classification of Diseases). Dawn, fl-opinjoni tiegħi, posthom mhuwiex ġewwa sptar tal-moħħ, imma fi programm apposta għalihom. Dr Saliba spjegali, illi fil-prattika, jista' jkun diffiċili ħafna illi tgħin tfal bħal dawn mingħajr riżorsi bħalma hi l-SMC. Infatti jkun hemm drabi fejn żgħażagħ jkollhom bżonn jiġu osservati ġewwa SMC qabel ma jintbagħtu fil-YPU, jew inkella jiġu trasferiti lura ġewwa l-SMC għal perjodu ta' żmien. Fl-opinjoni ta' Dr Saliba, waħda mil-limitazzjonijiet ta' Dar Fejda u Formula One (li fil-fatt kellha tagħlaq) hija li ma joffrux dan il-livell ta' kontroll.

2. La darba qed jintbagħtu l-YPU juri li dan huwa l-uniku post illi għandna fejn nieħdu ħsieb dawn il-ħafna tfal bi problemi ta' imġieba. Xejn ma' ħa post il-programm 'Formula One' li kien jindirizza din il-problema. Iżda għandna nsaqsu wkoll għala, proġett issussidjat apposta bħal dan kellu jagħlaq, waqt illi l-YPU (miftuħ u miżmum b-riżorsi interni ta' SMC) irnexxielu jibqa' joffri servizz siewi. L-erba' sodod illi huma offruti f'Dar Suriet il-Bniedem mhumiex biżżejjed, għax dawn it-tfal mhux sodod iridu imma programm apposta għalihom, jew aktar taħriġ u sapport lil min diġa' qed jieħu ħsiebhom fid-djar tat-tfal, u fl-iskejjel.

3. Meta nibgħatu tfal il-YPU qed ninsew illi dan il-post għadu marbut ma' stigma kerha, u mhux faċli li t-tfal jispjegaw għalfejn "telgħu hemm fuq". Dan minkejja li meta jitwasslu l-iskola, biex jiġi evitat l-istigma, SMC juża karozzi illi għandhom targa biss, u mkien (l-anqas fuq l-istess targa) ma jissema xi sptar ħlief li in-number plates għandhom l-ittri SMC (dan japplika għal vetturi kolla li jintużaw minn dan l-isptar).

4. Minkejja li l-maġġoranza kbira ta' dawn iż-żgħażagħ jerġgħu lura jew għand il-familji tagħhom jew f'istituzzjonijiet (St Patricks, San ġużepp) fejn il-progress tagħhom jibqa' jiġi segwit, jinħass il-bżonn ta' statistika formali biex naraw jekk il-maġġoranza ta' tfal b'imġieba diffi_li li jkunu qattgħu żmien fil-YPU jkunux biddlu jew żammew il-progress tagħhom meta jerġgħu lura d-dar jew l-iskola.

5. Hemm numru sostanzjali ta' nurses mhumiex imħarrġa b'mod formali biex jieħdu ħsieb tfal b'imġieba anti-soċjali, iżda (speċjalment fil-YPU), kisbu l-esperjenza fuq il-post tax-xogħol. It-tobba, social workers, psychologists u occupational therapists huma kolla gradwati mill-Università iżda li rċevew biss taħriġ limitat f'dawn it-tipi ta problemi. Fil-kas tal-YPU, Dr Saliba ġie mħarreġ l-Ingilterra fil-problemi tat-tfal u żgħażagħ sa livell ta' kunsulent. Għaldaqstant, għandu l-esperjenza biex l-għanijiet tat-team tal-YPU jkunu konformi ma' kif ġie mgħallem.

6. Ħafna tfal anki t'eta żgħira qed jiġu mhedda illi jintbagħtu l-YPU, meta l-għalliema jew il-carers tagħhom jitilfu l-kontroll fuqhom. Dr Saliba jindikali li hija ħaġa aċċettabli li t-tfal u ż-żgħażagħ jiġu avżati, għal ġid tagħhom illi jekk ma jikkoperawx mal-kura, l-istess imġieba tagħhom tista' twassal għal YPU (kif ġieli jiġu avżati anke pazjenti b'mard fiżiku), iżda din il-prassi għandha issir biss b'mod posittiv, kostruttiv, f'kuntest ta' pjan ta' kura u mhux sempli_ement bħala theddida liż-żagħżugħ.

Madankollu, jiena bl-ebda mod ma' qed innaqqas mill-mertu ta' dawk li qed jaħdmu fil-YPU. Il-punt tiegħi hu illi l-YPU qed jiġi mistenni jagħmel ħafna aktar minn dak li kien imwaqqaf għalih, bil-konsegwenza illi dawk it-tfal li għandhom bżonn ta' programm imfassal apposta għalihom qegħdin, mingħajr għażla, jkollhom jieħdu din l-għajnuna fl-SMC. Dan minħabba li la jeżistu alternattivi fil-komunità u anqas ma hemm biżżejjed bnadi fejn jistgħu jintbagħtu wara l-programm, biex ma jdumux wisq ġewwa l-isptar. Hija wkoll inkwetanti li kull tant, ta' bil-fors, tfal ta' 14-il sena jkollhom jagħmlu perjodi qosra fl-isptar prinċipali, jitħalltu ma' l-adulti, għax l-imġieba tagħhom tkun qed tħarbat u titħarbat wisq ma' żgħażagħ oħra tal-YPU.

d. It-**tfal** u s-**servizzi** li jeħtieġu

Id-dritt tat-tfal għal servizzi soċjali ħadd ma jiċħdu. Il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal, li huwa l-aqwa dokument legali f'dan il-qasam, jgħid illi l-familja tipprovdi l-aħjar ambjent biex it-tfal jikbru u jiżviluppaw, u li l-gvernijiet għandhom jagħtu l-aħjar għajnuna possibbli lill-familji biex dawn jaqdu dmirijiethom. Il-Konvenzjoni tgħid ukoll illi fejn ma jkunx hemm familja li tista' tagħmel dan, l-iStat għandu jidħol responsabbli għat-tfal.

Malta għandha storja twila ta' għajnuna lill-tfal, żgħażagħ u persuni oħra fil-bżonn. Kienet l-ewwel il-Knisja illi waqqfet djar u ħeġġet kongregazzjonijiet biex jieħdu ħsieb speċifikament ta' tfal, nisa, morda, ħabsin, fqar u oħrajn. Ma' dawn ingħaqdu nies oħra filantropiċi illi għenu kemm setgħu biex itaffu t-tbatijiet li raw madwarhom. Illum, flimkien mal-Knisja li għada toffri ħafna djar u riżorsi umani, huwa l-Gvern li jipprovdi servizzi lil min hu fil-bżonn. Dan qed jagħmlu l-aktar permezz tal-Ministeru tal-Familja u s-Solidarjetà Soċjali, permezz tar-riżorsi illi jingħataw sew għall-proġetti tiegħu kif ukoll lill dawk privati jew tal-Knisja, u billi jħejji ħaddiema f'dan il-qasam fl-Università ta' Malta.

Irridu niżguraw li s-servizzi soċjali għat-tfal igawdu prijorità f'kull żmien. Hawn ma nistax ma naħsibx fin-numru kbir ta' tfal illi llum qed jitolbu l-għajnuna ta' family therapist, ta' social worker, ta' psikologu…u dawn il klijenti jitqegħdu biss fuq waiting list għax minn dawn il-professjonisti għandna ftit wisq. Fl-aħħar tas-sena 2004, kellna 326 tfal u żgħażagħ illi kienu talbu l-għajnuna lill-Aġenzija APPOĠĠ, u ma kienx hemm min isegwi l-każ tagħhom. Hawn toħroġ ukoll il-ħtieġa ta' social worker "on call" li jkun jista' jsegwi dak li jinqala' wara l-ħin tax-xogħol u fil-weekend. Il-bżonnijiet ta' dawn it-tfal ma jistgħux jistennew, u jekk ma ngħinuhomx malajr, fil-futur is-soċjetà ser ikollha tħallas għal dan in-nuqqas b'ħafna iżjed fondi milli jistgħu jintefqu issa. Is-soċjetà ser tkun qed tħallas għal aktar sptarijiet, servizzi soċjali, ħabsijiet u oħrajn, illi l-ispejjes tagħhom setgħu jiġu evitati jew imnaqqsa.

Waħda mill-aktar problemi serji illi għandna bħalissa hija ta' tfal, minn kull qasam tas-soċjetà, mimlijin rabja u ddiżappuntati bil-ħajja tagħhom, li qed jinfexxu f'imġieba diffiċli u aggressiva, kultant anki kriminali. Dawn isibuha diffiċli jintegraw fl-istrutturi eżistenti. Skejjel, djar tat-tfal u familji qed jirrikorru fejn jistgħu għall-għajnuna, imma mkien m'għandna programmi adattati ta' rijabilitazzjoni professjonali għal dawn it-tfal u ż-żgħażagħ. Sa sentejn ilu kien hawn il-programm 'Formula One' ta' l-Aġenzija APPOĠĠ, iżda dan is-servizz għalaq għal diversi raġunijiet, fosthom nuqqas ta' riżorsi. Li qed jiġri bħalissa hu li dawn it-tfal u żgħażagħ qed jintbagħtu l-YPU (l-Isptar Monte Karmeli) jew il-YOURS (parti mill-Faċilità Korrettiva ta' Kordin). Hemm bżonn naraw min ser jieħu l-inizjattiva biex jitfassal programm terapeutiku serju, b'riżorsi adegwati, li jkun indirizzat għal dawn it-tfal b'imġieba hekk diffiċli.. L-APPOĠĠ ser tagħti prijorità lil dawn iż-żgħażagħ li qegħdin f'riskju kbir (APPOĠĠ Biennial Report 2001-2003, pġ 15). Ma naħsibx pero illi għandna nħallu lil din l-Aġenzija, illi diġa' qed tagħti ħafna servizzi oħra lil tfal u żgħażagħ, illi tieħu l-piż kollu ta' proġett bħal dan. Hija problema nazzjonali, u hemm bżonn illi l-Knisja, li qed tmiss din il-problema kuljum fid-djar tat-tfal, il-qasam ta' l-edukazzjoni fejn din il-problema hija realta' fl-iskejjel, u l-għaqdiet mhux governattivi, jingħaqdu ma' l-APPOĠĠ biex jitfassal programm adattat. B'hekk l-Aġenzija APPOĠĠ tkun qed tikkoordina programm b'kollaborazzjoni ma' entitajiet oħra. Hemm ħafna minn dawn il-programmi barra minn Malta, u uħud minnhom il-ħaddiema soċjali tagħna diġa' żaruhom. Jekk infejjqu lil dawn it-tfal issa għandna ċans ta' aktar familji stabbli u ferħana 'l quddiem.

Jekk le, ser inkunu aħna stess illi 'l quddiem nimlew it-triqat tagħna bil-problemi.

Min-naħa l-oħra kellna diversi suċċessi fil-kamp ta' l-abbuż tat-tfal. B'dan ma rridx infisser illi l-abbużi naqsu, imma li bil-kampanja ta' tagħrif u 'empowerment' illi ingħataw sew permess tal-ftuħ tal-linja tat-telefon 179, kif ukoll permess ta' programmi edukattivi bħal "Babes" imwassla fl-iskejjel mill-aġenzija Sedqa, it-tfal qed iċemplu mill-ewwel għall-għajnuna meta jiġu abbużati, u ma jistennewx snin twal, bħalma kienu jagħmlu qabel, biex jikxfu lil min abbuża minnhom. żdiedet ukoll il-kooperazzjoni bejn l-iskejjel u l-Aġenzija APPOĠĠ, biex każijiet jiġu riferuti malajr. Fl-istess ħin qiegħed jingħata servizz siewi ħafna miċ-'Child Safety Services' fi ħdan id-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni. Dawn mhux biss jinvestigaw każijiet fl-iskejjel fejn hemm suspett ta' abbuż, imma jagħtu programmi ta' taħriġ lill-istudenti u l-ġenituri tagħhom dwar dan is-suġġett, u jgħinu lil min ikun għadda minn esperjenza ta' abbuż.

Il-Liġi tal-Vjolenza Domestika, illi nittama dalwaqt titlesta, għandha tkompli tgħin biex tħares lill-vittmi ta' l-abbuż u tikkastiga lill min jabbuża minn oħrajn.

Liġi oħra illi qed nistenna, u li naf li diġa' beda xogħol fuqha, hija dik dwar il-Fostering. Dan hu servizz li qed jingħata minn koppji b'ħafna mħabba u sagrifiċċju, u li qed jiġi segwit minn team iddedikat ħafna ġewwa l-APPOĠĠ.

Hemm ħafna servizzi oħra illi t-tfal u ż-żgħażagħ qed jingħataw. Il Kummissjoni Nazzjonali Persuni b'Diżabilità taħdem kontinwament biex tagħti lit-tfal b'diżabilità l-istess opportunitajiet daqs sħabhom. Il-Fondazzjoni Vincenzo Bugeja u l-Fondazzjoni Suriet il-Bniedem, illi joffru kenn u programmi ta' għajnuna għal minuri bi problemi jew mingħajr dar. Il-YMCA fetħet xelter ġewwa l-Belt għal nies bla dar jew mingħajr familja. L-Aġenzija Sedqa, il-Fondazzjoni Oasi u l-Caritas Malta jaħdmu maż-żgħażagħ li jabbużaw mid-droga. Il-Fondazzjoni Eden, ir-Razzett tal-Ħbiberija, il-Fondazzjoni Arka, l-Equal Partners u oħrajn jgħinu lil tfal b'diżabilità. L-iskola Ghozza, fid-Diviżjoni ta' l-Edukazzjoni, u Dar Ġużeppa Debono f'Għawdex, jagħtu sapport sħiħ lil tfajliet li joħorġu tqal barra miż-żwieġ. L-Ghabex, Dar Qalb ta' Ġesù, u Dar Merħba Bik jilqgħu tfal, żgħażagħ u ommijiet li huma vittmi ta' vjolenza domestika. Ma' dawn hemm ħafna aktar servizzi, l-aktar fi ħdan l-Aġenzija APPOĠĠ, illi jsegwu problemi diversi tat-tfal, żgħażagħ u l-familji tagħhom.

Id-Djar tat-Tfal u l-Foster Carers huma ż-żewġ alternattivi illi hawn għal tfal illi ma jistgħux jibqgħu jgħixu mal-familji tagħhom. Is-servizz tal-Foster Carers qabad ħafna u bħalissa għandna madwar 165 tifel u tifla li qed jgħixu ma' dawn il-familji fejn il-koppji għamlu taħriġ intensiv, u jibqgħu jieħdu l-għajnuna meħtieġa mill-Aġenzija APPOĠĠ. Bħalissa n-numru ta' tfal u żgħażagħ li qed jagħmlu użu mis-servizzi tad-Djar tat-Tfal huwa ta' 330. L-età ta' dawn is-subien u bniet tvarja minn trabi tat-twelid sa xebbiet u ġuvintur ta' 18-il sena. It-tfal u ż-żgħażagħ jitilqu mill-familji tagħhom għal diversi raġunijiet, l-aktar minħabba problemi soċjali. Kultant ma tkunx problema waħda imma ħafna problemi flimkien illi jqumu qabel ma it-tfal jittieħdu mill-familja, u dawn il-problemi jġibu ħafna uġigħ, rabja, u sentimenti ta' konfużjoni u ta' "rejection" fit-tfal. It-tfal, meta jittieħdu mill-familja, jieħdu magħhom bagalja sħiħa ta' problemi ta' kull tip, u speċjalment fl-ewwel żmien li jaslu fid-djar, ibatu ħafna mit-tifkiriet ta' ġrajjiet koroh illi għadhom kif għaddew minnhom, mill-firda minn mal-ġenituri u familjari oħra, u mill-ambjent u nies ġodda li jsibu madwarhom.

It-trawmi li jgħaddu minnhom t-tfal kultant isarrfuhom f'imġieba aggressiva ħafna, tant li jkollhom bżonn ta' attenzjoni kontinwa. Dan qed jingħata fid-djar tat-tfal minn carers tal-High Support Service, pprovdut mill-Aġenzija APPOĠĠ. Dawn il-carers pero' mhumiex imħarrġa biżżejjed għal din it-tip ta' mġieba, u għalhekk mhux dejjem jistgħu ikunu ta' għajnuna. Il-proċess illi bih jintgħażlu dawn il-carers ukoll mhux strett biżżejjed, u jista' jagħti lok ukoll għal abbuż.

F'Marzu ta' l-2004, id-Direttur tad-Dipartiment għall-Ħarsien tal-Familja ħareġ rapport dwar is-sitwazzjoni tal-abbuż fid-djar tat-tfal. Huwa ħares lejn kull tip ta' abbuż, u l-prekawzjonijiet flimkien mas-soluzzjonijiet li dawn qed jingħataw. Fir-rakkomandazzjonijiet, fost ħwejjeġ oħra, huwa jħeġġeġ li jkun hemm taħriġ aħjar għal kull min jaħdem mat-tfal, kif ukoll illi jkun hemm aktar 'screening' u supervizjoni tagħhom. Qal li hemm bżonn ukoll ta' miżuri aktar stretti li jittieħdu kontra min jabbuża mill-pożizzjoni tiegħu fir-rigward tat-tfal.

Din is-sena ħarġu għall-konsultazzjoni ir-regolamenti tad-'Day Care Centres'. L-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal, flimkien ma' uffiċċji oħrajn, ħareġ ir-reazzjonijiet tiegħu għal dawn il-proposti. Ir-regolamenti ġew maħduma b'ħafna studju u attenzjoni u jiena sodisfatta illi jekk jirnexxielna nżommu l-livell ta' dak li ġie propost, ser ikollna servizzi kif jixraq għat-tfal ta' dawk il-ġenituri li jagħżlu li joħorġu jaħdmu.

Servizzi għat-tfal hawn ħafna. Huwa fatt pero' illi s-servizzi li jiżdiedu, jibqgħu ma' jlaħħqux mad-domanda għalihom. Ir-raġunijiet huma diversi, imma tajjeb illi nippruvaw nagħlqu l-vit li joqtor flok li nibqgħu nixxuttaw l-ilma li jaqa' fl-art. Hawnhekk nemmen illi l-mezzi tax-xandir għandhom responsabilità kbira fit-tip ta' programmi li qed ixandru, u l-opinjonijiet illi qed iwasslu. U għalhekk li ninsisti fuq l-importanza li jiġi inkluż Media Education fl-iskejjel. Jekk it-tfal u ż-żgħażagħ tagħna jimxu fuq il-mudelli ta' vjolenza, promiskwità, u egoiżmu li qed jaraw bħalissa fuq il-media, ser jibqgħu ma jimmaturawx, u jikbru f'adulti irresponsabbli li jkomplu jikkawżaw problemi lilhom nfushom u lill-oħrajn. Dawn jinqabdu f'ċirku vizzjuż, u t-tfal tagħhom ma tantx ikollhom ċans joħorġu aħjar minnhom. Għal problemi bħal dawn hemm bżonn azzjoni immedjata.

3.

Rakkomandazzjonijiet dwar **bidla** ta' **leġiżlazzjoni** u **policies**

3.

Rakkommandazzjonijiet dwar il-ħtieġa ta' **bidla** ta' **leġiżlazzjoni** u **policies**

a. Il-**Liġi tat-Tfal** (Children Act)

Malta rratifikat il-Konvenzjoni tal-Ġnus Magħquda dwar id-Drittijiet tat-Tfal fl-1990. F'Mejju 2002, l-Onorevoli Helen D'Amato, bħala ċ-Chairperson tal-Kumitat tal-Affarijiet Soċjali tal-Kamra tad-Deputati, ipparteċipat fis-27 Sessjoni Speċjali tal-Ġnus Magħquda li kienet l-Assemblea Ġenerali fuq it-Tfal.

Fid-diskors tagħha, l-Onorevoli D'Amato spjegat illi f'Malta kienu qed jittieħdu aktar miżuri favur it-tfal. Semmiet ukoll il-ħsieb li jitwaqqfu l-Uffiċċju ta' l-Avukat tat-Tfal, il-Qorti tal-Familja, u l-Uffiċċju tal-Kummissarju għat-Tfal. Tkellmet ukoll fuq il-ħsieb li Malta jkollha Liġi tat-Tfal li tkun tiġbor fiha il-liġijiet kollha li għandhom x'jaqsmu mat-tfal, u li ssaħħaħ ir-regolamenti

esistenti. Abbozz ta' din il-Liġi kien diġa f'idejn il-Ministeru tal-Politika Soċjali, u saret riferenza għalih fir-rapporti ppreżentati lill-Kumitat għad-Drittijiet tat-Tfal tal-Ġnus Magħquda. Dan il Kumitat pero' kellu l-impressjoni illi l-abbozz kien diġa tqiegħed quddiem il-Kamra tar-Rappreżentanti u fir-rakkomandazzjonijiet tiegħu lill-iStat Malti, il-Kumitat għamel aċċenn pożittiv dwar l-istess liġi.

Fil-fatt, minn dak semmiet l-Onorevoli D'Amato, kollox sar, ħlief il-Liġi tat-Tfal. Fl-2004, il-Kummissarju għat-Tfal iddiskutiet il-Liġi mal-Kunsill għat-Tfal u flimkien waslu għal konklużjoni illi din il-Liġi għandha titressaq bħala liġi waħda biex tindirizza l-problemi kollha tat-tfal f'Malta. Ir-raġunijiet ewlenija għalfejn il-Liġi tat-Tfal għandha titressaq bħala liġi waħda huma li:

- il-Liġi nkitbet bħala liġi waħda u għalkemm il-Liġi hija ġabra ta' liġijiet, kull ideja torbot fuq oħra, u ċerti provvedimenti jorbtu ma' xulxin;
- il-bżonn ta' ġabra waħda ta' liġijiet li jirrigwardjaw lit-tfal għandha żgur tirriżulta fi protezzjoni aħjar tat-tfal. Dan il-bżonn ilu jinħass partikolarment minn dawk in-nies li jaħdmu mat-tfal u li bħalissa jridu jfittxu f'diversi liġijiet li jirreferu għat-tfal;
- il-Liġi tat-Tfal hija verament fl-aħjar interess tat-tfal għaliex tagħti għarfien ta' kemm is-soċjetà tagħna lesta li tagħti importanza lit-tfal.

Biex dan iseħħ hemm bżonn li l-Liġi tiġi riveduta minħabba li l-abbozz inkiteb 5 snin ilu.

Il-Kummissarju u l-Kunsill għarfu ukoll li għad m'hemmx l-istrutturi kollha meħtieġa mil-Liġi, u allura huma pproponew li dawk is-sezzjonijiet tal-Liġi li għalihom għad iridu jitwaqqfu strutturi jistgħu jidħlu fis-seħħ f'dati differenti mill-bqija tal-Liġi.

Kif hemm miktub fir-rapport ta' l-ewwel sena ta' ħidma tal-Kunsill għat-Tfal, il-Kummissarju, flimkien ma' delegazzjoni mill-Kunsill, kellha laqgħa mal-Ministru tal-Familja u Solidarjetà Soċjali fejn ġiet diskussa l-Liġi tat-Tfal u spjegat il-pożizzjoni tal-Kummissarju u tal-Kunsill.

Il-pożizzjoni tal-Ministru hija li l-Liġi tat-Tfal m'għandiex titressaq fil-Parlament bħala ġabra sħiħa ta' liġijiet, iżda kull liġi titressaq għaliha. Fil-fatt, bħalissa qed tiġi mfassla l-liġi li tirregola l-fostering, li hija waħda mill-partijiet fl-abbozz tal-Liġi tat-Tfal.

Hi ħaġa pożittiva li dalwaqt ser titlesta il-liġi tal-fostering, imma l-bżonn ta' Liġi komprensiva li tindirizza l-problemi kollha tat-tfal Maltin, jibqa' hemm, u għalhekk li l-Kummissarju tibqa' żżomm din il-pożizzjoni.

b. It-tfal u ż-żgħażagħ immigranti

F'dan l-aħħar xahar il-gvern ressaq għad-diskussjoni l-politika li qed jipproponi f'dan il-qasam: 'Il-Politika tal-Gvern dwar l-Immigranti Irregolari, Refuġjati u Integrazzjoni.' Fil-fatt, din it-taqsima inkitbet fil-kuntest ta' dawn il-proposti Governattivi. Għaldaqstant, nittama li l-politika nazzjonali li finalment ser jaddotta l-Gvern tieħu in konsiderazzjoni dawn ir-rakkomandazzjonijet.

3b.1 Is-sitwazzjoni preżenti, u l-iżviluppi li saru f'dan il-qasam

3b.1.1 Minuri mhux akkumpanjati mill-familja tagħhom (Unaccompanied Minors)

Immigranti li huma minuri separati mill-familji tagħhom huma partikolarment vulnerabbli. Huma iżjed suxxettibbli għall-mard u 'injury' minn immigranti adulti. Ċertament huma neqsin minn protezzjoni fiżika, u minn sapport psikoloġiku u emozzjonali. Kemm il-vjaġġ u l-ħajja ta' kuljum isibuha iebsa ħafna.

Fost ir-raġunijiet partikolari għalfejn tfal u żgħażagħ mhux akkumpanjati jaħarbu minn pajjiżhom hemm it-traffikar ta' persuni, sfurzar biex jaħdmu minn età żgħira, sfurzar biex jingħaqdu mal-militar tal-pajjiż jew gruppi armati u anke skjavitu. Persuni minuri li jkunu għaddew minn dawn l-esperjenzi jista' jkollhom trawma u għalhekk jinħtieġu kura u ħarsien speċjali.

Mal-wasla tagħhom Malta huma jkollhom jaffrontaw waħedhom il-proċess ta' asil li għalihom, ħafna drabi, jkun kumpless wisq biex jifhmuh. Il-maġġor parti tal-minuri mhux akkumpanjati li waslu Malta kienu żgħażagħ bejn l-14 u 17-il sena. Il-kundizzjonijiet fiċ-ċentri ta' detenzjoni mhumiex tajbin u ħafna drabi ma jkollhomx aċċess għal ikel xieraq, edukazzjoni u għas-servizzi tas-saħħa. Huma jkunu akkomodati flimkien ma' immigranti adulti, u f'ċerti ċentri ma' sessi

differenti fl-istess kamra jew tinda. Tajjeb li wieħed isemmi li tfajliet minuri mhux akkumpanjati jkunu partikolarment vulnerabbli għal esplojtazzjoni sesswali u abbuż. Il-vittmi, speċjalment meta jkunu għadhom minuri, jħossu li m'għandhomx għażla u jkollhom joqgħodu għal abbuż.

F'din l-aħħar sena huma kienu qed iqattgħu minn xahar sa sitt xhur fid-detenzjoni. It-tul tal-perjodu jiddependi prinċipalment minn tlett fatturi:

1. mill-każ individwali,
2. minn meta ssir l-intervista għal verifikazzjoni ta' l-età,
3. minn jekk ikunx hemm post Dar is-Sliem.

Il-minuri jiġu mogħtija l-formola ta' PQ (Preliminary Questionnaire) għall-Uffiċċju tar-Refuġjati bħall-immigranti l-oħra. Il-formola tikkonsisti f'diversi mistoqijiet bażiċi bħall-isem, il-kunjom, in-nazzjonjalità, isem il-ġenituri, ir-raġunijiet għalfejn telqu minn pajjiżhom kif ukoll l-età. Il-formola tingħata wara ftit żmien lill-immigranti mis-suldati jew pulizija, u wara li timtela, tintbagħat lill-Uffiċċju tal-Kummissarju għar-Refuġjati.

Il-formola hija bl-Ingliż, u m'hemm ħadd li jfiehem lill-immigranti din il-formola għal xiex isservi u/jew jgħinhom jimlewha. Ħafna drabi huma l-immigranti li diġa' għaddew xi żmien fiċ-ċentru ta' detenzjoni stess li jgħinhom jimlewha. Ta' sikwit, din l-istess għajnuna tiswa' agħar minħabba li jingħataw pariri ħżiena u ġieli jitniżżlu ineżattezzi fuq il-PQ li mbagħad jiġu interpretati bħala gideb u xhieda tan-nuqqas ta' affidabilità tal-minuri!

Meta l-Kummissarju tar-Rifuġjati jirċievi PQ, li titqies ukoll applikazzjoni għall-asil minn persuna li tgħid li għandha inqas minn 18-il sena, huwa jirreferiha lill-awtoritajiet tal-Gvern. Dawn jintervistaw lill-applikant bil-għan li jistabilixxu l-età tagħha.

S'Awissu 2004 l-intervisti kienu jsiru minn social workers tad-Dipartiment tal-Ħarsien tal-Familja. Dawn l-uffiċjali kienu jagħmlu intervista intensiva lil persuna, jiktbu rapport u jirrikkmandaw jekk il-Ministru għandhiex tieħdu taħt il-ħarsien tagħha (care order). F'Awissu 2004 l-intervisti bdew isiru minn social workers tas-Servizzi għar-Refuġjati ta' l-APPOĠĠ. L-intervista baqgħet issir bl-istess mod, bid-differenza li kienu jsiru numru ta' intervisti ikbar anke bl-għajnuna ta' uffiċjali oħra. Għalhekk, fl-ewwel intervista, tlett uffiċjali kienu jmorru u flimkien jiddeterminaw jekk il-minuri għandux inqas minn 18-il sena. It-tieni intervista kienet issir ma' social worker. Din kienet tkun aktar intensiva u fiha l-immigrant jiġi mistoqsi jirrakkonta l-istorja personali tiegħu, dejjem bl-għan li wieħed jiddetermina l-età tiegħu. It-tielet intervista kienet issir biss jekk l-uffiċjal ta' l-APPOĠĠ iħoss li għad hemm xi informazzjoni nieqsa jew xi informazzjoni li trid tiġi ċċarata.

Il-fatt li din il-verifikazzjoni qed issir minn persuni b'taħriġ soċjali professjonali hija importanti, prtikolarment għâx il-persuni intervistati huma minuri.

Dar is-Sliem hija żvilupp importanti ħafna li juri li l-Gvern mhux biss għaraf il-vulnerabilità tat-tfal u żgħażagħ mhux akkumpanjati, imma waqqaf faċilità residenzjali biex taqdi l-bżonnijiet partikolari ta' dan il-grupp. Dan il-proġett huwa iffinanzjat kompletament mill-gvern u jidher biċ-ċar li l-għażla tal-Ministeru kien li joffri servizz mill-aħjar lil minuri mhux akkumpanjati. L-istandard milħuq f'Dar is-Sliem kien mfaħħar mir-rappreżentanti tal-UNHCR.

Dar is-Sliem mhix sempliċement forma ta' akkomodazzjoni, imma taqdi ukoll il-bżonnijiet kulturali u tgħin liż-żgħażagħ fl-iżvilupp ħolistiku tagħhom. Dar is-Sliem bħalissa tikkonsisti f'żewġt idjar li bejniethom jistgħu jakkomodaw 60 immigrant minuri. Darba fil-ġimgħa tabib iżur Dar is-Sliem u ż-żgħażagħ ikunu akkumpanjati regolarment għal follow-up ta' appuntamenti mediċi l-isptar jew iċ-Ċentri tas-Saħħa.

Meta immigrant jagħlaq 18-il sena huwa ma jibqax taħt il-protezzjoni tal-Ministru tal-Familja permezz ta' l-ordni tal-ħarsien (care order). Dan ifisser li meta ż-żgħażagħ ta' Dar is-Sliem jagħlqu 18-il sena, jitlfu l-protezzjoni u jiġu trasferiti ma' adulti f'ċentri miftuħa jew djar oħra. Huma jkollhom jgħixu b'mod indipendenti kif ukoll imantnu lilhom infushom, mingħajr l-ebda struttura ta' APPOĠĠ. Jekk huma jingħataw stat ta' rifuġjat jew protezzjoni umanitarja, ikollhom permess għax-xogħol, imma sakemm l-applikazzjoni tagħhom għall-asil tkun qed tiġi kkunsidrata, jew jekk l-applikazzjoni tagħhom għall-asil ma tiġix aċċettata huma ma jkollhomx permess għax-xogħol. Dan qed jaffettwa b'mod ħażin l-iżvilupp sħiħ u psiko-soċjali tar-residenti ta' Dar is-Sliem, u iħossu aktar in-nuqqas ta' sigurta' tas-sitwazzjoni tagħhom.

Huwa fatt inkwetanti li ftit li xejn insibu żgħażagħ li qed jistudjaw. Kif ukoll nkwetanti li dawk il-ftit li kienu bdew xi forma ta' studju jew taħriġ, ma komplewx. Għal dawn iż-żgħażagħ is-sistema edukattiva f'Malta mhix addattata għax ħafna minnhom jew ma kellhomx esperjenza ta' edukazzjoni formali jew, jekk kellhom, din kienet differenti ħafna mis-sistema ewropea li nħaddnu f'Malta.

Minuri mhux akkumpanjati japplikaw għal asil wara li ssirilhom l-intervista għal verifikazzjoni ta' l-età. F'dan il-proċess tfal u żgħażagħ taħt l-età ikunu żvantaġġati minħabba l-età għax huma jkunu anqas kapaċi jew tkun iżjed diffiċli għalihom li jġibu provi kredibbli għall-ħarba tagħhom u għal identifikazzjoni tagħhom. Ikun hemm drabi ukoll fejn id-deċiżjoni biex jaħarbu mill-pajjiż l-anqas ikunu ħaduha huma stess imma tkun ħaditha l-familja tagħhom – u għalhekk ir-raġunijiet għal ħarba tagħhom jkunu anqas ċari għalihom stess!

3b.1.2 Minuri akkumpanjati

Minuri akkumpanjati minn membri tal-familja tagħhom, ukoll jigu detenuti mal-wasla tagħhom. L-etajiet ta' minuri akkumpanjati li waslu Malta tul dawn l-aħħar snin ivarja minn trabi li għadhom

kif twieldu ghal żgħażagħ ta' 17-il sena. Ghalhekk l-effett tad-diffikulatijiet li jsibu ruħhom fihom ikun differenti. Il-politika eżistenti hija li kull immigrant li jidħol f'Malta b'mod irregolari jiġi detenut irrispettivament mill-età tiegħu. Fejn ikun hemm minuri akkumpanjati, is-sena li għaddiet il-Kummissarju tar-Rifuġjati kien jaghti prijorita lill-familji li jkollhom tfal taħt l-età. Għalkemm fl-aħħar sena sar ħafna progress fl-ipproċessar ta' l-identifikazzjoni tal-familji ta' dawn il-minuri sabiex jinħelsu fi żmien iqsar, xorta waħda l-medja ta' l-2004 tibqa' ta' xi 8 ġimgħat fiċ-ċentri ta' detenzjoni (minħabba id-dewmien fl-ewwel xhur tas-sena). Mill-aħħar informazzjoni li għandna jidher li din il-medja ser tonqos sew, għax is-sistema fl-aħħar xhur ta' l-2004 bdiet taħdem b'mod iżjed effiċjenti.

Nisa tqal jinżammu fiċ-ċentri ta' detenzjoni sakemm l-applikazzjoni għall-asil tagħhom tiġi proċessata. Il-Kummissarju għar-Rifuġjati kien qed jagħmel mezz li jħaffef il-proċess ta' l-applikazzjoni għall-asil.

Nisa tqal, trabi u tfal żgħar għandhom diversi bżonnijiet partikolari li ma jiġux milħuqa fiċ-ċentri tad-detenzjoni, bħal ikel adattat, faċilitajiet sanitarji, indafa, kif ukoll il-fatt li ċ-ċentri ta' detenzjoni huma mmexxija mill-Armata u l-Pulizija.

Tfal u żgħażagħ li huma akkumpanjati mill-familja li applikaw għall-asil, jew ingħataw protezzjoni umanitarja, jew stat ta' refuġjat għandhom dritt għall-edukazzjoni u taħriġ statali. Fis-sena 2004 il-Ministeru ghall-Familja u s-Solidarjetà Soċjali flimkien ma' l-NGO FORUM (li twaqqaf mill-istess Ministeru) ddiskuta u ħareġ bi strateġija sabiex jiżgura li t-tfal ta' persuni li qed ifittxu l-asil jidħlu fl-iskejjel. Din is-sistema ħadmet tajjeb u filfatt dawn it-tfal bdew jattendu l-iskola. It-tfal ingħataw l-uniformijiet, il-kotba meħtieġa u affarijiet oħra ta' bżonn b'donazzjoni mill-NGOs, mill-APPOĠĠ u mill-iskejjel ta' l-istat stess.

It-tfal u żgħażagħ minuri għandhom ukoll dritt ghal servizz u kura medika statali. Filfatt huma meta jaslu Malta huma jagħmlu testijiet mediċi u dawk it-tfal u żgħażagħ li jkollhom bżonn jingħataw servizzi tas-saħħa b'xejn. Il-Ministeru ghall-Familja u s-Solidarjetà irranġa mal-Kulleġġ Malti tat-Tobba li qed jipprovdu numru ta' tobba li jaghmlu vizti Dar il-Kenn f'Ħal Balzan u iċ-ċentru Miftuħ ta' ħal Far. It-tfal ul-familji tagħom huma ukoll offruti trattament mediku b'xejn mill-ċentri tas-saħħa tal-gvern.

Familji li jiġu meħlusa jiġu inizjalment akkommodati fiċ-ċentru miftuħ ta' Ħal Far u fil-Barracks ta' Lyster. Dawn mhumiex postijiet addattati speċjalment għal tfal żgħar, kemm minħabba r-riżorsi minimi li hemm, il-lokalità u l-iffullar. Filfatt familji jingħataw prijorità ghal akkommodazzjoni f'ċentri u residenzi oħra mmexxija minn Dar l-Emigranti u mill-Laboratorju tal-Paċi. Il-faċilità tal-Bon Pasteur ta' ħal Balzan hija mexxija minn Dar l-Emigrant u l-gvern jipprovdi coverage ghal 24 siegħa biex jiżgura s-sigurta tar-residenti u tal-premises. Il-gvern ta il-kontribut finanzjarju tiegħu ghal dan il-proġett.

L-aktar żviluppi li kellna matul l-aħħar sena kienu l-aktar marbuta mal-welfare tat-tfal u żgħażagħ immigranti wara Ġunju 2004 meta l- Ministeru ghall-Familja u s-Solidarjetà Soċjali kienet inkarigata minn dan il-qasam. żviluppi posittivi oħra ta' min wieħed isemmi huma:

It-twaqqif tas-Servizz tar-Refuġjati fi ħdan l-APPOĠĠ, li bħala parti mill-ħidma tieghu di is-sena inkluda 73 ordni tal-ħarsien (f'sitt xhur), u ħa ħsieb jagħmel l-arranġamenti neċessarji biex jiġu akkommodati tfal, żgħażagħ u l-familji tagħhom.

L-APPOĠĠ u l-NGO Forum qablu li tfal akkumpanjati ghandhom jgħaddu l-btajjel tal-Milied mal-familji tagħhom u fejn ikun hemm familji Maltin li jistiednu lit-tfal ghandhom ghal Milied, wieħed għandu jinkoraġġixxi stedina lill-familja kollha.

L-APPOĠĠ u l-NGO Forum qablu ukoll li tfal u żgħażagħ li jiġu 'fostered' ghadhom jghaddu mill-proceduri li jgħaddu minnhom tfal Maltin. Għalkemm tfal ta' persuni li qed ifittxu l-asil qatt m'għandhom jittieħdu mill-familji naturali tagħhom ħlief jekk dan ma jkunx fl-aħjar interess tat-tfal

Il-Ministeru għall-Familja u s-Solidarjetà Soċjali waqqaf working group li qed jifformola l-politika tal-Ministeru fuq il-minuri mhux akkumpanjati.

Il-Forum ta' l-NGOs, flimkien ma' l-APPOĠĠ, qed jaħdmu fuq leaflet ta' informazzjoni għal ġenituri ta' minuri akkumpanjati biex ikunu nfurmati fuq is-servizzi tas-saħħa, l-edukazzjoni u l-kura ġenerali tat-tfal.

Fil-Konferenza Nazzjonali fi Frar 2005, it-tfal u ż-żgħażagħ (akkumpanjati u mhux akkumpanjati) kienu parti mid-diskussjoni.

3b.2 Reazzjonijiet tal-Kummissarju għat-Tfal għad-dokument 'Il-Politika tal-Gvern dwar l-Immigranti Irregolari, Refuġjati u Integrazzjoni'

- Id-detenzjoni ta' minuri anke għal perjodu minimu jmur kontra id-drittijiet tat-tfal u żgħażagħ ta' taħt 18-il sena.
- Il-proċeduri u s-servizzi għandhom ikunu kollha b'mod li l-minuri jħossuhom komdi (child/youth-friendly)

- Eżamijiet xjentifiċi ta' verifika ta' l-età li huma użati f'xi pajjiżi oħra ġew ikkritikati għax il-marġini ta' żball tagħhom huwa wisq wiesgħa biex ikun ġust. Ukoll il-fatt li dawn l-eżamijiet jużaw l-x-ray hija ta' ħsara minħabba l-konsegwenzi negattivi tar-raġġi.

- Meta l-immigranti jaslu Malta għandhom bżonn ta' persuni mħarrġa apposta biex jittrattaw ma' tfal u żgħażagħ b'diffikulatjiet, fuq komunikazzjoni interkulturali, u fuq id-drittijiet tagħhom. Dawn għandhom jispjegawlhom id-drittijiet tagħhom b'mod ċar u adattat għall-età tagħhom.

- Sabiex l-aħjar interessi tal-minuri mhux akkumpanjati jiġu mħarsa, huma jridu jkunu assistiti adegwatament minn social worker li jakkumpanjahom f'kull stadju tal-proċess ta' l-asil. B'hekk huma jkollhom għajnuna meta qed japplikaw, jinżammu infurmati bl-istat ta' l-applikazzjoni tagħhom, u l-istess social worker tkun ta' APPOĠĠ għalihom.

- Il-minuri stess għandu jiġi mismugħ u jitħalla jipparteċipa meta jkunu ser jittieħdu deċiżjonijiet li jaffettwaw lilu, u biex jinstab verament l-aħjar interess tiegħu.

- Għalkemm il-proċeduri amministrattivi biex jiġu idenfikati u rilaxxati minuri jeżistu, dawn m'għandhomx jiddeterminaw il-perjodu ta' detenzjoni mingħajr ma jiġi stabbilit perjodu massimu li persuna minuri tista' tinżamm fiċ-ċentri ta' detenzjoni.

- Social workers' contact person li jkomplu jieħdu ħsiebhom bejn l-età ta' 18 u 21 sena.

- Għandhom jitwaqqfu strutturi b'nies mħarrġa apposta li jinħatru bħala tutur legali għal minuri li qegħdin taħt ordni tal-ħarsien. Sa ftit ta' żmien ilu kienet għaqda mhux governattiva li kienet ħadet dan l-inkarigu, u assumiet l-ispejjes hi.

- Għandha ssir riċerka u monitoring tas-sitwazzjoni ta' dawn il-minuri kemm biex jgħin fit-tfassil tal-policies, kif ukoll għax huma f'riskju doppju ta' poverta' u eskluzjoni soċjali u ġejjin minn sistemi soċjali u edukattivi differenti.

- Għandha ssir b'mod regolari evalwazzjoni tas-servizzi offruti lil dawn il-minuri, bil-parteċipazzjoni tagħhom.

- Il-kuntatt mal-familja għat-tfal u ż-żgħażagħ huwa mportanti għall-aħjar tagħhom. Il-politika għandha tagħraf dan il-bżonn biex it-tfal u ż-żgħażagħ jiġu megħjuna jistabilixxu u jżommu kuntatt mal-familja tagħhom

[Ara Dok. E]

4.

Reazzjonijiet
li saru
lill-Uffiċċju
tal-Kummissarju
skond l-att
dwar
il-Kummissarju
għat-Tfal

4. **Reazzjonijiet** li saru **lill-Uffiċċju tal-Kummissarju** skond l-Att dwar il-Kummissarju għat-Tfal

Fil-messaġġ tiegħi fil-bidu ta' dan ir-rapport, semmejt illi l-kariga tal-Kummissarju għat-Tfal trid iż-żmien biex tindara u tinftiehem. Kien għalhekk illi rċevejt diversi reazzjonijiet matul din is-sena, illi ġew indirizzati lili għaliex in-nies ma kienux jafu fejn imorru, jew għaliex ma kienx għad fadlilhom fejn imorru.

F'xi ċirkustanzi, per eżempju, ġejt mitluba illi nikteb rapporti jew niġbor u nagħti statistika, illi hawn diversi entitajiet oħra illi għandhom min jagħmel dan ix-xogħol.

Il-kuntatti ma' l-Uffiċċju f'dak li għandu x'jaqsam ma' ilmenti dwar allegat ksur tad-drittijiet tat-tfal ma naqsux. Meta dħalt għall-ewwel ġurnata xogħol fit-2 ta' Jannar 2004, sibt żewġ każi jistennewni. Kienu lmenti dwar dewmien esaġerat fil-qorti ta' kawża ta' abbuż sesswali fuq minuri, u dwar aċċess għat-tfal f'kawża ta' separazzjoni. It-tnejn kienu, u għadhom il-qorti, u għalhekk ftit li xejn stajt nagħmel dwarhom direttament.

Kienu però dawn iż-żewġ każi li fetħuli għajnejja għall-problemi enormi li jinħolqu meta kawżi fejn hemm il-minuri nvoluti, idumu l-qorti, u meta fl-aċċess li jingħata lill-ġenituri għat-tfal tagħhom jiġi kkunsidrat aktar d-dritt tal-ġenituri illi jaraw lit-tfal, milli d-dritt tat-tfal li jaraw lill-ġenituri.

Bis-saħħa ta' l-insistenza ta' min ippreżentali l-ewwel każ, tax-xogħol li għamilt indirettament fuq każijiet simili, u tal-kunsiderazzjoni tal-Prim Imħallef, illum għandna Maġistrata illi minn Novembru li għadda ġiet mitluba tieħu biss il-każijiet ta' abbuż fuq minuri u li għal dan ser ikollha taħriġ speċjali kif jixraq.

Daħlu b'kollox 82 ilment jew talba għall-għajnuna, u kull wieħed fetaħli għajnejja għal xenarji ġodda fil-ħajja tat-tfal f'Malta llum. Id-domanda għall-għajnuna u x-xogħol li kull rikjesta ġġenerat kien wieħed sostanzjali. Dan ħa ħafna mill-ħin tiegħi partikolarment meta wieħed jikkunsidra li meta nħtart ġejt mitluba nagħmel dan ix-xogħol fuq bażi 'part-time'. Minħabba dan, jiena tlabt għal-'Case Officer' biex ikun jista' jaħdem miegħi fuq kull każ ħalli ma nibdiex naqa' lura fl-għoti ta' għajnuna illi tiġi mitluba, u li huwa kompitu tiegħi skond il-Liġi. Sfortunatament, għal raġunijiet illi semmejt fil-messaġġ tal-ftuħ, dan ma kienx possibbli li jingħata.

Hawn taħt issegwi l-lista ta' talbiet għall-għajnuna illi waslu fl-Uffiċċju matul l-2004:

		Kwantità
Abbuż fuq it-tfal		8
Każijiet tal-Qorti – dewmien u problemi relatati		38
Talba għall-għajnuna: ġparirħ – ġenerali		1
Sigurtà soċjali		2
Djar		1
Talba biex titneħħa 'Ordni tal-ħarsien'		2
Fostering		1
Familji li telaqhom ir-raġel, missier		1
Diffikultajiet relatati ma l-Edukazzjoni:		7
Ilmenti oħra:	Bullying	6
	Imġieba anti-soċjali	3
Traskuraġni minn Professjonisti		1
'Puppet Show' mhux addattat għat-tfal		1
Rivista indiċenti esposta fuq xkaffa ta' ħanut b'affarijiet aċċessibli għat-tfal		1
Proċeduri tal-Pulizija		1
L-Istampa u t-tfal		1
Sigaretti mibjugħin lit-tfal		1
Trasport ta' l-iskola		1
Nuqqas ta' spazju, u periklu f'postijiet ta' rikrejazzjoni għat-tfal		2
Talba għal rikonoxximent ta' tfal tajbin ħafna fl-iskola		1
Problemi konnessi ma' nanna mhux Maltija		1
Rigal tal-Milied mhux adattatt mill-iskola għall-istudenti		1
Total:		**82**

Referenzi

- APPOĠĠ Biennual Report, 2003 – 2004
- Care system for Children in Residential and Foster Care, Report by the Director of Family Welfare Annual Report, March 2004
- Childcare Guidelines Proposal, Ministry for the Family and Social Solidarity, 2004
- Children in Residential and Foster Care, Report to the Director of Family Welfare, 2004
- Children's Rights in the EU – A Call for Action, Save the Children, 2002
- Child Immigration Project: Final Report, Fondazione Censis – Centro Studi Investimenti Sociali, 2001
- Concluding observations of the Committee on the Rights of the Child: Malta, United Nations Committee on the Rights of the Child, 24th Session, 2000
- Diskors ta' Mr Michael Bonello, Gvernatur tal-Bank Centrali, etc…
- KNPD Annual Report, 2004
- Kurrikulu Minimu Nazzjonali, Ministeru ghall-Edukazzjoni, Dicembru 1999
- Il-Politika tal-Gvern dwar l-Immigranti Irregolari, Refuġjati u Integrazzjoni, Ministeru tal-Ġustizzja u l-Intern u Ministeru ghall-Familja u s-Solidarjetċ Socjali, Jannar 2005
- Matsec Annual Report, 2004
- National Action Plan on Poverty and Social Inclusion, 2004
- Poverty in Malta, Kummissjoni Nazzjonali Family, 2004
- Rapport tal-PSD, Ministeru ta' l-Edukazzjoni, Żgħażagh u Impjiegi, 2004
- Sec Annual Report, 2004
- Statistika dwar iż-Żghażagħ u d-Droga, Sedqa, 2003-2004
- UNHCR revised guidelines on applicable criteria and standards relating to the detention of asylum seekers, Feb 1999
- United Nations Convention on the Rights of the Child

Appendiċi

Dokument **A**

20 ta' Novembru 2004

Preżentazzjoni tal-Logo tal-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004

Jiena Francesca Bezzina li għandi 14-il sena. Dan il-Logo pinġejtu biex jirrappreżenta x-xogħol tal-Kummissarju għat-Tfal. Jien qbadt xi punti importanti mix-xogħol tagħha u daħħalthom fil-Logo.

Użajt ħafna kuluri differenti f'daqqa għax it-tfal u ż-żgħażagħ huma attratti lejn taħlita ta' kuluri. Għalhekk il-logo huwa iżjed interessanti għat-tfal u ż-żgħażagħ. Il-kuluri differenti ifissru ukoll li t-tfal u żgħażagħ kollha għandhom d-drittijiet hi x'inhi s-sitwazzjoni tagħhom. Per eżempju min għandu ġenituri u min m'għandux, min hu sinjur u min hu fqir, fost oħrajn.

Wieħed mill-figuri għamiltu b'idejh twal biex nuri kemm huwa importanti li t-tfal b'diżabilità nittrattawhom bħal tfal oħra. Filfatt il-figura qiegħed ma' l-oħrajn u mhux għalih waħdu. Id-diversità hija importanti għax aħna ngħixu f'dinja waħda u kulħadd jiġi bżonn lil xulxin.

Iċ-ċirku, li huwa bla trufijiet, juri li bejn it-tfal għandu jkun hemm imħabba li ma tispiċċa qatt. Għalhekk huwa tajjeb li aħna t-tfal u ż-żgħażagħ nirrispettaw lil xulxin, ngħinu lil xulxin, ma niġġieldux bejnietna, naqbżu għal xulxin u b'hekk inkunu magħqudin.

L-isfumatura tirrappreżenta l-imħabba għax it-tfal u ż-żgħażagħ kollha għandhom bżonn l-imħabba u li jħobbu lil xulxin. Ukoll, l-isfumaturi ġbidthom lejn in-nofs biex nuri li kulħadd għandu jaqsam l-imħabba u l-affarijiet tiegħu ma' l-oħrajn.

Ħafna drabi l-ġenituri jew min ikun qed jieħu ħsieb lit-tfal u ż-żgħażagħ, jagħmlu sagrifiċċji għat-tfal għax iħobbuhom. U għalhekk hemm l-ispazju abjad bejn l-isfumaturi.

Il-Kummissarju għat-Tfal jara li d-drittijiet tat-tfal ma jinkisrux. Dawn id-drittijiet qegħdin jgħinu lilna t-tfal u ż-żgħażagħ biex ngħixu ħajja aħjar.

Francesca Bezzina, 14

Dokument **B**

20 ta' Novembru 2004

Messaġġ tal-Kummissarju għat-Tfal għall-Jum Dinji tat-Tfal 2004

Kien 15-il sena ilu fl-20 ta' Novembru 1989 li ġiet adottata il-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal. Malta ffirmat u rratifikat fl-1990. Minn dak iż-żmien ingħaqdu il-pajjiżi kollha tad-dinja, barra tnejn.

Din il-Konvenzjoni hija importanti ħafna għalina għax tirrikonoxxi b'iżjed qawwa li t-tfal u żgħażagħ għandhom dritt għall-provizjonijiet bażiċi għal ħajjithom u għall-iżvilupp tagħhom, kif ukoll għandhom dritt għal protezzjoni speċjali. Il-Konvenzjoni tirrikonoxxi li t-tfal u ż-żgħażagħ għandhom ħafna x'jagħtu lis-soċjetà.

Malta mxiet ħafna 'l quddiem fejn jidħlu d-drittijiet tat-tfal u s-servizzi li huma offruti lit-tfal. Din is-sena kienet waħda speċjali għat-tfal Maltin: Għaddiet il-liġi li biha llum għandna Kummissarju għat-Tfal biex jippromwovi u jara li jiġu mħarsa d-drittijiet tat-tfal; ġew eletti tfal għall-ewwel darba fuq il-Kunsill għat-Tfal fejn leħinhom jista' tassew jiġi mismugħ u jistgħu jagħtu kontribut lejn deċiżjonijiet nazzjonali li jirrigwardaw it-tfal; ġie maħtur maġistrat biex jara speċifikament każijiet ta' abbuż tat-tfal li ilhom pendenti l-qorti; daħal il-video conferencing fil-qrati biex t-tfal jiġu mismugħa mingħajr ma jiġu esposti għall-awli tal-qorti; tneħħa t-tipjip minn ħafna postijiet li huma jżuru; ngħataw aktar social workers lill-qasam tal-Fostering, u baqgħu jiżdiedu l-opportunitajiet għalihom fil qasam tal-edukazzjoni.

Fl-istess ħin nixtieq nieħu l-okkażjoni ta' dan il-Jum speċjali u nsemmi xi punti li naħseb għandhom jiġu ndirizzati aħjar fl-aħjar interess tat-tfal u żgħażagħ.

1. Hawn ħafna tfal li qed ibatu minħabba dewmien fil-Qorti tal–Familja. Hawnhekk hawn bżonn urġenti li jkun hemm aktar minn Imħallef wieħed.

2. Nixtieq nitlob li l-proposti eżistenti għal Liġi tat-Tfal jibdew jiġu diskussi formalment bl-iskop li dan il-qasam jiġi rikonoxxut kif jixraqlu.

3. Nħoss li hemm bżonn ta' tishieħ fis-servizzi li qed jingħataw lit-tfal fil-bżonn ta' protezzjoni u kura. Tfal li għaddew minn trawmi ma jistgħux jitpoġġew fuq waiting lists, waqt li t-tfal u ż-żgħażagħ li għandhom xi challenging behaviour għandhom bżonn aktar għajnuna terapewtika u professjonali milli

għandhom aċċess għaliha llum. Dan sew fl-interess tagħhom, kif ukoll tal-familji, skejjel u istituzzjonijiet li jgħixu fihom.

4. Wasal iż-żmien ukoll li naraw mill-qrib, jekk dak li ħafna mit-tfal tagħna qed jitgħallmu fl-iskejjel hux qed jqajjem fihom ħerqa għat-tagħlim, u jippreparahom tassew għall-ħajja. F'dinja fejn il-mezzi tax-xandir tant jinfluenzaw dak li nagħmlu, l-uniċi tfal li qed jiġu ppreparati għal dan il-fenomenu huma tfal f'numru żgħir ta' skejjel li għandhom media education. L-oħrajn m'għandhom l-ebda tip ta' protezzjoni f'dan il-qasam.

Għall-Jum Dinji tat-Tfal, l-Uffiċċju tiegħi organiżża u ħeġġeġ attivitajiet varji fl-iskejjel, fil-Parroċċi, fl-għaqdiet u fil-Kunsilli Lokali. Waħda min dawn l-attivitajiet kienet ukoll kompetizzjoni għall-Logo tal-Kummissarju għat-Tfal li ġie ddisinjat minn żgħażugħa u magħżul minn tfal u żgħażagħ stess. Illum magħna għandna lir-rebbieħa, Francesca Bezzina, li ser tispjegalna l-ħsieb wara dan il-Logo.

Fl-ispirtu ta' din l-okkażjoni, nixtieq nappella lit-tfal u ż-żgħażagħ kollha biex jingħaqdu magħna għall-Mixja tad-Drittijiet tal-Bniedem fil-11 ta' Diċembru 2004. Niltaqgħu fl-10:30am fejn Kristu Re, il-Furjana.

Sonia Camilleri
Kummissarju għat-Tfal.

L-MP3/radio player li ġie preżentat lil Francesca Bezzina kien ġentilment moghti minn STV Electonics.

Dokument Ċi

Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004 għall-iskejjel Sekondarji

Malta

Kummissarju għat-Tfal
Commissioner for Children

Messaġġ mis-Sinjura Sonia Camilleri,
Kummissarju għat-Tfal
fl-okkażjoni
tal-Jum Dinji tat-Tfal

Il-Ġimgħa, 19 ta' Novembru 2004

UFFIĊĊJU TAL-KUMMISSARJU GĦAT-TFAL,
PALAZZO FERRERIA, TRIQ IR-REPUBBLIKA, VALLETTA
TELEPHONE: (356) 2590.3105; FAX: (356) 2590.3101

Għeżież Studenti,

Għada, 20 ta' Novembru, huwa l-Jum Dinji tat-Tfal.

Bħala tfal u żgħażagħ intom għandkom id-drittijiet tagħkom. Il-Jum Dinji tat-Tfal huwa propju fuq hekk. Biex tgawdu dawn id-drittijiet tajjeb li tkunu tafu sewwa x'inhuma.

Nistgħu niġbru dawn id-dritijiet f'erba' gruppi:

1 It-tfal u ż-żgħażagħ għandhom id-dritt għall- affarijiet basiċi tal-ħajja, bħalma hu d-dritt tal-ħajja nnifisha, dritt għal familja, għall-imħabba, għall-ikel, għal dar, għall-ilbies, għal kura medika.

2 It-tfal u ż-żgħażagħ għandhom dritt għal protezzjoni minn kull abbuż, anki dak tal-mezzi tax-xandir.

3 It-tfal u ż-żgħażagħ għandhom id-dritt li jiżviluppaw l-intelliġenza tagħhom, il-personalità u t-talenti tagħhom. Għalhekk għandkom dritt għall-edukazzjoni u għall-mistrieħ.

4 It-tfal u ż-żgħażagħ għandhom id-dritt li jitkellmu dwar dak li għandu x'jaqsam magħhom, u li l-opinjonijiet tagħhom għandhom jiġu mismugħa u apprezzati. Dan jissejjaħ d-dritt għall-parteċipazzjoni.

Għaliex huma importanti dawn id-drittijiet?

Hija ħaġa magħrufa illi fejn ikun hemm ir-rispett għad-drittijiet u d-dinjita' tal-bnedmin kollha, ikun hemm il-post għall-ġustizzja, liberta' u paċi vera fid-dinja. Naf li din hija ħaġa li lkoll tixtiequ.

Irċevejna iżjed minn 600 disinn għall-kompetizzjoni tal-Logo li organiżżajna, u ħareġ ċar ħafna illi t-tfal u ż-żgħażagħ iridu l-paċi u ċ-ċans illi jgawdu s-sbuħija tad-dinja, speċjalment fin-natura. Intom dan tistgħu tgħinu biex iseħħ jekk taħdmu flimkien biex tirrispettaw d-drittijiet ta' xulxin. Dawn id-drittijiet huma tat-tfal kollha, u għalhekk jiena nistedinkom biex iżżommu moħħkom u qalbkom miftuħin għal tfal illi forsi mhumiex ħbieb tagħkom, jew li mhumiex parti mill-familja tagħkom.

Ikun inutli li nitkellmu fuq id-drittijiet jekk ma nqisux id-drittijiet ta' dawk kollha li hemm madwarna, u għalhekk huwa mportanti li nżommu f'moħħna r-responsabiltajiet tagħna meta nitkellmu fuq id-drittijiet.

Illum ser niċċelebraw din il-Jum b'kunċert illi ħafna minnkom ġejjin għalih. Fil-weekend mbagħad il-Kunsilli Lokali tagħkom u l-parroċċi ġew mistiedna jorganizzaw attivitajiet għalikom.

Għada, f'konferenza stampa, jien ser inħabbar id-disinn rebbieħ tal-Logo ta' l-Uffiċċju tiegħi u l-persuna żagħżugħa li pinġietu ser tagħti spjega tiegħu.

Nawguralkom weekend sabiħ, u nagħtikom l-isbaħ xewqat għall-Jum Dinji tat-Tfal!

Sonia Camilleri

Kummissarju għat-Tfal

Dokument Ċii

Messaġġ mill-Kummissarju għat-Tfal fl-okkażjoni tal-Jum Dinji tat-Tfal 2004 għall-iskejjel Primarji

Malta

Kummissarju għat-Tfal
Commissioner for Children

Messaġġ mis-Sinjura Sonia Camilleri,
Kummissarju għat-Tfal
fl-okkażjoni
tal-Jum Dinji tat-Tfal

Il-Ġimgħa, 19 ta' Novembru 2004

UFFIĊĊJU TAL-KUMMISSARJU GĦAT-TFAL,
PALAZZO FERRERIA, TRIQ IR-REPUBBLIKA, VALLETTA
TELEPHONE: (356) 2590.3105; FAX: (356) 2590.3101

Għeżież Studenti,

Għeżież Studenti,

Għada l-20 ta' Novembru huwa l-Jum Dinji tat-Tfal!

Huwa Jum speċjali għat-Tfal tad-dinja kollha għax 15-il sena ilu l-Ġnus Magħquda qalu lill-gvernijiet tad-dinja li huma jridu jieħdu ħsieb it-tfal tal-pajjiż tagħhom b'mod speċjali, u dan għax it-tfal huma speċjali.

It-tfal huma speċjali għax kull wieħed huwa uniku. Dan ifisser li ħadd minnkom m'huwa kopja ta' xi ħadd ieħor. Kull wieħed minnkom għandu kwalitajiet speċjali, talenti speċjali,sbuħija speċjali u ntelliġenza speċjali. M'hemm ħadd bħalek fid-dinja kollha.

Intom mhux biss speċjali, imma wkoll żgħar, u għalhekk għandkom bżonn persuni akbar minnkom bħal ġenituri, carers, tobba, għalliema u oħrajn biex jgħinukom issiru adulti speċjali.

Illum qed niċċelebraw din il-mixja sabiħa li intom qegħdin tgħixu ġurnata b'ġurnata.

Xi drabi ġieli jkun hemm xi nies kbar u anke tfal li jippruvaw iħassrulkom din l-avventura sabiħa tal-ħajja, billi jweġġgħukom, jinjorawkom jew ma jieħdux ħsiebkom.

Il-Jum Dinji tat-Tfal ifakkar lil dawn in-nies li intom għandkom id-dritt għall-imħabba u l-protezzjoni, u li hemm adulti li qed jaraw li dawn id-drittijiet tagħkom jiġu mħarsa.

Intom għandkom ħafna ideat u enerġija li tistgħu taqsmu ma l-oħrajn. Għamlu mill-aħjar li tistgħu biex intkom tkunu minn ta' l-ewwel biex tieħdu ħsieb ħajjitkom. It-tfal kollha huma speċjali u għalhekk tajjeb li tieħdu ħsieb lil xulxin waqt li tkunu titkellmu, tilgħabu u tistudjaw flimkien l-iskola.

It-tpinġijit li baghttuli għall-Kompetizzjoni tal-Logo kienu verament sbieħ. Nieħu gost nara li intom taqblu mad-dritt li tgħixu fil-paċi u li tkunu ferħana.

Nawguralkom Jum it-Tfal mill-isbaħ.

Sonia Camilleri

Kummissarju għat-Tfal

Dokument **D**

20 ta' Novembru 2004

Messaġġ għall-Jum Dinji tat-Tfal

Jiena jisimni Mark Anthony u għandi 11-il sena. Jiena membru tal-Kunsill għat-Tfal li huwa mwaqqaf bil-liġi biex jgħin lil Kummissarju għat-Tfal.

Aħna f'Malta verament fortunati li għandna ħafna nies li jieħdu ħsibna u jaraw li ma ssirilniex ħsara. Aħna t-tfal u żgħażagħ, ukoll fortunati għax illum għandna l-opportunità li ngħaddu messaġġ lil kulħadd.

Hawn ftit punti li nixtieq naqsam magħkom:

Biex aħna t-tfal ikollna ħajja sabiħa, l-opinjonijiet tagħna għandhom ikunu mismugħa. Jekk inkunu nixtiequ xi ħaġa u din ma jagħtuhilniex, l-ġenituri għandhom jispjegawlna għalfejn ma jistax ikollna din ix-xewqa, forsi għax tagħmlilna l-ħsara jew għaliex tkun għalja wisq.

Jekk it-tifel qiegħed iħossu mdejjaq fl-iskola, id-dar eċċ., il-problema għandha tkun eliminata mal-ewwel, ħalli t-tifel ma jħossux iktar mdejjaq.

Tkun ħaġa sabiħa kieku jkollna aktar ħin biex nilgħabu u nistrieħu mix-xogħol ta' l-iskola ħalli jkollna ħin għat-talenti tagħna u dak li jogħġobna. B'hekk ukoll nkunu qed inżidu "s-self esteem" tagħna. Smajt illi f'pajjizi bħal Ġermanja l-istudenti għandhom ħafna inqas 'homework' mit-tfal ta' Malta.

Għandna opportunità li f'Malta għandna tfal u żgħażagħ minn pajjiżi oħra b'kulturi differenti, li bis-saħħa tagħhom qegħdin nitgħallmu fuq pajjiżhom. Qed naraw ukoll kemm huma tfal ferrieħa minkejja l-problemi fil-pajjiżi tagħhom.

Illum qiegħed inkellimkom bil-mezzi tax-xandir. Xewqa li għandna aħna hija li jkollna programm ta' informazzjoni għalina - qishom aħbarijiet għat-tfal, fejn ikun hemm aħbarijiet li jinteressaw lilna , li nkunu nistgħu nifhmuhom, u li ma jkunux mimlijin vjolenza.

Aħna t-tfal ilkoll għandna d-drittijiet. Dawn id-drittijiet fuq kollox jgħallmuna l-importanza li nirrispettaw lil xulxin. Jien nappella lit-tfal u żgħażagħ biex isiru jafu iżjed fuq id-drittijiet - u fuq kollox jibdew jgħixuhom. Aħna stess għandna nirrispettaw id-drittijiet tat-tfal u żgħażagħ l-oħra, kif ukoll tal-ġenituri, ta' l-għalliema u ta' kull min jieħu ħsiebna.

Nawguralkom li jkollkom ġurnata sabiħa u ma ninsewx illi llum huwa l-jum tat-tfal tad-dinja kollha!!

Mark Anthony Sammut, 11
Membru, Kunsill għat-Tfal

Dokument **E**

1. Liġijiet u Politika Internazzjonali li ntużaw fil-kapitlu 3b: it-tfal u żgħażagħ immigranti

1.1 Konvenzjoni tal-Ġnus Magħquda fuq id-Drittijiet tat-Tfal

Din il-Konvenzjoni tiddeskrivi d-drittijiet tat-tfal u ż-żgħażagħ ta' taħt it-18-il sena, u għalhekk għandha tittieħed bħala l-bażi għal kull politika li hija ndirizzata lill-minuri.

Insibu diversi artikli fil-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal li jsaħħu dan:

Artiklu 2 jitlob li l-iStati jieħdu l-miżuri xierqa kollha sabiex it-tfal ikunu protetti minn kull forma ta' diskriminazzjoni jew kastig minħabba l-istat tagħhom, jew l-attivitajiet, l-opinjonijiet jew it-twemmin tal-ġenituri, tuturi jew membri tal-familja tagħhom;

Artiklu 3 jipprovdi li kull azzjoni mittieħda mill-iStati li tikkonċerna lit-tfal trid tkun dejjem fl-aħjar interessi tat-tfal;

Artiklu 9 jagħti d-dritt lit-tfal li ma jkunux separati mill-ġenituri tagħhom kontra r-rieda tagħhom;

Artiklu 22 jitlob mill-iStat li jittieħdu miżuri biex il-minuri li qed japplikaw għal stat ta' refuġjat jew li ġew mogħtija dan l-istat, kemm jekk ikunu akkumpanjati sew jekk le, jingħataw protezzjoni u assistenza;

Artiklu 37 jitlob mill-iStat li d-detenzjoni ta' minuri trid tkun l-aħħar forma ta' miżura u tkun għal żmien qasir.

1.2 Konvenzjoni tal-Ġnus Magħquda dwar ir-Refuġjati

Artiklu 31. Rifuġjati li jidħlu f'pajjiż b'mod illegali:

1. L-iStati m'għandhomx jimponu penali fuq rifuġjati li jidħlu jew jinstabu f'pajjiż b'mod illegali, meta dawn ikunu ġejjin minn territorji fejn ħajjithom jew il-liberta' tagħhom tkun mhedda, u meta huma jkunu avviċinaw l-awtoritajiet ikkonċernati mingħajr dewmien u jkollhom raġuni tajba għall-fatt li jkunu daħlu b'mod illegali.
2. L-iStati m'għandhomx japplikaw restrizzjonijiet fuq dawn ir-rifuġjati ħlief dawk li jkunu assolutament neċessarji, u jekk jingħataw restrizzjonijiet dawn għandhom

ikunu applikati biss sakemm l-istat tagħhom fil-pajjiż jiġi regolarizzat jew jitħallew jidħlu f'pajjiż ieħor. L-iStati għandhom jagħtu perjodu raġonevoli u l-faċilitajiet kollha biex huma jkunu f'pożizzjoni li jitħallew jidħol f'pajjiż ieħor.

1.3 Linji Gwida tal-UNHCR fuq id-detenzjoni ta' l-1999 u fuq il-Protezzjoni u l-Kura ta' Tfal Rifuġjati

Skond il-linji gwida tal-UNHCR, minuri mhux akkumpanjati m'għandhomx ikunu detenuti, bħala regola ġenerali. Fil-kuntest fejn ikun hemm diġa membri tal-familja tal-minuri fil-pajjiż, il-UNHCR tirrikomanda li għandu jsir arranġament biex imur fil-kura tagħhom. Fejn dan mhux possibli, arranġamenti alternattivi għandhom isiru biex il-minuri jingħataw akkomodazzjoni u kura minn awtoritajiet li jieħdu ħsieb il-minuri. B'hekk l-iżvilupp tagħhom, kemm fiżiku u mentali ikun assigurat.

Fil-każ ta' tfal akkumpanjati mill-familja tagħhom, il-UNHCR tispeċifika li kull alternattiva għad-detenzjoni għandha tkun ikkunsidrata. Għalhekk il-UNHCR tgħid li t-tfal u l-familja ('primary caregivers') tagħhom m'għandhomx jiġu detenuti ħlief jekk dan ikun l-uniku mezz li tinżamm il-familja magħquda.

Il-UNHCR tisħaq fuq Artiklu 37 tal-Konvenzjoni tad-Drittijiet tat-Tfal, fil-każ li l-iStat iżomm minuri f'detenzjoni.

Anke fil-każ li minuri jkunu detenuti, huma xorta għandhom id-dritt għall-edukazzjoni preferibbilment barra mid-detenzjoni, biex b'hekk ukoll tiġi ffaċilitata il-kontinwazzjoni ta' l-edukazzjoni tagħhom meta jinħelsu. Minuri f'detenzjoni għandhom jingħataw possibilita għal rikrejazzjoni u logħob li huma essenzjali għall-iżvilupp mentali tal-minuri, kif ukoll jgħin lil minuri li għandhom stress u trawma.

Fl-aħħar, il-UNHCR titlob li għal kull minuri mhux akkumpanjat għandu jiġi appuntat tutur legali jew adviser.

1.4 L-Att tal-Kummissarju għat-Tfal, 2003

Artiklu 10 tal-Liġi:

10. Il-Kummissarju għandu jkollu bi gwida dawn il-prinċipji ġenerali li ġejjin:

(a) li l-aqwa interessi tat-tfal u tal-familja jiġu l-ewwel u qabel kollox
(b) li t-tfal kollha għandhom jiġu trattati b'dinjità, rispett u sens ta' ġustizzja
(ċ) li t-tfal b'diżabilità, jew tfal li jgħixu f'ċirkostanzi familjari jew soċjali żvantaġġati għandhom igawdu l-istess kwalità ta' ħajja bhal tfal oħra;

(d) li t-tfal u l-familji tagħhom għandu jkollhom kull opportunità li jipparteċipaw f'deċiżjonijiet li jolqtuhom u fid-definizzjoni, l-ippjanar u l-evalwazzjoni ta' servizzi lit-tfal;

(e) li l-gvern, il-familja u l-komunitajiet jaqsmu kull responsabilità għal promozzjoni ta' l-iżvilupp u l-ġid tat-tfal

1.5 L-Att dwar ir-Rifuġjati, 2000

Artiklu 12. Tfal u Żgħażagħ

Tifel jew żagħżugħ taħt l-età ta' tmintax-il sena li jaqa' fl-ambitu ta' dan l-Att li jinstab taħt ċirkostanzi li jkunu jindikaw ċar li jkun tifel jew żagħżugħ fil-bżonn ta' ħarsien, għandu jitħalla japplika għal asil, u għall-finijiet ta' dan l-Att, għandu jkun assistit skond ma hemm fl-Att dwar it-Tfal u Żgħażagħ (Ordnijiet għall-Ħarsien) bħallikieku kien xi tifel jew żagħżugħ taħt dak l-Att.